

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 9. AVGUSTA 1984

ŠTEVILKA: 31 • XXXIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev ŽKD, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik: Joža Vani - Naslov: Uredništvo Železarja, SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

AKTIVNOSTI SINDIKATA PO AKTUALNIH VPRAŠANJIH SAMOUPRAVNE ORGANIZIRANOSTI IN FUNKCIONIRANJA TOZD IN DELOVNIH ORGANIZACIJ

Izhajajoč iz kritičnih presoj aktualnih gibanj v samoupravnem organiziranju in delovanju temeljnih organizacij združenega dela in delovnih organizacij, po širokih razpravah v organizacijah in organih zveze sindikata republik, pokrajin in zveznih odborih sindikata, je julija letos svet Zveze sindikatov Jugoslavije na redni seji ugotovil:

PREVEČ JE ŠE OPOZORIL IN PREMALO DRUŽBENIH INTERVENCIJ OB PRIMERIH OGROŽENOSTI ALI KRŠITVE SAMOUPRAVNIH PRAVIC IN DRUŽBENE LASTNINE

»Pri uresničevanju družbenega varstva družbene lastnine se zagotavlja varstvo socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na podlagi družbene lastnine.

Z družbenim varstvom po prvem odstavku tega člena se zagotavlja varstvo pravice dela z družbenimi sredstvi in drugih pravic na podlagi družbene lastnine, če se onemogoča ali omejuje njihovo uresničevanje, uzurpirajo družbena sredstva ali kako drugače nezakonito z njimi razpolaga ali če se uporabljajo družbena sredstva v nasprotju s svojo naravo in namenom, če so huje prizadeti družbeni interesi pri njihovi uporabi, upravljanju in razpolaganju ali če se kako drugače onemogoča uresničevanje družbene funkcije družbene lastnine.

Ob tej opredelitvi družbenega varstva v 616. členu zakona o združenem delu moramo seveda navesti tudi definicijo oziroma vsebino družbene lastnine, ki jo je zelo nazorno razložil Edvard Kardelj v knjigi Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja z besedami: »Dohodkovni odnosi, formulirani in institucionalizirani v ustavi in zakonu o združenem delu, dosledno in jasno izražajo družbeno lastnino kot sistem odnosov med ljudmi, ne pa kot odnos med človekom in stvarjo. Družbena lastnina ni monopolna pravica niti enega posameznega subjekta v družbi, se pravi niti države niti delovnega kolektiva niti posameznih delavcev. Družbena lastnina postaja skupna lastnina vseh ljudi, ki delajo, se pravi razredna lastnina, kar konec koncev pomeni, da postaja tudi lastnina vseh članov družbe. Ker pa je delo s sredstvi v družbeni lastnini hkrati tudi vir osebne lastnine, izražene v osebnem dohodku, ne more nihče odtujiti od delavca pravice, ki mu pripadajo na podlagi pravice dela s sredstvi v družbeni lastnini, vključno pravico do prisvajanja sredstev za osebno porabo pod enakopravnimi pogoji z drugimi delavci.«

Na osnovi teh citatov lahko ugotovimo, da samoupravljanje in družbena lastnina morata imeti posebno družbeno varstvo, saj naš celoten družbeni sistem sloni prav na njih. Po zakonu o združenem delu pobudo začasne ukrepe družbenega varstva zoper organizacijo združenega dela lahko dajo zbor delavcev temeljne organizacije, organ samoupravnih delavske kontrole, sindikat, služba družbenega knjigovodstva, ustanovitelj organizacije združenega dela, pristojni organ skupščine občine, sodišče in upniki, medtem ko je družbeni pravobranilec samoupravljanja upravičen in dolžan predlagati skupščini občine ukrepe. Čeprav že dalj časa ugotavljamo, da se ustavni položaj delavcev v združenem delu prepočasno uresničuje in da je delovanje in razvoj celovitega demokratičnega sistema socialističnega samoupravljanja pogoj nadaljnjega utrjevanja stabilnega razvoja naše socialistične samoupravne družbe ter uresničevanja nalog in ciljev dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, še vedno na to le opozarjamo, ničesar konkretnega pa ne ukrenemo, čeprav v naši železarni očitno zaostajamo pri uresničevanju ustavnega položaja delavcev v združenem delu ob tem, da se srečujemo še s celo vrsto motenj v samoupravnih odnosih.

Med motnjami v samoupravnih odnosih zakon o združenem delu šteje tudi:

— če se ne uresničujejo pravice delavcev, da v temeljnih organizacijah odločajo o ugotavljanju in razporejanju čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev, ali če se odstopa od osnov in meril za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo delavcev, ki jih določata samoupravni sporazum in drug samoupravni splošni akt;

— če ni poskrbljeno za delavčovo pravico, da odloča o delu in poslovanju organizacije združenega dela, in za pravico, da odloča o družbenih sredstvih v temeljni organizaciji;

— če z razporeditvijo čistega dohodka oziroma z delitvijo sredstev za osebne dohodke in za skupno porabo delavcev kali odnose, ki ustrezajo načinu delitve po delu, ali povzročajo motnje v družbeni reprodukciji ...

To je le nekaj motenj, ki jih navaja zakon o združenem delu in ki so prisotne tudi v naših temeljnih organizacijah združenega dela, oziroma Železarni. Če izhajamo iz Kardeljeve razlage ustavnega pomena družbene lastnine, kot sistema odnosov med ljudmi, kakršne opredeljuje ustava in zakon o združenem delu, potem motnje, ki nastopajo v naših samoupravnih odnosih moramo obravnavati kot kršitev in ogrožanje družbene lastnine, to je kršitev in ogrožanje naše ustavne ureditve, kot tudi zavirne nadaljnjega utrjevanja stabilnega razvoja naše socialistične samoupravne družbe in uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije.

Ob vsem tem se seveda sprašujemo, ali se konkretni subjekti, ki so neposredno ali posredno krivi za te motnje in skaljenost v samoupravnih odnosih zavedajo te svoje negativne in zaviralne vloge v našem razvoju, ali jih je podjetniška miselnost že toliko prevzela, da se tega niti ne zavedajo ne. Na drugi strani pa se vprašujemo, kaj ob vsem tem mislijo že navedeni od družbene skupnosti pooblaščenih državnih in družbenih organov, katerih ustavna in zakonska pravica in dolžnost je, da uresničujejo družbeno varstvo samoupravljanja in družbene lastnine in predlagajočasne ukrepe družbenega varstva. Pri tem gre prav gotovo večkrat za neosveščenost ali nepoznavanja bistva varstva samoupravljanja in družbene lastnine ali pa razumevanje varstva družbene lastnine kot odnosa med človekom in stvarjo. Prav gotovo pa so tako kot mnogokje drugje tudi med pooblaščenimi organi za družbeno varstvo samoupravljanja in družbene lastnine prisotni oportunisti, liberalizem, popustljivost in neodgovornost, ker si cer se ne bi srečevali s tolikšnimi motnjami v samoupravnih odnosih. Zato moramo tako tistim, ki povzročajo motnje in skaljenost v samoupravnih odnosih, kakor tudi tistim, ki bi morali predlagati časne ukrepe družbenega varstva pa tega ne store povedati, da s tem ogrožajo stabilen razvoj naše socialistične samoupravne družbe.

— da je dosedanja aktivnost glede samoupravnega organiziranja združenega dela dala nedvomne rezultate, ki se predvsem kažejo v spremembah organizacijske strukture velikega števila gospodarskih subjektov, ustvarjanju institucionalnih osnov za popolnejše uresničevanje samoupravnih pravic delavcev v združenem delu in funkcioniranju novih družbeno-ekonomskih odnosov, potrjevanju TOZD kot temeljnih celic ekonomskega in političnega sistema in premagovanju podjetniškega koncepta, ki se kaže v centralizaciji samoupravnih funkcij in dohodka na

(Nadaljevanje na 5. strani)

Učenci na počitniškem delu v Hladni valjarni na Jesenicah (foto I. Kučina)

PROIZVODNI REZULTATI IN IZVAJANJE SANACIJSKIH UKREPOV

To sta bili glavni temi na seji sindikata Železarne, ki je bila v četrtek, drugega avgusta. Na seji so bili prisotni predsedniki osnovnih organizacij sindikata in mladine temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter člani izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne. Prisotna sta bila tudi člana poslovnega odbora, Jelka Vidali in Marin Gabrovšek, ki sta poročala o poslovnih rezultatih in izvajanju sanacijskih ukrepov.

V skupni proizvodnji prvega polletja smo načrtovali, da bomo naredili 730 tisoč ton naših izdelkov. Dejansko smo jih naredili 713 tisoč ton, v enakem obdobju lani pa 756 tisoč ton. Tako smo plan skupne proizvod-

nje izpolnili 97,7 odstotno, v primerjavi z lanskim letom pa smo naredili le 94,4 odstotke.

Blagovna proizvodnja je bila nekoliko boljša, saj smo načrtovali 199 tisoč ton proizvodov, naredili pa smo

jih 203 tisoč ton; v enakem obdobju lani smo naredili in prodali 205 tisoč ton. Plan blagovne proizvodnje smo tako izpolnili 102,1 odstotno, v primerjavi z lanskim obdobjem pa smo naredili za odstotek manj. Razlika v indeksih je nastala zaradi večjega števila odlitih konti gredic. Več je odlitih konti gredic, manjša je skupna proizvodnja in poraba goriv in tem večji je izplen. Letos smo v odnosu na plan na kontilivu odlili šest tisoč ton več, kar je dalo zelo ugodne finančne rezultate. Zato bomo v prihodnje čim več gredic iz kontiliva usmerjali neposredno v Žičarno, ne glede na to, ali bo indeks v skupni proizvodnji boljši ali slabši.

V temeljni organizaciji Valjarna bluming štekel so v prvem polletju naredili bistveno manj, kot smo načrtovali in tudi bistveno manj kot lani. Čim bluming ne more »požirati« proizvodnje jekla tako kot je treba, narastejo zaloge polproizvodov v medfazni proizvodnji, to pa je za našo železarno zelo negativen podatek.

V blagovni proizvodnji sta naredili manj od načrtovanega in manj od lanskega leta temeljni organizaciji Valjarna debele pločevine in Valjarna bluming štekel, medtem ko je izjemno porast skupne in blagovne proizvodnje dosegla Hladna valjarna Bela, saj je naredila 121 odstotkov več kot lani in 4 odstotke več od plana. Za planom nekoliko zaostaja Hladna valjarna Jesenice, ker ima zelo stare in iztrošene naprave in ker smo zavestno usmerjali vložek v novejšo predelovalno obrate, predvsem v Hladno valjarno Bela.

Žičarna ne dosega tako dobrih količinskih rezultatov kot lani, ker smo

(Nadaljevanje na 2. strani)

SLAVNOSTNA SEJA VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE OB TRIDESETEM OBČINSKEM PRAZNIKU

Na slavnostni seji zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Jesenice, ki je bila na sam praznik, 1. avgusta, so podelili letošnja občinska priznanja »1. avgust« in posebna priznanja medobčinskega sveta ZZB NOV za Gorenjsko. Delegatom in gostom pa je spregovoril predsednik Skupščine občine Jesenice Franc Brelih.

Predsednik Brelih je najprej obudil bogato zgodovino naprednega delavskega gibanja na Jesenicah, ki je še posebej razmah dobilo po drugi svetovni vojni oziroma zmagi okto-

brske socialistične revolucije v Rusiji. Pod vodstvom komunistične partije je bila v tem gibanju v stavki leta 1935 dosežena tudi enotnost delavstva, ne glede kateri od političnih

(Nadaljevanje na 7. strani)

PREDELAVA KONZOLE EMISIJSKEGA KVANTOMETRA

Emisijski kvantometer je naprava za določanje sestave jekla. Analiza se vrši tako, da analiziramo svetlobni spekter električnega oblaka (iskra) med elektrodo in vzorcem. Proizvodnja in jeklarni je neposredno odvisna od te naprave, zato mora kvantometer zanesljivo in neprekinjeno delovati.

Emisijski kvantometer ARL 29000 je bil nabavljen leta 1965. Zaradi trajanosti konzole se je do leta 1980 število okvar zelo povečalo. Rezervni deli že dolgo časa niso bili več do-

stopni, zato je bilo okvare vedno težje odpravljati. Iz teh razlogov smo spoznali, da bo konzola potrebno predelati ali zamenjati. Zamenjavo konzole nam je priporočil tudi serviser

(Nadaljevanje na 3. strani)

DRUŽBENE OBVEZNOSTI ŽELEZARNE V PRVEM POLLETJU

Družbene obveznosti Železarne Jesenice so v prvem polletju letošnjega leta znašale 906,9 milijona dinarjev, kar je za 27 % več kot v enakem obdobju lani. Prispevki iz osebne dohodka so znašali 310,4 milijona dinarjev, 317,2 milijona dinarjev so znašali prispevki iz dohodka, 279,3 milijona dinarjev družbenih obveznosti pa smo financirali iz akumulacije oziroma lastnih sredstev.

ANALIZA POSAMEZNIH SKUPIN PRISPEVKOV

I. Prispevki iz osebne dohodka so se glede na prvo polletje lanskega leta povečali za 22% oziroma za 55 milijonov dinarjev.

Najbolj se je povečal republiški davek iz OD za dopolnilno delo (za 84%). S 1. 1. 1984 je začela veljati precej višja prispevna stopnja (povečala se je od 18,33% na 25%), višja pa je

(Nadaljevanje na 4. strani)

ZAČETEK SLAB, KONEC DOBER?!

Po podatkih statistične službe na sektorju za ekonomiko in organizacijo so proizvodne TOZD v prvih šestih dneh avgusta izdelale 18.911,6 ton skupne proizvodnje, kar je 77,6 % glede na družbeni plan in 81 % na nekoliko nižji operativni program.

V TOZD Plavž so izdelali 2.910,8 ton grodlja in tako dosegli 94 % operativnega programa, ki je enak družbenemu planu.

V TOZD Jeklarna so vili 7.118 ton jekla, kar je 93,1 % družbenega plana in 91,5 % nekoliko zvišanega operativnega programa.

V prvih štirih dneh smo odpremili 4.043,9 tone gotovih izdelkov in storitev, kar je 65,9 % družbenega plana in 70,5 % zvišanega operativnega programa.

PROIZVODNI REZULTATI IN IZVAJANJE UKREPOV SANACIJSKIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

njeno proizvodnjo zavestno usmerjali v tanjše in finejše dimenzije, v večjo kvaliteto. Zato v tej temeljni organizaciji ne bomo več govorili o tonah, ampak o finančnih rezultatih.

Nekaj več težav kot lani je imela tudi temeljna organizacija Zebbljarna, zato je naredila precej manj kot smo načrtovali, temu primeren pa je bil tudi manjši izvoz.

Poprečna prodajna cena naših izdelkov še vedno zelo zaostaja za načrtovano, predvsem zato, ker smo pričakovali, da se bodo cene naših izdelkov povečale prej, kot so se in ker smo zaostajali za načrtovanim asortimentom, saj je bil običuten izpad nerjavne pločevine. Sicer pa je bil asortiment naših proizvodov boljši kot lani, v temeljni organizaciji Žičarna celo za deset odstotkov.

Lasten izvoz smo izpolnili 95 odstotno, v primerjavi z enakim obdobjem lani smo ga povečali kar za četrtno. To je od nas sicer zahtevalo večje napore in nam prineslo večjo izgubo, vendar je bila proizvodnja sigurnejša, prav tako tudi oskrbljenost s surovinami. Zaradi večjega izvoza se je povečal tudi devizni priliv.

Uvoz je bistveno manjši od načrtovanega in manjši od lanskoletnega, predvsem zaradi slabega deviznega združevanja in manjše pravice do razpolaganja z ustvarjenimi devizami.

V večini temeljnih organizacij je bila poraba energije zmerna, izjemno pa jo znižuje TOZD Hladna valjarna Bela. Njena izjemno visoka proizvodnja pomeni tudi manjšo porabo energije. Nasprotno pa je TOZD Valjarna bluming štekel poraba energije zelo povečala, saj smo načrtovali, da bo poraba zemeljskega plina 62 kubičnih metrov, dejansko pa je bila v prvem polletju poraba zemeljskega plina kar 72,2 kubična metra. V enakem obdobju lani je bila poraba zemeljskega plina 63 kubičnih metrov.

Podobno je pri izplenu, kjer v negativnem smislu izstopa je TOZD Valjarna bluming štekel, saj njen izpljen iz obdobja v obdobje pada.

Rezultat vseh teh učinkov je izguba ob koncu prvega polletja. Kljub visoki izgubi določeni pozitivni rezultati so, saj je bilo prvo tromesečje veliko slabše od drugega. V primerjavi s prvim tromesečjem lanskega leta smo letos od januarja do aprila ustvarili le 24 odstotkov dohodka, v celotnem polletju pa že 59 odstotkov. Drugo tromesečje je bilo boljše tudi zaradi ugodnejših dogovorov z našimi kupci in pozitivnega poslovanja v juniju. Situacija se v Železarni torej kljub težavam izboljšuje.

Na področju izvajanja sanacijskih ukrepov stvari ne potekajo tako, kot smo se dogovorili. Vodje temeljnih organizacij so bili zadovoljni, da poslovalnemu odboru posredujejo poročila o rezultatih izvajanja posameznih sanacijskih ukrepov. Žal ugotavljamo, da so bila poročila napisana v stilu, kaj bi bilo treba narediti in kako, vendar brez ustrezne kvantifikacije (številčno ovrednotenje) sanacijskih ukrepov.

V začetku julija smo se pogovarjali z vodji tistih temeljnih organizacij, kjer so ti ukrepi izjemno pomembni in imajo največje finančne učinke. Želeli smo, da naredimo metodologijo, s katero bi enotno vrednotili dosežene rezultate. Če namreč želimo širši družbi pokazati, da smo tudi z lastnim delom doprinesli k zmanjšanju izgube, je treba vsak ukrep ovrednotiti in reči, ta ukrep je prinesel toliko, ta pa toliko denarja. Žal do danes poslovodni odbor ni prejel poročila, iz katerega bi bilo razvidno, da smo res začeli bolje delati in da se zavedamo, v kako kritičnem položaju smo.

Dogovorili smo se, da bomo povečali delež ulitega jekla na kontilivu. Ugotavljamo, da smo maja, aprila in marca ulili več konti gredic kot junija, da o juliju ne govorimo. Skratka, kot da so bili sanacijski ukrepi poziv poslovodnemu odboru, ne pa tistim, ki bi jih morali izvajati.

Kljub temu, da smo v okviru sanacijskih ukrepov spremenili program valjanja v Valjarni bluming štekel iz mešanega programa v usmerjeni ploščati program in je že to pogojvalo večji delež kontiliva, več konti odlitih gredic ni bilo.

Druga naloga je bila povečanje deleža na VOD napravi. Rok za izdelavo naprave je bil junij lanskega leta, kar se je podaljševalo iz meseca v mesec, iz tromesečja v tromesečje... Zdaj je že konec prvega letošnjega leta, pa še vedno ni nič. Ali premalo!

Kaj pomeni vakumska naprava, povedo številke. Če na njej naredimo samo 4.000 ton dinamo surovega jekla, pomeni to za Železarno zaradi manjše porabe surovin in večje proizvodnje na liniji Hladne valjarne Bela 20 milijonov dinarjev manjše stroške.

Za nerjavno jeklo smo sklenili, da bomo mesečno naredili tisoč ton toplo valjanih trakov. Zaradi zmanjšanja potrošnih surovin, ki smo jih uporabljali prej, in zaradi krajšega časa taljenja bi 15 ton toplo valjanih trakov zmanjšalo stroške proizvodnje za skoraj 50 milijonov. Žal od vseh teh programov in planov do danes ni nič. Ali premalo!

Ena od nalog, ki smo jo delno izpolnili, je kampanjsko valjanje prek potisne peči v Valjarni bluming štekel, kar že daje določene rezultate, ki pa so še premalo ovrednoteni.

Uporaba kvarto ogrođja še ni stekla, ohlajevanje jekla v hladilnih jamah še ni steklo, prednost valjanja v Valjarni debele pločevine se še ni spremenila itd., itd. Skratka, še vedno se obnašamo tako, kot da nismo v sanaciji in da izgube v Železarni ni.

Po podatkih za julij so rezultati sanacijskih ukrepov dokaj skromni, daleč od tistih, ki smo jih načrtovali. Mesečno bi namreč morali prihraniti šest, sedem oziroma osem starih milijard, če bi hoteli zmanjšati izgubo.

Tudi na področju kadrov vseh nalog nismo izpolnili. Kot primer naj zopet navedemo VOD napravo, da povežemo kadrovske in proizvodno-tehnološke ukrepe. V plan proizvodnje smo napisali, da bo VOD naprava delala v sistemu 4+1. Tega nismo uresničili. Rok je bil 1. julij, potem smo zahtevo zmanjšali in rekli, da bo naprava obratovala v sistemu 5+2. Tudi to nismo uresničili. Danes VOD naprava dela pogojno na eno oziroma dve izmeni. Razlog: ni operaterjev, ker so šli na dopust. Naj bo razlog upravičen ali ne, realizacije proizvodnje ni. Pet mesecev nazaj se obnašamo tako, kot da izgube v Železarni ni. In nihče se ničesar ne od-pove.

Vsi, ki smo ali so prisotni in vsi ti, ki jih tukaj ni, bi se morali zavedati, da je v Železarni sedaj izjemno

stanje in da tako stanje zahteva tudi izjemno prisotnost. Žal pa v proizvodnih in vzdrževalnih obratih izjemne prisotnosti ni. Nekateri pravijo, da je stanje v Železarni zaskrbljujoče, dr. Gabrovšek pa meni, da je stanje kritično. Ne zaradi izgube, ampak zaradi odnosa in obnašanja do te izgube; zaradi odnosa in obnašanja do dela in izpolnjevanja nalog, ki so pred nami in ki bi jih morali obravnavati.

Tretje, kar iz tega izhaja, je vprašanje tehnološke discipline, ki se prav tako v nobenem pogledu ni nič spremenila. Niti v juniju niti v juliju in ni nobene garancije, da bo v avgustu drugače. Marin Gabrovšek meni, da ob koncu leta ne moremo pričakovati, da bo izguba bistveno manjša, oziroma da bomo sanirali tisto, kar smo se v vseh naših planih tudi obvezali, če se naš odnos do dela in do vrednotenja dela ne bo bistveno spremenil.

Lilijana Kos

Železarski globus

ZDA

V letošnjem januarju je pričela obratovati v železarni Steelton, ki pripada železarski družbi Bethlehem Steel Co., nova naprava za kontinuirno vlivanje blumov, ki je največja te vrste v ZDA in spada tudi med največja na svetu. Naprava ima tri žile, letno proizvodno zmogljivost 1,2 milijona ton in lahko odliva blume do največje dimenzije 395 x 590 mm v dolžini tri do šest metrov in težke do devet ton. Napravo je v sodelovanju z ameriškim podjetjem Mesta in Dravo projektiralo ter dobavilo zahodnonemško podjetje Mannesmann Demag, naročilo zanj pa je bilo izstavljeno v oktobru leta 1981.

Dopisujte

Sodelavke pri izdelavi VAC žice (foto I. Kučina)

DANES TEBI, JUTRI MENI

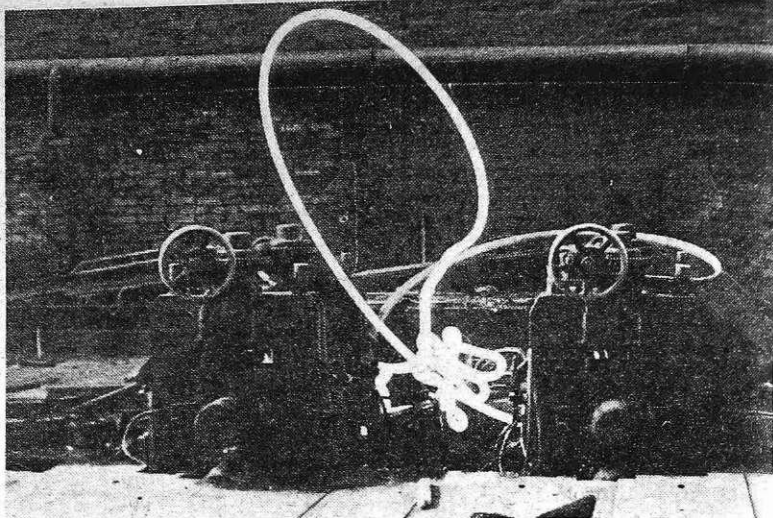
Kakor smo že poročali, bo v dneh od 28. avgusta do 5. septembra na Jesenicah potekala vsakoletna krvodajalska akcija, ki jo organizira občinski odbor Rdečega križa v sodelovanju z Zavodom za transfuzijo krvi SR Slovenije. Odvzem krvi bo v dneh od 28. do 31. avgusta in 4. ter 5. septembra, vsak dan od 7. do 14. ure v Delavskem domu (pri Jelenu).

Letos smo na Slovenskem praznovali 30-letnico prostovoljnega krvodajalstva, ki odraža veliko ljubezen darovalcev do sočloveka, patriotizem in tovarištvo. To je nesebično darovanje dela sebe za sočloveka, ki je v stiski in potreben pomoči sočloveka.

V obdobju v katerem živimo sta tehnika in znanost izredno napredovali, kar je seveda pomembno vplivalo tudi na naše delo in življenje, ki je zaradi tega postalo tudi boljše in lažje. Žal pa so se s tem tudi močno povečale možnosti nesreč pri delu, v gospodinjstvu, v prometu in drugje, ki iz leta v leto naraščajo. S tem pa naraščajo tudi potrebe po krvi, kajti ponesrečenci velikokrat potrebujejo velike količine krvi, da jih ohranijo pri življenju. V jeseniški bolnišnici je potreba po krvi glede na prisotnost težke industrije, močnega cestnega prometa in bližino gora še posebej velika. Po podatkih jeseniške bolnice za take ponesrečence poprečno letno porabijo 1.015 litrov krvi.

Veliko krvi v jeseniški bolnišnici porabijo tudi za zdravljenje različnih boleznih, med katerimi so tudi take za katere je kri edino zdravilo, ali za nujne intervencije. Veliko krvi tudi predelajo za potrebe nekaterih posebnih bolezni, oziroma obolenj, kot so hemofiliki, bolniki, ki v svoji krvi nimajo nekaterih elementov za strjevanje krvi in tako pogosto pri najmanjših poškodbah krvavijo. Na Gorenjskem imamo enajst takih bolnikov, v naši občini pa dva težja. Tak bolnik mora vsako leto mesečno prejemati krioprecipitat, za kar mora 45 prostovoljnih krvodajalcev dati svojo kri.

Po evidenci občinskega odbora Rdečega križa Jesenice je v letih 1960 do 1983 (pred tem je vodil evidenco Zavod za transfuzijo krvi SR Slovenije) prostovoljno darovalo kri 31.566 oseb z jeseniške občine. Med prostovoljnimi krvodajalci je več kot polovica naših železarjev in priprani smo, da bodo tako razmerje obdržali tudi letos in v bodoče.

Nevarne pentlje žareče žice v valjarni žice na Beli (foto I. Kučina)

KROŽKI ZA IZBOLJŠANJE PROIZVODNJE

Po vzoru nekaterih delovnih organizacij v Sloveniji smo tudi v Železarni začeli ustanavljati krožke za izboljšanje proizvodnje. Podobne krožke, imenovane krožki kvalitete, poznajo tudi drugod po svetu. Ustanavljati so jih začeli z namenom, da se delavci čim bolj tvorno vključijo v reševanje raznih tehničnih, tehnoloških in organizacijskih problemov v svojem delovnem okolju.

Prva taka krožka sta bila ustanovljena v TOZD Žičarna pred dvema mesecema; eden v žičarni I in drugi v adjustaži, podobna krožka pa nameravajo ustanoviti še v žičarni II in v TOZD Vratni podboji.

Vodja krožka »Žičar« v žičarni I, Janez AMBROŽIČ, o tem pravi: »Takoj po zaključku seminarja za vodje krožkov smo pristopili k njihovem ustanavljanju. Najprej smo o tem obvestili DPO in vodstvo TOZD, kjer je bila naša iniciativa dobro sprejeta, delavce pa smo o ustanovitvi krožka obvestili preko oglasne deske in vse zainteresirane povabili k sodelovanju. Ustanovnega sestanka se je udeležilo 11 delavcev naše dne. Med njimi največ starejših izkušenih delavcev z dolgoletno delovno dobo. To pomeni, da delavci, ki poznajo obrat in težave v njem, čutijo potrebo, da svoja dognanja in zamisli uresničijo, le načina, kako to doseči, največkrat ne vidijo. Priložnost za to se ponuja prav na krožkih za izboljšanje proizvodnje.

Na ustanovnem sestanku smo med drugim izbrali ime krožka in pravila, po katerih se bomo ravnali. Z delom smo začeli na drugem sestanku. Najprej smo evidentirali probleme, za katere menimo, da jih je treba rešiti. Potem smo se z glasovanjem odločili za problem, ki ga bomo najprej rešili. Ugotovili smo, da so najbolj pereče težave, ki jih imamo z varilnimi aparati. Zato se bomo tega najprej lotili. S pomočjo za to določenih metod in z uporabo zbranih podatkov o zastojih, okvarah in delovanju varilnih aparatov bomo problem obdelali tako, da bomo prišli do najboljše možne rešitve, ki jo bomo predlagali vodstvu TOZD za izvedbo.

Dogovorili smo se, da se bomo sestajali vsake tri tedne, vedno, ko bomo delali na dopoldanski izmeni. Zanimivo je, da smo pri obravnavanju tega problema prišli do rešitev za odpravo nekaterih manjših, obrobni težav, ki jih sproti rešujemo in ki, kot opazamo, tudi prispevajo k doseganju boljših delovnih rezultatov.

Za začetek delujeta v TOZD Žičarna dva krožka, tretjega bodo ustanovili jeseni. Kasneje, ko bo delo v krožkih zaživelo in ko bodo imeli več izkušenj na tem področju, bodo ustanovili krožke za izboljšanje proizvodnje še v drugih oddelkih. Odpira se tudi vprašanje, kako organizirati delo v krožkih na vseh treh izmenah. Najbrž bo morala imeti vsaka izmena svoj krožek zaradi prisotnosti članov na sestankih. Ker pa vse tri izmene delajo na istih strojih in imajo pri delu podobne težave, bo treba delo krožkov usklajevati.

Vodja krožka za izboljševanje proizvodnje v adjustaži TOZD Žičarna je Stane GORENC. »Najbolj pomembno je, da imajo delavci voljo do dela v krožkih,« pravi. »Vidijo, da je bistvo ustanavljanja krožkov v reševanju problemov, ki jih imajo delavci pri delu. Čutimo pa se nekoliko prepričani samim sebi. Bolje bi morali biti, vsaj sedaj v začetku, povezani s pospeševalci. Tudi izkušenj na tem področju nam še manjka, saj pravzaprav orjemo ledino.

Tudi ta krožek je šele začel z delom. Evidentirali so vse probleme, za katere člani krožka menijo, da jih je potrebno odpraviti in se z glasovanjem odločili, da bodo najprej odpravili razsutost kolobarjev. Podatki, koliko je teh kolobarjev, koliko časa se delavec zamudi, da kolobar ponovno zveže, kolikšne zastojte to povzroča..., so že zbrani. Po sezoni le-

tnih dopustov pa bodo pristopili k reševanju problema in k njegovi odpravi.

Zanimiv je tudi predlog za izboljšanje samokontrole. Imajo precej internih reklamacij zaradi odstopanja od predpisanih dimenzij. Menijo, da bi se število teh reklamacij z bolj pazljivim in natančnim delom lahko zelo zmanjšalo. Tudi ta problem nameravajo v bodoče odpraviti.

»Člani krožka še nekoliko dvomijo v uspešnost takega dela, zato pričakujemo od vodstva TOZD in izvajalcev del, da rešitve, za katere se bomo dogovorili in predloge, ki jih bomo podali, izpeljejo do konca. Sedaj, v začetku, je čutiti veliko zagnanost za delo, od nas samih in od podpore, ki jo bomo deležni, pa je odvisno, ali se bo ta oblika dela uveljavila. Vsekakor se da na ta način rešiti veliko problemov iz proizvodnje, tako organizacijskih kot tehničnih in tudi tehnoloških. Predvsem gre tu za odpravo manjših problemov, ki niso povezani z velikimi investicijami, ali pa se dajo izvesti celo brez njih, lahko pa pomenijo velik prihranek za temeljno organizacijo. Če letno uresničimo le dva ali tri svoje predloge, bo naše delo upravičeno.

Zanimiv je tudi postopek, po katerem na krožku obravnavajo proizvodne probleme in pridejo do najboljše rešitve. Najprej ugotavljajo probleme v svojem delovnem okolju, potem izberejo problem, ki ga bodo najprej reševali, zberejo potrebne podatke in ugotavljajo možne vzroke, iščejo in predlagajo možne rešitve, potem se odločijo za najprimernejšo rešitev in oblikujejo predlog, ki ga predstavijo vodstvu TOZD, nato skupno rešitev ocenijo in se odločijo za njeno izvajanje.

Delo v krožku je prostovoljno. Če je predlagana rešitev tudi inovacija, pripada članom krožka odškodnina po istih kriterijih, ki veljajo za vse inovacije. Nagrado si člani krožka delijo na enake dele, ne glede na prispevek, denar pa lahko porabijo tudi v druge namene.

HUMANO RAVNANJE ŠOFERJA AVTOBUSA

Večkrat lahko preberemo v časopisju o nehumanem odnosu šoferjev avtobusov do potnikov. Na letošnjem sedmem tradicionalnem srečanju aktivov delovnih invalidov delovnih organizacij SOZD Slovenske železarnice, ki je bilo na Jesenicah, pa smo bili priče izjemno humanemu ravnanju šoferja avtobusa INTEGRALA Jesenice Jožeta REKARJA.

Ko smo si ogledovali tudi blejski grad, je namreč eden od udeležencev dobil srčni napad. Ker po več klicih in po polurnem čakanju ni bilo rešilnega avtomobila, je šofer z avtobusom pripeljal bolnika do zdravstvenega doma na Bled.

Pri nudenju prve pomoči sta si še posebno prizadevala Dragutin GVOZDIČ in Jože SOVIČ — delavca Železarnice Jesenice in Verige Lesce.

Udeleženci sedmega tradicionalnega srečanja iz aktivov delovnih invalidov Železarna Ravne izrekamo vsem trem iskreno zahvalo!

AKTIV INVALIDOV ŽELEZARNE RAVNE

PREDELAVA KONZOLE EMISIJSKEGA KVANTOMETRA

(Nadaljevanje s 1. strani)

proizvajalca. Za zamenjavo konzole smo leta 1980 iskali ponudbo pri proizvajalcu. Na ponudbo smo morali čakati pet mesecev. Ker to ni bil njihov serijski proizvod, je bila cena zelo visoka: 150.000 švicarskih frankov. Hkrati so nam priporočili nakup novega kvantometra, ki je takrat stal 220.000 švicarskih frankov.

Ker pa za nov kvantometer ni bilo denarja, cena konzole pa je bila občutno previsoka, smo se delavci RTA-VER TOZD Remontne delavnice z vodstvom OTK dogovorili, da konzolo predelamo sami. Zavedali smo se, da konzole ne bomo mogli predelati v kratkem času. Zato smo se odločili za predelavo po delih. Zavezali smo se, da bo kvantometer ves čas deloval.

V letu 1981 smo začeli s predelavo. Predelava konzole kvantometra je obsegala naslednje stopnje:

1. Predelava treh integracijskih panelov je bila potrebna zaradi vse pogostejših okvar relejev. V obstoječi ožičeni izvedbi je bilo te nemogoče menjati. Sedaj so releji na podnožjih, kar omogoča enostavno zamenjavo. Vgrajeni so domači releji.

2. Za predelavo petih kalibracijskih panelov velja isto kot za prvo stopnjo.

3. Umazani kontakti tridesetih atenuatorjev so povzročali spremembe rezultatov. Atenuatorje smo razstavili, očistili in ponovno sestavili. Atenuator je proizvajalec dobavil kot nerazstavljivo enoto.

4. Originalne elektromehanske ure ni bilo mogoče popraviti, zato smo morali nemudoma izdelati in montirati elektronsko uro z napajalnikom.

5. Ura za nastavitve časa predintegracije je funkcijsko povezana s pomožno kontrolno enoto (SUB CONTROL). Elektronska ura nadomešča elektromehansko, ki se je tudi pokvarila in popravilo ni bilo mogoče.

6. Panel SUB-CONTROL je bil izveden s transformatorji in releji. Namestili smo ga z enim tiskanim vezjem, ki vsebuje same elektronske komponente.

7. Elektronska ura za nastavitve časa izpiranja je podobna uri za nastavitve časa predintegracije, le da ima svoje prilagoditveno vezje.

8. Elektronsko vezje, ki nadomešča CONTROL PANEL UVAQ v spektrometru krmili uro za izpiranje in je izvedeno z elektronskimi komponentami. Nadomešča originalno, ki je bilo izdelano z desetimi releji.

9. Originalni napajalnik BIAS SUPPLY je bil že pred kratkim zamenjan. Za potrebe novega ojačevalnika (petkrat večja občutljivost) smo izdelali nov napajalnik s tristopenjsko stabilizacijo napetosti.

10. Rekorder, ki je bil srce kvantometra, smo vzdrževali le še z največjimi težavami. Vgrajenih je bilo mnogo mehanskih prenosov, elektronik in transformatorjev, ki jih ni bilo več mogoče kupiti. Novi ojačevalnik je izveden s pomočjo integriranih vezij in drugih elektronskih komponent. Občutljivost ojačevalnika je približno petkrat večja kot občutljivost rekorderja. Rezultati so prikazani v digitalni obliki, kar omogoča večjo preglednost in zanesljivost odčitavanja. Ojačevalnik ima še svoj napajalnik, detektor zaključka analize, napetostno tokovni pretvornik in stikalno kartico. Poleg digitalnega odčitavanja je omogočeno še analogni, ki se uporablja pri nastavljanju optike.

11. Elektronskemu ojačevalniku smo dodali konektor, prek katerega lahko analogni signal priključimo na pisalnik. Ta registracija je potrebna pri nastavljanju optike.

12. Stara enota za odčitavanje na delovnem pultu, ki je bila pred leti izdelana v Železarni Jesenice, je bila tudi dotrajana. Zamenjali smo jo z novo, ki je bistveno manjša. Ta enota je povezana z digitalnim V-metrom, ki posreduje podatke v serijski obliki. Vsebuje tokovno napetostni in serijski paralelni pretvornik s prikazom ter signalne svetilke in kontrolna stikala.

13. Vgrajeni stabilizator omrežne napetosti dimenzijsko ni ustrezal. Poleg tega je povzročal tresljaje, ki so slabo vplivali na vgrajene mehanske dele. Zamenjali smo ga z dvema primernejšima.

14. Neuporabljene žice so zmanjševale preglednost in otežkočale odpravljanje okvar. Med končno montažo smo vse nepotrebne žice in povezave demontirali.

15. Razpored enot-panelov smo prilagodili delu operaterja med kalibracijo, analizo in odčitavanjem.

16. Zračno iskrišče se ni uporabljalo. Zaradi svojega položaja je omejevalo gibanje operaterja in otežkočalo pristop k fotopomnoževalkam. Iskrišče smo demontirali skupaj s priključki.

Tehnična dokumentacija predelave konzole emisijskega kvantometra

obsega:

- originalna dokumentacija z vsemi vnešenimi popravki,
- digitalne ure s podrobnim opisom, podatki tekstiranja, tehnični podatki in načrti za vse elektronske (digitalne) ure z napajalnikom in vmesnimi vezji (SUB-CONTROL; CONTROL PANEL UVAQ)
- elektronski ojačevalnik z dodatnim prikazom s podrobnim opisom in načrti za napajalnik BIAS SUPPLY, elektronski ojačevalnik, dodatni prikaz s signalnim vezjem in pripadajoče napajalnike.

Predelavo smo zaključili 25. julija letos. Ojačevalnik je poizkusno deloval en mesec, ostali sklopi pa po več mesecev, ker smo posamezne sklope vgrajevali in testirali postopoma.

Predelava ni le zamenjava starega z novim, ampak predstavlja bistveno izboljšanje:

- zanesljivejšo delovanje celotnega sistema,
- zamenjava elektromehanskih delov (stikala, releji, servomotorji...) z elektronskimi (transistorji, integrirana vezja), ki niso podvrženi obrabi,
- tehnološke rešitve izpred tridesetih let (transformatorji, elektrone, ...) smo zamenjali s sodobnejšo tehnologijo,
- z novimi tehnološkimi postopki smo rešili problem rezervnih delov,
- občutljivost sistema smo povečali za približno petkrat,
- z uvedbo modularne tehnike (tiskana vezja) in ureditvijo povezav med sklopi (ožičenje) smo omogočili preglednost in poenostavili odpravljanje napak.

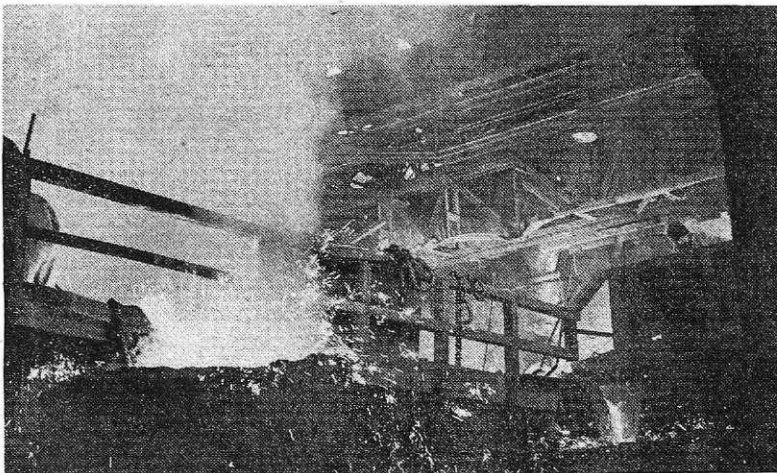
Te postopke s pridom uporabljamo pri izdelavi rezervnih kartic in pri drugih manjših predelavah. Za primerjavo naj navedemo, da izdelava maske na Institutu J. Štefan stane 80.000 do 100.000 dinarjev.

Oddelek VER je imel v času predelave dva do štiri sodelavce. Predelava je bila izvršena poleg rednega vzdrževanja elektronskih naprav (preko 30). Pri tem tekoče vzdrževanje ni zaostajalo. Pri predelavi smo si pridobili dragocene delovne izkušnje za vzdrževanje kvantometra in ostalih naprav.

Določeno vrednost ima predelava tudi v tem, da smo uporabili večino domače sestavne dele.

Ves čas predelave so nas sodelavci oddelka OTK Jesenice podpirali pri našem delu. Za njihovo pomoč in sodelovanje se jim najlepše zahvaljujemo.

TOZD Remontne delavnice RTA — VER

Gredelj teče (foto I. Kučina)

SOCIALNA PROBLEMATIKA V ŽELEZARNI V PORASTU

Poročilo kadrovskega sektorja naše železarne v svojem polletnem poročilu ugotavlja, da je v tovarni socialna problematika v porastu, in sicer narašča število psihičnih obolenj.

Iz istega poročila izhaja, da je bil v prvem polletju letos v Železarni zaposlen 501 invalid. Tu so všteti invalidi II. in III. kategorije, delavci z neposredno nevarnostjo za nastanek invalidnosti, delavci s spremenjeno delovno zmožnostjo in vojaški vojni invalidi.

V prvem polletju so na rešilnih postajah Železarne nudili prvo pomoč 2.423 delavcem, od katerih so jih 604 poslali k zdravniku. V tem času se je tudi povečalo število fizioterapevtskih storitev, in sicer so te usluge nudili 515 delavcem.

Na odseku za zdravstveno preventivo je bil v šestih mesecih letos pregledan 1.601 delavec, organizirali pa so tudi preventivne zdravstvene preglede za ženske. TOZD Obratna ambulanta Železarne so za te storitve plačali 5.943.437,35 din. V tem času pa so za druge organizacije združenega dela opravili preglede v vrednosti 269.990,95 din.

Na zdravljenje proti alkoholizmu je bilo v šestih mesecih letos poslanih 36 delavcev in na ponovno zdravljenje 12, v skupinsko zdravljenje pa je vključenih 16 delavcev.

Kontrolor bolezenske odsotnosti je v tem obdobju opravil obisk pri 201 delavcu. Pri 16 delavcih je ugotovil zlorabljenost bolezenskega staleža.

ŠE 743 PROSILCEV ZA STANOVANJA

V vrstni red prosilcev za dodelitev stanovanj je uvrščenih 743 delavcev, in sicer za garsonjere 207, za enosobno 95, za dvosobno 296 in za trosobno stanovanje 145 delavcev. Od uvrščenih ima 51 delavcev stanovanja v blokovni gradnji, ki pa jih zaradi spremenjenih pogojev želijo zamenjati. Na novo so bile vložene 104 vloge.

Na razpis za gradbena posojila se je prijavilo 244 delavcev, in sicer 236

Celotna predelava konzole emisijskega kvantometra je plod lastnega znanja in dela oddelka VER — Jesenice. Predelava je trajala več kot tri leta. To ni tako dolga doba, če upoštevamo naslednje okoliščine:

- za predelavo je bilo treba izdelati 37 tiskanih vezij, od tega razviti 13 popolnoma različnih tipov,
- vezja so morala biti načrtovana za elektronsko posebno težke pogoje (motnje zaradi iskenja),
- uvesti smo morali več tehnoloških postopkov:

1. izdelava mask za tiskana vezja,
2. preslikave mask (povečave, pomajšave),
3. izdelava tiskanih vezij po fotopostopku.

Te postopke s pridom uporabljamo pri izdelavi rezervnih kartic in pri drugih manjših predelavah. Za primerjavo naj navedemo, da izdelava maske na Institutu J. Štefan stane 80.000 do 100.000 dinarjev.

Oddelek VER je imel v času predelave dva do štiri sodelavce. Predelava je bila izvršena poleg rednega vzdrževanja elektronskih naprav (preko 30). Pri tem tekoče vzdrževanje ni zaostajalo. Pri predelavi smo si pridobili dragocene delovne izkušnje za vzdrževanje kvantometra in ostalih naprav.

Določeno vrednost ima predelava tudi v tem, da smo uporabili večino domače sestavne dele.

Ves čas predelave so nas sodelavci oddelka OTK Jesenice podpirali pri našem delu. Za njihovo pomoč in sodelovanje se jim najlepše zahvaljujemo.

TOZD Remontne delavnice RTA — VER

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE

13. avgusta, MARTIN ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska 1, štev. tel. 77-130;
14. avgusta, STANE ČOP, vodja investicijskega razvoja, Žirovnica 90/a, štev. tel. 80-036;
15. avgusta, VALENTIN MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cesta talcev 4/a, štev. tel. 83-345;
16. avgusta, DRAGO FINŽGAR, vodja TOZD Valjarna žice in profilov, Begunje 128/b;
17. avgusta, MARIN GABROVŠEK, član poslovnega odbora, Bled, Ribenska 8/c, štev. tel. 78-157;
18. avgusta, LADO ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, štev. štel. 77-136;
19. avgusta, BOGDAN RAVNIK, vodja TOZD HV Bela, Jesenice, Tavčarjeva 3/b, štev. tel. 83-734.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 13. 8.	JANEZ VEHAR	IGOR MEŽEK
TOREK — 14. 8.	AVGUST NOVŠAK	BOŽIDAR ČERNE
SREDA — 15. 8.	ALOJZ VARL	MATIJA URH
ČETRTEK — 16. 8.	KLAVDIJ MLEKUŽ	BRANKO GERČAR
PETEK — 17. 8.	BORUT CEGNAR	MATAJŽ KELVIŠAR
SOBOTA — 18. 8.	ZDENKO CUND	IVO LEBAN
NEDELJA — 19. 8.	MARTIN BRUMAT	JANKO CERKOVNIK

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 13. do 18. avgusta bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletež in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek.

V soboto, 18. avgusta, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borce vsak dan od 11. do 12. ure: dr. Alojz Smolej.

POPOLDNE bo zobna ambulanta zaradi letnih dopustov zaprta, kakor tudi v soboto, 18. avgusta.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

11. in 12. avgusta, BRANKO MARKIZETI, Titova 4 a, tel. 83-596.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne 3465. V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

OBVESTILO DELAVCEM TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI ŽELEZARNE

Od 1. septembra zopet sprejemamo vloge za male usluge v mizarskih in tesarskih delavnicah.

TOZD REMONTNE DELAVNICE
Tehnične službe

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna debele pločevine

OBJAVLJAMO

naslednje proste delovne naloge:

1. Žerjavovodja žerjava št. 13, šifra 1398, D-3, 8. kategorija, 1 oseba
2. Varilec specialist, šifra 1348, D-4, 11. kategorija, 1 oseba

POGOJ:

1. Žerjavovodski tečaj
 2. Triletna poklicna šola (ključavničar — varilec).
- Prijave na posebnih prijavnica, ki jih dobite pri tajnicah TOZD ali na sprejemnem oddelku kadrovskega sektorja, pošljite v osmih dneh na naslov: Kadrovskega sektorja Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

XII. SREČANJE BORCEV IN AKTIVISTOV NOB SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Po sklepu koordinacijskega odbora aktivov ZB NOV SOZD Slovenske železarne bo v soboto, 1. septembra, srečanje borcev in aktivstov-delavcev delovnih organizacij SOZD slovenskih železarn na Kočni — Poljane.

Srečanja se bodo udeležile tudi delegacije društev upokojencev, in sicer borcev NOV, nekdanjih delavcev Železarne.

Upravičence prosimo, da izpolnjene prijavnice pošljejo najkasneje do 15. avgusta konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice. Prijave ostalih udeležencev — članov ZSMS in upokojencev — bodo zbirali po dogovorjenem ključu v samih organizacijah.

Vse informacije v zvezi s srečanjem bomo sporočili naknadno.

Pripravljalni odbor

PRIJAVNICA

za udeležbo na XII. srečanju borcev NOV SOZD Slovenske železarne

Priimek in ime _____

TOZD — delovna skupnost _____

Stalno bivališče _____

Priimek in ime svojca _____

Stalno bivališče _____

DRUŽBENE OBVEZNOSTI ŽELEZARNE V PRVEM POLLETJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

tudi osnova za izračun (bruto osebni dohodek). Tudi vsi ostali prispevki iz OD so višji zaradi povečane osnove in to ob zmanjšanih oziroma nespremenjenih prispevnih stopnjah. Glede na lanskoro prvo polletje je ostala nespremenjena prispevna stopnja prispevka solidarnosti za Črno goro (po delovnem mestu) in davka za pogodbeno delo. Zmanjšale pa so se prispevne stopnje Skupnosti otroškega varstva SRS, Skupnosti zdravstvenega varstva, Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS, občinske Skupnosti otroškega varstva (po delovnem mestu) ter stopnje prispevkov, ki so zajete v zbirni prispevni stopnji (od 12,18% na 10,36%). V zbirni stopnji se je najbolj zmanjšala stopnja posebnega republiškega prispevka iz OD (od 2,1% na 0,8%), ki je namenjen za republiške blagovne rezerve ter za intervencije v proizvodnji hrane. Zmanjšala se je tudi prispevna stopnja pri posebnem občinskem prispevku iz OD za občinske blagovne rezerve in za intervencije v proizvodnji hrane, in sicer od 1,3% na 1,0%.

II. Prispevki iz dohodka oziroma čistega dohodka so se povečali za 30% oziroma za 135,9 milijona dinarjev.

Prispevki za splošne družbene potrebe (pod točko 1) so se glede na prvo polletje leta 1983 zmanjšali za 1,0%.

Davek iz dohodka republiki je za 35% oziroma 3,7 milijona dinarjev nižji kot v prvem polletju preteklega leta. Stopnja za izračun davka se je zmanjšala od 3,25% na 2,8%. Za TOZD Energetika pa velja nižja prispevna stopnja, in sicer 0,9% (panoga elektrogospodarstva). Nižja je tudi osnova za izračun zaradi upoštevanja davčnih olajšav (delež izvoza na konvertibilno področje v celotnem prihodku, vlaganje v razvoj surovinske dejavnosti, stanovanjska izgradnja ter program ljudske obrambe). Po 16. členu Zakona o davku temeljne organizacije in delovne skupnosti ne obračunavajo in plačujejo davka za obdobje, za katero so v periodičnem (oziroma v zaključnem računu) izkazale izgubo, zato so bile v Železarni nekatere temeljne organizacije opravile obračuna davka, ker niso dosegle osnove za njegov izračun. Po določilu 1. člena zakona o spremembah zakona o določitvi stopenj in nekaterih olajšav za davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti v letih 1984 in 1985 obračunavajo davek iz dohodka le temeljne organizacije s področja gospodarstva in delovne skupnosti, ki opravljajo naloge za te organizacije združenega dela. Temeljne organizacije morajo za prvo polletje 1984 davek obračunati, vendar skladno z obvestilom republiškega sekretariata za finance do nadaljnjega ne vplačujejo akontacij davka iz dohodka.

Po 13. členu zakona o oblikovanju sredstev solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč so gospodarske temeljne organizacije sicer zavezane za obračunavanje in plačevanje prispevka solidarnosti iz dohodka. Z zadnjo spremembo tega zakona pa so oproščene obračunavanja in plačevanja tega prispevka v letu 1984.

nja in plačevanja tega prispevka v letu 1984.

Spremenila se je tudi prispevna stopnja prispevka samoupravnih skupnosti za ekonomske odnose s tujino, in sicer od 0,03% na 0,02%. Prispevek se obračunava od vrednosti uvoženega blaga, plačila za storitev oziroma drugega odliva deviz v določenem obdobju.

Posojila skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in pokrajin obračunavajo temeljne organizacije od poslovnega sklada po nespremenjenih prispevnih stopnjah 1,3%, 2,1%, 4,2% oziroma 4,8%.

Prispevek za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva od izvoza blaga domače proizvodnje in storitev je v prvem polletju 1984 manjši za 17% glede na enako obdobje lani. S tem prispevkom naj bi se zagotovila sredstva za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva za uresničitev izvoznih obveznosti iz dogovora o temeljnih družbenih plačih SR Slovenije za obdobje 1981-1985 in ustvarile ugodnejše razmere za doseg predvidene stopnje povečanja industrijske proizvodnje in odplačilo anuitet za tuje kredite.

Od 1. aprila 1984 se sredstva za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva zbirajo na dva načina, in sicer podpisniki samoupravnega sporazuma o zagotavljanju sredstev za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva v Sloveniji v letu 1984 plačujejo prispevek na podlagi tega samoupravnega sporazuma, ne podpisniki pa plačujejo prispevek po novem zakonu o prispevku za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva v letu 1984. Železarna Jesenice plačuje ta prispevek po novem zakonu in zato ne more več upoštevati olajšav iz naslova izvoza na konvertibilno področje (te olajšave veljajo samo še za podpisnike samoupravnega sporazuma). Za ta prispevek pa velja 16. člen zakona o davku, po katerem zavezanec ne obračunava in ne plačuje davka za obdobje, za katerega je v periodičnem obračunu oziroma zaključnem računu izkazal izgubo. Izgubarji zato ne obračunavajo in ne plačujejo prispevka do velikosti izgube, ugotovljene v periodičnem obračunu.

Prispevki za skupno porabo na področju socialne varnosti (pod točko 2) so višji za 38% oziroma za 36,2 milijona dinarjev.

Prispevek iz dohodka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje (nesreče pri delu in poklicne bolezni), ki ga obračunavamo iz bruto OD, se je povečal za 145% zaradi povečanja prispevne stopnje (s 1. 1. 1984 se je povečala prispevna stopnja od 0,80% na 1,50%) in višje osnove za obračun. S 1. 1. 1984 je tudi prenehal veljati prispevek za starostno zavarovanje kmetov, ki smo ga lani obračunavali po 0,60% prispevni stopnji od osnove bruto OD.

Za 266% se je povečal prispevek za komunalno dejavnost iz sklada skupne porabe za ostale namene.

Prispevki za skupno porabo SIS družbenih dejavnosti (pod točko št. 3) so se povečali za 11% oziroma za 12,9 milijona dinarjev.

Nižji kot v letu 1983 sta prispevni stopnji prispevka iz dohodka republiški izobraževalni skupnosti, ki ga obračunavamo od doseženega dohodka. Tudi pri prispevku iz dohod-

ka republiške in občinske raziskovalne skupnosti so se prispevne stopnje nekoliko zmanjšale. Prispevek iz dohodka za zdravstvo, ki ga obračunavamo od bruto OD je višji za 25% zaradi višje osnove za obračun (bruto OD) in višje prispevne stopnje (povečala se je od 8,50% na 8,64%).

Pri financiranju družbene reprodukcije na področju gospodarske infrastrukture (pod točko št. 4) smo skupno združili 96% več sredstev kot v prvem polletju 1983. Obveznost je znašala 133,9 milijona dinarjev, poravnali pa smo jih iz lastnih sredstev akumulacije. Pri združevanju sredstev za vzdrževanje in izgradnjo magistralnih in regionalnih cest SRS smo združili 4,9 milijona dinarjev, za financiranje luške infrastrukture 1,3 milijona dinarjev, za razvoj železniškega gospodarstva 3 milijone dinarjev in za razvoj naftoplinkega gospodarstva 2,6 milijona dinarjev. Prispevne stopnje omenjenih prispevkov so ostale nespremenjene.

Za financiranje gradnje elektroenergetskih objektov smo skupno namenili 121,8 milijona dinarjev, kar je za 106% več kot v prvem polletju lanskega leta.

Z 18. 5. 1984 so se povečale prispevne stopnje, in sicer za odjem na 110 Kv od 20% na 30%, za odjem na 35 Kv od 35% na 52% in za poseben odjem od 48% na 72%. Za odjem na 110 Kv in 35 Kv so prispevki za združevanje obračunani še po starih prispevnih stopnjah.

Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih (pod točko št. 5) so znašali 67,3 milijona dinarjev, kar je za 35% več kot v lanskem polletju.

Območna vodna skupnost Gorenjske je v skladu s programom ukrepov in aktivnosti po uveljavitvi ukrepov za odmrznitev cen in finančno konsolidacijo gospodarstva sprejela sklep da zavezanec (OZD s področja gospodarstva) plačujejo v letu 1984 splošni vodni prispevek v višini 90% obveznosti.

Največje povečanje je pri vodnem prispevku za osnenaženo vodo, in sicer za 33% in pri prispevku za pokritje dela stroškov enostavne reprodukcije Železniškega gospodarstva Ljubljana (za 32%).

Skupščina SRS je 23. aprila 1984 sprejela zakon o določitvi obveznosti plačevanja prispevka iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela za pokrivanje dela stroškov enostavne reprodukcije elektrogospodarstva in premogovništva. Zakon je bil sprejet, da bi preprečili motnje pri oskrbi z električno energijo in premogom. Zavezanke za ta prispevek so temeljne organizacije združenega dela s področja gospodarstva. Prispevek se obračunava po 0,7% prispevni stopnji od osnove za izračun davka.

Povečal se je tudi prispevek za požarno varnost občine Jesenice, in sicer za 26%. Prispevna stopnja se je povečala od 0,27% na 0,271%, večja pa je tudi osnova za obračun (bruto OD).

Prispevek za SIS komunalne dejavnosti Jesenice (pod točko št. 6) je višji za 46%, oziroma za 5,1 milijona dinarjev zaradi večje osnove za obračun prispevka.

Oddelek za analize in organizacijo fin. rač. sistemov

DRUŽBENE OBVEZNOSTI ŽELEZARNE V I. POLLETJU 1984

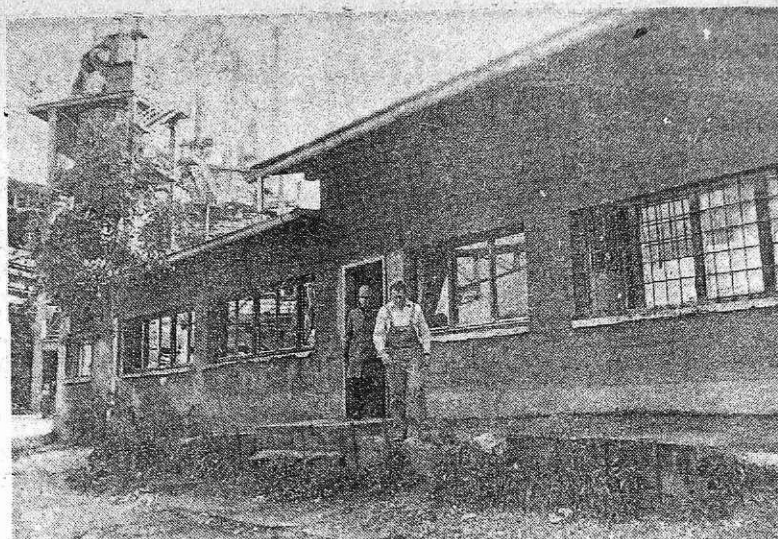
VRSTA IZDELKA	I.-VI. 1983	I.-VI. 1984	INDEKS
	Znesek	Znesek	
I. PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA	255.411.302	310.374.575	122
II. PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA	460.584.338	596.546.767	130
1. Prispevki za sploš. družb. potrebe	120.705.752	119.247.989	99
2. Prispevki za skupno potroš. na področju social. varnosti	95.540.342	131.659.604	138
3. Prispevki za skupno potroš. v SIS družbenih dejavnostih	115.462.160	128.410.180	111
4. Prispevki za skupno družb. reprodu. na pod. infrastrukture	68.178.691	133.918.643	196
5. Prispevki za skupno družb. reprodu. na drugih področjih	49.668.294	67.255.219	135
6. Prispevki za ostale finančne obveznosti	11.029.099	16.055.132	146
SKUPAJ DRUŽBENE OBVEZNOSTI	715.995.640	906.921.342	127

Železarski globus

FRANCIJA

V lanskem letu so tudi v francoskih železarnah prenehali s proizvodnjo jekla v Siemens-Martinovih

Postopek	1982	%	1983	%
	milij. ton		milij. ton	
Kisikov konv.	14.891	80,9	14.132	80,3
Siemens-Martin	34	0,2	—	—
Elektro	3.477	18,9	3.468	19,7
Skupaj	18.402	100,0	17.590	100,0

Neprivilačna stavba kantine v jeklarni (foto I. Kučina)

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Jeklovlek

15. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V TOZD Jeklovlek je bila 2. avgusta 15. redna seja odbora za gospodarstvo, ki jo je vodil predsednik Stane HORVAT. Po pregledu sklepov predhodne seje so ugotovili, da so izvedeni oziroma se izvajajo.

Odboru sta poslovanje TOZD Jeklovlek v prvem polletju predstavila vodja TOZD in računovodja. Ob tem so ugotovili, da so bili proizvodni rezultati nad planiranimi. Operativni plan, ki je bil enak gospodarskemu načrtu, so izpolnili 104,1%, plan odpreme 98,65%, plan izvoza pa 162,2%. Planirani izplen so presegli za 1,5%, in sicer s ponovno predelavo okroglih profilov na manjšo dimenzijo zaradi površinskih napak. V stalnem porastu so elektro in mehanski zastoji, v zadnjem času je problem prisotnost vzdrževalcev v TOZD. Ugotovili so, da TOZD Jeklovlek v prvem polletju izkazuje izgubo v znesku 27,1 milij. dinarjev. Vzrok za tak rezultat TOZD je splošna gospodarska situacija, v kateri se nahaja naše gospodarstvo. Vsi negativni učinki, ki so v prvem polletju nastali v okviru delovne organizacije, so vplivali tudi na rezultat TOZD, in sicer:

- visoka rast stroškov zaradi visokih cen vhodnih surovin,
- prezračna poprečna prodajna cena zaradi nižjega porasta cen naših proizvodov in slabše strukture prodanih proizvodov od načrtovane,
- usmerjenost v izvoz in povečana zaloga.

Odbor je poslovno poročilo TOZD Jeklovlek potrdil s pripombo, da je treba dopolniti dohodkovne odnose v delovni organizaciji.

Vodja TOZD je člane odbora seznanil s poročilom o izvajanju sanacijskih ukrepov v preteklih treh mesecih.

Odbor je ugotovil, da bi lahko dosegli še boljše rezultate, če bi bilo vzdrževanje proizvodnih naprav bolj kvalitetno; tudi zastoji v zadnjem obdobju stalno naraščajo.

Odbor je obravnaval in potrdil plan proizvodnje za avgust; ta zaradi petdnevnega remonta znaša skupno 1.630 ton, od tega je vlečenega jekla 1.350, brušenega 140 in valjano poboljšane 140 ton. Planirani vložek bodo dobili iz TOZD Valjarna žice in profilov.

Na 15. seji so obravnavali še opravljene nadure in ure za manjkajoče v juniju in juliju in ugotovili, da je število nadur v juliju poraslo. Vzrok za porast je izredno delo ob prostih sobotah.

Potrdili so izračun tretje rente za tehnično izboljšavo št. 2458 »Premestitev in zaščita sonde za doziranje peska na stroju Fischer« avtorja Janca Čuferja. Posebno nadomestilo je 45.992,00 din.

Odbor je obravnaval predlog oddelka za organizacijo dela o ukinitvi čakanja pri vratarjih ob koncu izmene in se z njim strinjal.

TVD Partizan Žirovnica so za pomoč pri gradnji strehe doma odobrili 1.000 kg odpadnega železa.

TE

14. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Jeklovlek Marijan STOJAN je 3. avgusta sklical 14. redno sejo.

Odbor je najprej pregledal sklepe zadnje seje in ugotovil, da so izvedeni, razen enega, ki se še izvaja.

Odbor se je seznanil s kadrovsko problematiko v prvem polletju in ugotovil, da se je skupna odsotnost z dela za 0,15% znižala v odnosu na enako obdobje preteklega leta, od poprečja Železarn pa je za 0,08% višja.

Odsotnost z dela je bila višja pri rednih letnih dopustih, izredno pla-

čani odsotnosti in neopravičenih izostankih, ostale vrste odsotnosti pa so nižje od prvega polletja leta 1983.

Odbor je glede na nizek stavež delavcev sprejel sklep, naj se ustavi proizvodnja na nizko produktivnih strojih, delavce s teh strojev pa se premesti na visoko produktivne stroje.

Potrdili so razporeditev dveh delavcev za določen čas in prekinitve delovnega razmerja trem delavcem z rednim odpovednim rokom, en delavec pa je bil invalidsko upokojen.

Odbor je obravnaval prošnjo za ponovni sprejem sodelavca in potrdil sklep strokovne komisije, ki ponovnega sprejema ne priporoča.

V zvezi s prošnjo delavke za premestitev iz TOZD Vzdrževanje v TOZD Jeklovlek so ugotovili, da v TOZD ni potreb po delavkah za delo v proizvodnji.

V zvezi s prošnjo sodelavca za premestitev na druge delovne naloge in opravila so sklenili, da se prošnja vodi v evidenci, ko bodo te delovne naloge in opravila prosta, jih bodo objavili v interno objavo.

Odbor je odobril dva dni izredno neplačanega dopusta sodelavcu in en dan sodelavki, na osnovi predhodnega dogovora pa je naknadno odobril en dan izredno plačanega dopusta za vaje iz tehnike reševanja v gorah.

Člani odbora so bili seznanjeni, da se je na ponovno objavo za delovne naloge in opravila prvi orodni ključničar prijavil kandidat, ki v celoti ne izpolnjuje pogojev objave. Odbor je naročil, da ga kadrovnik pokliče na razgovor.

Odbor je obravnaval obvestilo kadrovskega sektorja o nagrajevanju pripravnikov.

TE

PROSIMO ODGOVOR IN PAMETNO REŠITEV!

Odgovornim v Železarni za prevoze delavcev na delo in z dela postavljam naslednje vprašanje, na katerega bi pri zadeti radi dobili tudi odgovor.

Zakaj avtobus ali avtobusa, ki s parkirnega prostora Železarn vozita delavce ob koncu dopoldanske dneve direktno na Plavž, čakata po nepotrebnem še pet ali več minut, čeprav sta že nabito polna? V treh minutah se en avtobus napolni, tako da niti roke ne moreš premakniti; potem pa se v njem v polnem času enostavno kuhamo. Nekaterim postaja slabo od raznih vonjav, sonce pa že po že tako razgretem avtobusu. Mi pa čakamo, da se kazalci počasi pomaknejo do naročenega časa odhoda. Ljudje se razburjajo in preklinjajo tistega, ki si je izmislil ta način. Želim mu, da bi se vsaj nekajkrat peljal z nami, da bi občutil, kako se vozijo delavci po osemurnem delavniku! Kakšen nesmisel, da nabito poln avtobus preznojenih, utrujenih ljudi po nepotrebnem čaka zaradi nepremišljene odločitve nekoga!

Delavka s Plavža

AKTIVNOSTI SINDIKATA PO AKTUALNIH VPRAŠANJH SAMOUPRAVNE ORGANIZIRANOSTI IN FUNKCIONIRANJA TOZD IN DELOVNIH ORGANIZACIJ

(Nadaljevanje s 1. strani)

nivoju delovne organizacije in velikih sistemov. Svet ZSJ ocenjuje, da je potrebno te in druge pozitivne rezultate, ustvarjene v nekaterih okolišjih, še posebno glede organiziranja in funkcioniranja temeljnih organizacij združenega dela, širše uveljaviti, ker pomenijo najboljše praktično potrditve pravilnosti osnov samoupravnega organiziranja, opredeljenega v ustavi in zakonu o združenem delu. Izhajajoč iz teh ugotovitev je svet ZSJ potrdil smeri aktivnosti organizacij in organov zveze sindikata glede aktualnih vprašanj samoupravnega organiziranja in funkcioniranja temeljnih organizacij združenega dela in delovnih organizacij.

ORGANIZACIJE IN ORGANI SINDIKATA MORAJO ANALIZIRATI IN OCENITI SEDANJO SAMOUPRAVNO ORGANIZIRANOST

Izjemno velike pravice in odgovornosti, ki jih ima zveza sindikatov po ustavi in zakonu o združenem delu glede samoupravnega organiziranja

MLADINSKA DELOVNA AKCIJA »BOHINJ '84«

V starem mladinskem domu v Bohinju je zaživelo mladinsko prostovoljno delo. Akcija že nekaj časa poteka, vendar ne v klasičnem pomenu besede, čeprav se tu poleg organiziranih brigad zbirajo brigadirji iz vseh krajev Slovenije. Vsi urejajo bungalove okoli stavbe, da bi prihodnje leto v njih lahko prebivala posebna brigada, ki bo obnavljala dotrajani mladinski dom.

Brigadirji vstajajo ob šestih, delajo do 13. ure, potem pa so svobodne aktivnosti. Na razpolago imajo dva čolna, lahko se kopljejo v jezeru, ali se ukvarjajo s športom (odbojka, namizni tenis, šah, nogomet idr.). Lahko tudi gledajo televizijski program ali počivajo. Po večerji so brigadirji prosti in vsakdo preživlja ta čas, kakor mu najbolj ustreza. Tudi ura počitka ni strogo določena, kajti pomembno je le, da brigadirji pravočasno vstanejo in da pridejo spočiti na delo, ki ga tako še bolj z veseljem opravljajo.

Dragutin Gvozdič

Dopisujte

Železarski globus

ITALIJA

Po italijanskih podatkih je v razpredelnici v odstotkih prikazana proizvodnja elektro jekla v štirih državah, ki imajo največjo proizvodnjo surovega jekla na svetu, v letu 1982. Zanimiv je predvsem podatek za Sovjetsko zvezo, ki je daleč najnižji. V tej državi namreč še vedno izdelujejo precejšnje količine jekla po zastarelem postopku v Siemens-Martinovih pečeh.

Država	%
Sovjetska zveza	10,9
Japonska	26,6
ZDA	31,1
ZR Nemčija	17,6

ZDA

V ameriških železarnah ima danes med vsemi železarskimi izdelki največjo stopnjo rasti proizvodnje elektrolitsko pocinkana pločevina. Leta 1982 so jo izdelali 446.000 ton, leta 1983 582.000 ton in letos načrtujejo več kot 637.000 ton. V prihodnjih petih letih predvidevajo povečanje povpraševanja po tej pločevini na okoli 1,18 milijona ton. Glavni kupec te pločevine je avtomobilska industrija, ki jo uporablja za izdelavo tistih delov avtomobilov, ki so najbolj izpostavljeni vplivu korozije.

in funkcioniranja združenega dela vrsta očitnih protislovij, problemov in slabosti pri ustvarjanju socialističnih samoupravnih odnosov in nujnost, da se stalno pospešuje in dograjuje samoupravna organiziranost združenega dela, narekujejo potrebo, da se organizacije in organi zveze sindikatov na osnovi široke aktivnosti pri uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, izhajajoč iz interesov delavskega razreda, soočijo, analizirajo in ocenijo dosedanja funkcioniranja temeljnih organizacij združenega dela in delovnih organizacij, še posebno organiziranost delovnih organizacij brez TOZD. Pri tem morajo dosledno izhajati iz določil ustave in zakona o združenem delu, razvoja dohodkovnih odnosov (ekonomski odnosi med delavci oziroma temeljnimi organizacijami združenega dela pri pridobivanju, razporejanju, združevanju in skupni uporabi dohodka — Edvard Kardelj, dodalo uredništvo) in uresničevanja samoupravnih pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev v TOZD; vzpostavljenih družbeno-ekonomskih odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela in med njimi v delovni organizaciji in širše; samoupravnega odločanja, dela organov upravljanja in medsebojnih odnosov poslovnih organov.

Svet ZSJ obvezuje organizacije in organe zveze sindikata v združenem delu, občinah, republikah in pokrajinah, da analizirajo stanje samoupravnega organiziranja, opredelijo konkretne in objektivne ocene in stališča o posameznih vprašanjih in na osnovi tega intenzivirajo konkretno aktivnost v vseh okolišjih za dosledno izvrševanje opredelitev v ustavi in zakonu o združenem delu.

Na osnovi ugotovljenega stanja morajo osnovne organizacije zveze sindikata, organi njihovega povezovanja v delovni organizaciji, občinski sveti zveze sindikata in odbori sindikata ustvariti pogoje za hitrejši in odločnejši odpravljanje pojavov: grupno lastninskega zapiranja posameznih TOZD; zraščanja posameznih TOZD v »mala podjetja«; dominacije kupoprodajnih in kreditnih odnosov med TOZD in delovno organizacijo; centralizacije dohodka in odločanja na nivoju delovne organizacije; neuresničevanja sprejetih obvez TOZD, opredeljenih v dokumentih o združevanju v delovno organizacijo; formiranja vrste vzporednih služb v TOZD za dela, ki se opravljajo v delovni organizaciji in podobno.

Svet ZSJ ocenjuje, da je v zadnjem času vse več pojavov lahkotnega ukinjanja, združevanja in povečevanja TOZD in preoblikovanja delovnih organizacij s TOZD v delovne organizacije brez TOZD, največkrat z obrazložitvijo, da to pelje do boljših proizvodnih in finančnih rezultatov, k učinkovitejšemu odločanju, zagotavljanju akumulacije, krepitvi enotnosti kolektiva, utrjevanja delovne organizacije in podobno. V mnogih okolišjih so vzroki za ukinjanje TOZD v oživiljenju podjetniških odnosov in v težnji za obnavljanjem podjetja, kot osnovnega gospodarskega subjekta.

Svet ZSJ obvezuje osnovne organizacije zveze sindikata, občinske svete zveze sindikata in odbore sindikata, da se odločno zoperstavijo navedeni tendenci in pojavom, da se TOZD na hitro ukinjajo brez predhodnih analiz obstoječih odnosov in nasplošno definiranih ciljev.

Organizacije in organi zveze sindikata v organizacijah združenega dela so dolžni, da s svojim političnim delovanjem zagotovijo pogoje, da se delavci o pobudah za spremembe v organiziranju TOZD opredeljujejo šele po najširših samoupravnih in političnih razpravah in oceni obstoječih rešitev in rešitev, ki se jim ponujajo s stališča: uresničevanja samoupravnih pravic delavcev, napredka materialne osnove dela, razvoja socialističnih samoupravnih odnosov, možnosti razvoja trajnih dohodkovnih odnosov med TOZD in delovno organizacijo in širše in pridobivanja dohodka z udeležbo v skupnem prihodku in odhodku, možnosti povečanja dohodka, proizvodnje, produktivnosti dela in perspektiva nadaljnjega razvoja ob koriščenju znanstvenih in strokovnih spoznanj.

Nujno je, da organizacije in organi zveze sindikata zaostrijo odgovornost poslovnih organov, strokovnih služb in vseh drugih, da bodo predlogi, ki jih ponujajo o spremembah v samoupravnem organiziranju temeljnih organizacij združenega dela in delovnih organizacijah dosledno izhajali iz uresničevanja

ustave, zakona o združenem delu in drugih družbenih dokumentov.

Organizacije in organi zveze sindikata se morajo odločno upreti pojavom nekritične obrambe TOZD in odporom, ki se javljajo ob spremembah zaradi zaščite grupno-lastninskih interesov, ohranjanju koncesij in monopolnih položajev pri pridobivanju in delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke in vsem prizadevanjem, ki skušajo razvrednotiti ustavne funkcije delovne organizacije.

Rešitve se ne morejo iskati v negiranju ali zmanjšanju funkcij TOZD ali delovne organizacije, temveč v njihovem istočasnem razvoju kot samoupravnih organizacij s komplementarnimi funkcijami, ki temelje na nujnosti doslednega uresničevanja samoupravnih pravic, obvez in odgovornosti delavcev, samoupravnega združevanja dela in sredstev na dohodkovnih odnosih in socialističnih samoupravnih odnosov.

Svet Zveze sindikatov Jugoslavije opozarja na trajno nalogo organizacij in organov zveze sindikatov, da v aktivnostih za nadaljnji razvoj samoupravnega organiziranja in delovanja TOZD in delovnih organizacij zagotavljajo, da bodo delavci iskali rešitve na osnovi polnega upoštevanja vzajemne odvisnosti samoupravnega organiziranja in uspešnega uresničevanja dohodkovnih odnosov, ker oblike organiziranja združenega dela niso avtonomne in neodvisne od proizvodnih odnosov, ki se ustvarjajo skozi njih. Dohodkovni odnosi se ne morejo vzpostaviti brez ustrezne samoupravne organiziranosti TOZD, delovnih organizacij in širših oblik združevanja dela in sredstev, pa tudi pravilnost samoupravnega konstituiranja se potrjuje skozi razvoj dohodkovnih odnosov.

Svet ZSJ opozarja, da se nezadovoljivo stanje na področju samoupravnega organiziranja in delovanja TOZD in delovnih organizacij vse pogostejše uporablja kot argument za napad na koncept TOZD in njene ustavne funkcije.

Birokratske sile koncept TOZD in njene ustavne funkcije izpostavljajo vprašanjem zaradi tega, ker jim uveljavljanje podjetniškega koncepta delovne organizacije omogoča popolnejšo kontrolo nad dohodkom, odtujenim delavcem, in ustvarja perspektivo za širjenje obsega državne intervencije zaradi »urejanja« stanja v gospodarstvu. To ustreza tehnokratskim silam, ker odpira perspektivo legaliziranja njihovega doslej v glavnem neformalnega vpliva na odločanje v organizacijah združenega dela, s tem pa širše možnosti za vpliv na celotne družbene tokove.

Zveza sindikata se odločno upira napadom na ustavni koncept temeljnih organizacij združenega dela, ker so v osnovi usmerjeni proti socialističnim samoupravnim odnosom, ki jih vzpostavljajo delavci v TOZD in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Svet Zveze sindikatov Jugoslavije obvezuje organizacije in organe zveze sindikata republik in pokrajin, odbore sindikata in oblike delovanja zveze sindikata, da začnejo odločno akcijo za sprejemanje družbenih dogovorov o ožjih merilih za oblikovanje TOZD in delovnih organizacij v posameznih dejavnostih, vejah in grupah. V družbenih dogovorih je potrebno obdelati in precizirati pogoje, opredeljene v 320. členu zakona o združenem delu.

Pri krepitvi in nadaljnjem razvoju samoupravnega organiziranja in delovanja združenega dela morajo biti organizacije in organi zveze sindikatov mnogo bolj borbeni, odločni in uporni glede doslednega uresničevanja zakona o združenem delu, dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, stališč IX. kongresa ZSJ ter smeri aktivnosti in nalog organizacij in organov zveze sindikatov, ki jih je v zvezi s tem sprejel svet ZSJ 30. septembra leta 1980.

Svet Zveze sindikatov Jugoslavije bo o teh vprašanjih spodbudil razpravo tudi v komisiji Skupščine SFR Jugoslavije za spremljanje in uresničevanje zakona o združenem delu in v drugih organih in organizacijah federacije ter si prizadeval za širšo družbeno potrditev svojih ocen in stališč z namenom, da se pospešijo skupne aktivnosti vseh dejavnikov političnega sistema pri reševanju ugotovljenih problemov na področju samoupravnega organiziranja in delovanja temeljnih organizacij združenega dela in delovnih organizacij.

(Informator sveta ZSJ za sredstva informiranja v TOZD in občinah)

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

EPIDEMIOLOGIJA V VOJNI IN MIRU

Povzročitelj srbečice je drobn parazit ACARUS SCABEI VAR. HOMINIS iz družine SARKOPTIDOV. Povzročitelj (samica) je večja od samca, saj doseže dolžino 0,3 do 0,5 mm. Samička je tudi izjemno fleksibilna, saj doseže njena hitrost gibanja na površini kože 2,5 cm v minuti.

Odrasla samička vrta kanale v roževinasti sloj kože (nikdar globlje!). Tako samička potrebuje eno uro, da prodre v roževinasti sloj kože in tam dnevno leže jajčeca.

Parazit ACARUS SCABEI redko zapuša kožo in je izjemno občutljiv za temperaturne spremembe.

Pripadniki oboroženih sil, oboleli za srbečico, se zdravijo v svojih enotah oziroma četnih ambulantah. Bolniki s komplicirano boleznijo se napotijo v vojno sanitetne ustanove in na dermatovenerološke klinike.

GONOREJA

Povzročitelj gonoreje je gonokok NEISSERIA GONORRHOEA, ki nastopa v paru (diplokok). Rezervoar nalezljivosti je vsekakor bolan človek v akutni ali kronični fazi bolezni. Bolezen se prinaša od človeka na človeka pri direktnem spolnem kontaktu z okuženo osebo. Gonoreja je razširjena po vsej zemlji in zaradi nje obolevajo vsa ljudstva sveta. Bolezen se nikjer ne javlja epidemično ali endemijsko, temveč le občasno.

EPIDEMIJE IN RAZŠIRJENOST NALEZLJIVIH BOLEZNI

Pogosto govorimo o nalezljivih boleznih, ki so epidemične in o drugih, ki so endemične. Prve se pojavljajo pri večjem številu bolnikov od časa do časa, druge pa so ves čas navzoče, vendar so bolniki maloštevilni posamezniki. Tifus ni endemičen v Ljubljani, je pa pri nas endemičen v nekaterih mestih, ki še nimajo urejene preskrbe z zdravno pitno vodo.

Nekateri strokovnjaki pravijo, da ni prav deliti nalezljivih bolezni na endemične in epidemične, kajti ta razvrstitev ni ustrezna. Okoliščine v naravi se nenehno spreminjajo in z njimi tudi nalezljive bolezni.

Viri:

- MARJAN PROF. DR. MORELJ, general-major: »VOJNA EPIDEMIOLOGIJA« VIZ + BEOGRAD — 1978
- BARKER, D. J.: »Practical Epidemiology«, London — 1975
- Preventive Medicine in World War II, Medical Department 4, Washington — 1979
- World Health Organisation Report: Serie 588, Geneve — 1976
- LIKAR DR. MIHA: »Nalezljive bolezni«, Ljubljana — 1981

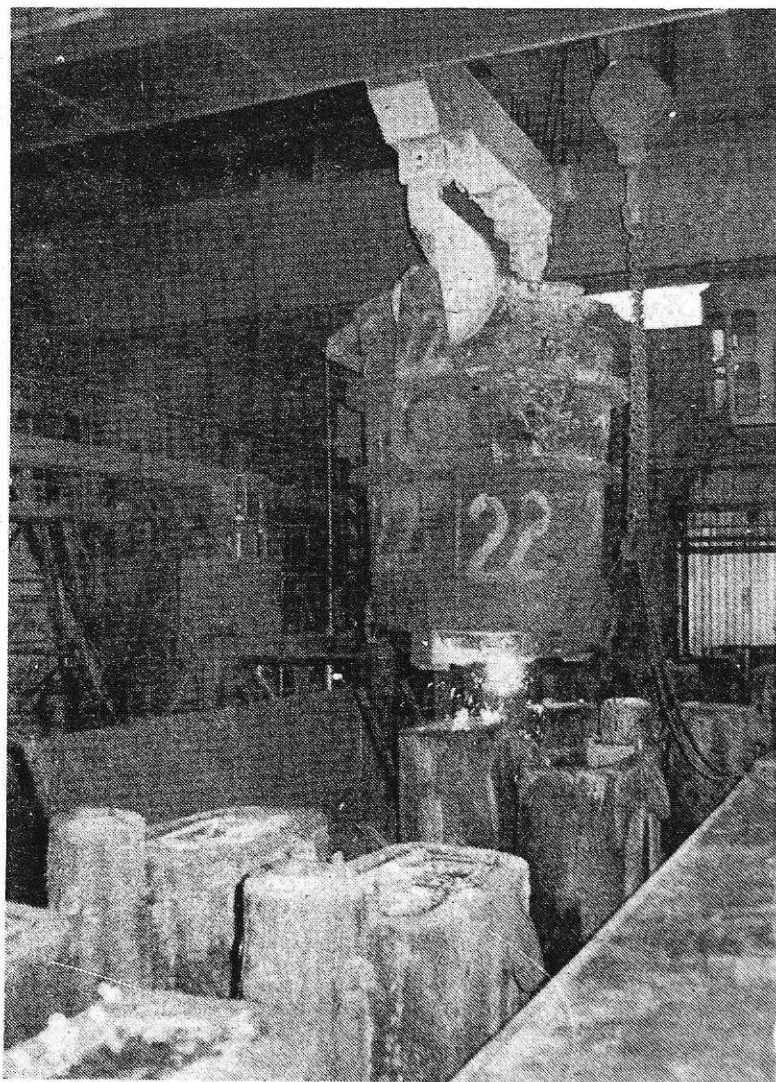
IDENTIFIKACIJA PRI MNOKŽIČNIH NESREČAH V MIRU IN VOJNI

Statistični podatki izkazujejo za obdobje 1900—1980, da je število žrtev v vojni v stalnem porastu na škodo civilnega prebivalstva.

V množičnih nesrečah (potresi, požari, poplave, prometne nesreče) se porajajo enaki problemi kot v vojni. V takih pogojih je nujna identifikacija žrtev.

V okviru civilne zaščite so formirani oddelki za identifikacijo (specialne enote). Osnova identifikacije, ki bi jih člani teh enot opravljali je osnovano na osebnem poznavanju umrlih. Ekipe CZ za identifikacijo bi bile kadrovsko pojačane z zdravstvenimi delavci in delavci kriminalističnih služb.

Da bi se identifikacija oseb izpeljala popolnoma, je treba že v miru programirati široko razvejano laboratorijsko fotografsko službo ter dokumentacijsko službo. V sestavi teh specialnih enot je tudi center za obveščanje, ki naj bi na najbolj primeren način obveščal najožje sorodnike pogrešanih in umrlih oseb.

Vlivanje jekla (foto I. Kučina)

KAJ SO VREDNOTE IN PRIDOBITVE REVOLUCIJE?

Zadnje čase skorajda ni svečanosti ali pomembnejšega sestanka, na katerem ne bi ta ali oni govornik o bolj ali manj ostrimi besedami obsodil delovanje posameznikov ali skupin proti vrednotam in pridobitvam revolucije in ustavne ureditve. Na nekakšno vrenja na naši politični sceni pa opozarjajo tudi skorajda neopazne vesti o političnih procesih ter aferah z novinarji, uredništvi in še zlasti kulturniki. Čeprav našo najširšo (apolitično) javnost, kot se zdi, bolj zanima olimpiada, hkrati pa zaposluje vprašanje preživetja z vse manj vrednim mesečnim zaslužkom, ne bo odveč, če si vzame čas tudi za premislek o na prvi pogled tako samoumevni stvari, kot so pridobitve in vrednote revolucije.

To, kar naj bi za nas pomenilo varovanje ustavne ureditve, vrednot in pridobitev revolucije, vgrajenih v sistem socialističnega samoupravljanja, namreč v tujini interpretirajo kot ogrožanje svobode mišljenja in človekovih pravic v naši državi, saj so nas, kot je dejal Djuranović »razglasili malodane za državo s totalitarnim režimom, v kateri so ogrožene človekove pravice in svoboščine« (Delo, 31/7-84).

Pozivi k obračunavanju s sovražnikom so resnično ostri: »Z njimi ne more biti idejnega, ne političnega kompromisa, tam pa, kjer se gre direktno za ogrožanje našega družbeno-ekonomskega in političnega sistema in pridobitev revolucije, je treba ustrezno ukrepati.« (Ali Sukrija, predsednik predsedstva CK ZKJ, Borba 31/7-84). »Ne smemo dovoliti, da bi nam sedanjí problemi, ne glede na to, kako težki so, potemnili sliko dosedanjega razvoja in dosežkov. Nikomur ne smemo dovoliti, da nas pri tem ovira, odločno se moramo zoperstaviti rušilnemu delovanju antisocialističnih sil, ki zlorablajo sedanjo situacijo z namero spodkopavati velike pridobitve naše revolucije.« (Josip Vrhovec, član predsedstva SFRJ, Borba 28-29/7-84). »Vsak poskus kontrarevolucionarnega delovanja, s katerekoli strani prihaja, ne glede na to, kdo ga je organiziral in v katerem delu države, bo onemogočen z brezkompromisno in odločno akcijo ZKJ, delavskega razreda in celotne naše skupnosti« (Živko Grubor, sekretar predsedstva CK ZK BiH, Borba 28-29/7-84). »Predsedstvo CK ZKS zavezuje vse člane ZK, predsedstvo RK SZDL Slovenije pa poziva vse aktiviste te množične frontne organizacije, da preprečijo vsakršno enostransko in tendenciozno prikazovanje in razlago povojnih družbenih razmer, ker menita, da nikakršno razčiščevanje napak in zlorab, nobena presoja preteklosti ne sme in ne more biti opravičilo za poskuse razvrednotenja pridobitev in vrednot NOB in revolucije, ki so vgrajene v temelje socialističnega samoupravnega sistema. V tem pogledu ni in ne more biti popuščanja.« (Delo, 11/7-84).

Seveda ne ostaja le pri ostrih besedah. Država posega tudi po »neizogibnih represivnih ukrepih«, ki pa, kot je dejal Djuranović, »verjetno niti ne bi bili nujni, če bi bila naša idejnopolična akcija pravočasna, jasna in učinkovita.« Djuranović je opozoril na potrebo, »da si v sedanjem družbenem trenutku vodilne sile naše družbe, predvsem Zveza komunistov, prizadevajo za jasno diferenciacijo med tistimi, kar je dejanska kritika v prid nadaljnjemu razvoju socialističnega samoupravljanja in neposredne socialistične demokracije na eni ter politične aktivnosti skupin in posameznikov, ki delujejo s protisamoupravnih in protisocialističnih pozicij, ki torej vlečejo nazaj, na drugi strani.« Poudaril je, da »mora biti tudi naša politična linija povsem jasno definirana«.

In kako vsi ti pozivi odzvanjajo v sedanjih razmerah v naši poprečni zavesti? V zavesti, ki jo je formiralo lagodno življenje »na kredit« ob oboževanju tradicij in ljudi, ki so bili na čelu vsesplošnega razcveta, za katerega se je zdelo, da mu ne bo konca. V zavesti, ki si je navadila pridobitve meriti z lahko dosegljivimi užitki, materialnimi dobrinami, solidnim nagrajevanjem slabega dela ali celo nedela, socializaciji vseh težav in problemov. V zavesti, ki naj se sedaj kar naenkrat odpove temu merilu in začne perspektive svojega življenja meriti z merilom svetovnih cen, svetovne produktivnosti, zahtev svetovnega tržišča in konkurence? V zavesti, ki se mora kar naenkrat sprijazniti — in to čisto zares — s stiskanjem pasu, povečanjem intenzivnosti in kvalitete dela ob padanju realnega standarda, s socialno ogroženostjo nekaterih slojev prebivalstva, nezaposlenostjo, pomanjkanjem teh ali onih izdelkov, možnostjo nakupa le za devize ali pod roko, zapiranjem tovarn in podobno.

Mar se ta zavest ne čuti prevarana, ogoljufana? Mar se ne čuti upravičeno zbegana in vznemirjena? Mar se v tem življenjskem obratu iz večrajšnje lagodnosti v današnjo trdo realnost takorekoč čez noč odpovedati večrajšnjim (materialnim) merilom vrednot in pridobitev revolucije

in prevzeti neka nova, po katerih se ji sedanost ne bi kazala kot rezultat včerajšnje vsesplošne korupcije, zlorab položaja, anarhije, medsebojnega izkoriščanja, manipulacij z lažnimi obljubami? Mar ni povsem nekaj normalnega, da sedaj, tako kot doslej nevajena presoje, s prstom kaže na tistega, ki ji je pogrnjal mizo, da je jemala z nje, ki jo je vodil in mislil namesto nje, kot na svojega sovražnika, krivega, da te čarobne »mizice pogrne se« ni več? Mar je kaj lažjega, kot vdati se takšnemu razmišljanju, če je le tisti, ki ga razglašajo, pri tem dovolj glasi?

Miselni napor, ki ga zahteva lastna presoja, seveda ni nekaj tako udobnega kot prevzem tujega mišljenja, še zlasti, če se sklada z našimi iz vsakodnevne prakse vzetimi občutki, po katerih so pridobitve revolucije neustvarjalnost (največ je vredno najbolj umazano, s primitivnimi sredstvi opravljeno fizično delo), lahek zaslužek, duhovna lenoba, zadovoljevanje najbolj elementarnih potreb, kopicenje materialnih dobrin in zaničevanje intelektualnega dela, ki je nekaj neproletarskega, elitističnega...

Toda, če hočemo vedeti, kaj pravzaprav so vrednote in pridobitve revolucije, se mora misel povzpeti nad to grobo vsakdanjo prakso, ki megli tako pogled na preteklost kot sedanost in perspektive, ki se odpirajo v prihodnosti. Vrniti se mora k svojim izvorom, tja, od koder se je podala na neko pot, ki se ji reče spreminjanje sveta, obstoječih razmer in odnosov, revolucija. Slike Marxa, Engelsa, Kardelja in Tita ne kraste brez vsakega pomena zgolj iz nekakšne pobožne navade kongresnih dvoran, ko politične organizacije ocenjujejo svoje delo in sprejemajo dolgoročne programe.

Vrednote in pridobitve revolucije vsekakor niso zgodbe, ki jih z medaljami oвеšeni borci pripovedujejo pionirskom na pohodih po spominskih poteh NOB in revolucije.

To so dejanski koraki organiziranja delavskega gibanja, ki si je za cilj zadalo (spet besede, ki nam brez teoretičnega znanja, kaj malo povedo) »osvoboditev dela in človeka«.

Tako kot je meščanska revolucija pometla s fevdalnimi privilegiji in tlačano osvobodila spon, ki so ga vezale na fevdalca (»enakost, bratstvo, svoboda« je bilo geslo francoske revolucije), tako naj bi socialistična revolucija odpravila kapitalistično privatno lastnino, kot tisti družbeni temelji, ki je omogočal kapitalistično izkoriščanje in dotedanjega delavca proletarca-nelastnika postavila za gospodarja tako njegovega minulega dela (kapitala) kot novoustvarjene vrednosti.

Bistvo je v tem, da ne gre več za neke verbalne pravice, za izbiro programa te ali one stranke, temveč za pridobitev dejanske ekonomske moči tistega, ki dela, da sam oblikuje pogoje in odloča o rezultatih svojega dela. Gre za to, da se preseže tisto stanje, v katerega meščanska revolucija pušča delavca še vedno ujete ga in ki ga Marx označuje s pojmom ekonomske alienacije (odtujitve).

Meščanska revolucija je pomemben korak v osvoboditvi človeka. S tem, ko je bil odpravljen cenzus za volilno pravico (»Cenzus je zadnja politična oblika priznavanja privatne lastnine«), ko je »razglasila rojstvo, stan, izobrazbo, zaposlitev za nepolitične razločke« in »ne glede na te razločke razglasila, da je sleherni član ljudstva v enaki meri deležen pri suverenosti ljudstva«, je bila, kot pravi Marx, izvršena politična emancipacija. Toda privatna lastnina produkcijskih sredstev, kot tisti temelji, ki omogoča lastniku prilaganje presežne vrednosti, razredno delitev dela na ukazovalno in izvrševalno funkcijo ter s tem tira ene (nelastni-ke-delavce-proletariat) v duhovno in materialno bedo, drugim pa (na račun siromašenja prvih) omogoča duhovno rast in materialno bogatenje, celovit razvoj osebnosti, samopotrjevanje — polarizacijo, ki se danes kaže v odnosih med razvitim severom in siromašnim jugom, med nerazvitimi in razvitimi — je ostala nedotaknjena. Pravica razpolaganja s produkcijskimi sredstvi daje človeku moč razpolaganja z ljudmi. Socialistična revolucija pa naj bi to moč razrušila v njenem lastnem temelju, torej z odpravo privatne lastnine nad produkcijskimi sredstvi. To šele naj bi pomenilo dejansko (ne le politično) emancipacijo, osvoboditev

»dela in človeka«.

Ta dejanski korak moramo razumeti kot tisto, kar sicer imenujemo vrednote in pridobitve revolucije, kot sovražno dejavnost, kot napad na vrednote in pridobitve revolucije pa torej vse tisto, kar vleče nazaj, kar hoče restavrirati stanje, odnose in razmerja, ki so bila vzpostavljena pred tem korakom.

Nesporno je, da so bili pri nas z revolucijo vzpostavljeni osnovni pogoji (družbena lastnina), da bi delavski razred obvladal celotno družbeno reprodukcijo, da so subjektivne sile (predvsem gre tu zasluga Kardeljevi pronicljivosti in ustvarjalnosti) vlagale velike napore v to, da bi delavski razred s pomočjo ustreznih mehanizmov komuniciranja in odločanja (delegatski sistem) obvladal od-tujene centre ekonomske moči, kakor tudi, da do odtujevanja presežne vrednosti še vedno prihaja — da vse to delo še ni zaključeno, da se v praksi nenehno srečujemo z različnimi dilemami in alternativami, med katerimi je treba oceniti, katera je tista, ki odpira pot naprej in katera nas vleče nazaj v že preseženo stanje.

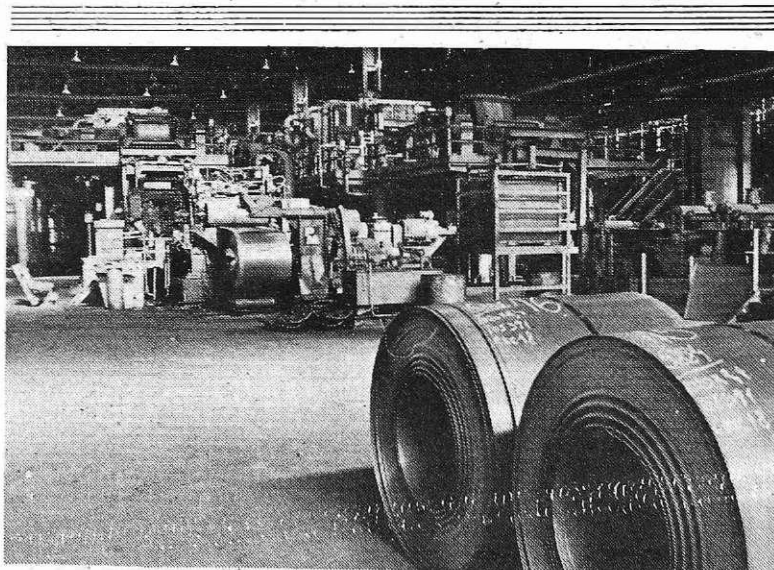
Za razčiščevanje teh dilem in alternativ pa je seveda potreben dialog, toda v okviru, ki je, kot vidimo, dovolj jasno razmejen in določen. Ta okvir ne pomeni ukinitve meščanskih političnih svoboščin oziroma vrnitve v obdobje pred meščansko revolucijo, temveč napolnitev človekovih pravic in svoboščin z dejansko človeško vsebino: da je vir vseh pravic delo, da je vsak poskus vzpostavitve odnosov, v katerih bi si posameznik, skupina, sloj (politična ali državna birokracija, tehnokracija) ali stranka prilastila pravico, da v imenu delavca razpolaga z rezultati njegovega dela, kot tudi vsak poskus blokiranja ali manipulacij z informacijami, ki so pomembne za delavčev odločanje in razpolaganje z ustvarjeno vrednostjo, kontrarevolucionarno dejanje.

Sedanji čas — to nenehno poslušamo — zahteva »jasno diferenciacijo med tistimi, kar je dejanska kritika v prid nadaljnjemu razvoju socialističnega samoupravljanja in neposredne socialistične demokracije na eni ter politične aktivnosti skupin in posameznikov, ki delujejo s protisamoupravnih in protisocialističnih pozicij, ki torej vlečejo nazaj, na drugi stran (Djuranović). Zato je prav, da smo si vsi na jasnem — vsaj v grobem — s kriteriji, v okviru katerih mora potekati ta diferenciacija. Zato, da se ne bi pustili zavesti tako ali drugače usmerjenim demagogom in da hkrati ne bi dopustili ne v ožjem in ne v širšem okolju skupinam, ki bi si želele nasilno prislastiti svoje pozicije, da bi na žrtvenik revolucije v spravo za svoje grehe in odstopanja darovale kakšnega poljubno izbrane »grešnega kozla«, in da po drugi strani ne bi zapadli v tisto povampirjeno vrsto socialističnega barbarstva, ki nam je znan pod imenom stalinizem.

Zato kaže zaključiti z mislijo Josipa Vrhovca: »Boj moramo voditi predvsem z idejno in politično akcijo, s tem, da krepimo resnične vrednosti našega sistema, njegovo odprtost in širino, razvijajoč demokratični dialog z vsemi tistimi, ki iščejo po poteh socializma, s tem da negujemo marksistično in znanstveno kritiko, da podpiramo ustvarjalnost in da krepimo družbeno in humanistično funkcijo umetnosti in kulture.«

Božidar Lakota

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Hladna valjarna Bela (foto I. Kučina)

Stara Sava (foto I. Kučina)

OKREPITI AKTIVNOST O POGOJIH DELA IN BENEFICIRANEGA STAŽA

Predsedstvo sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je nedavno obravnavalo problematiko delovnega staža, ki se računa s povečanim trajanjem (beneficirana delovna doba). Iz Informatorja sveta ZSJ in zveznih odborov povzemo ugotovitve in stališča predsedstva.

Predsedstvo sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je ocenilo, da so se v dosedanjí politiki uporabe beneficirane delovne dobe pojavile resne nepravilnosti. Ta oblika opredeljevanja delovne dobe na delovnih mestih in nalogah v težkih pogojih dela se je uporabljala preširoko. Z njo se je poskušalo sanirati škodljive posledice nezdravih pogojev dela na zdravje in delovno sposobnost delavcev. To kaže, da je dosedanja praksa naložb in organizacije dela večkrat šla na škodo zaščite zdravja delavcev. Tudi najnovejši procesi uvajanja sodobne tehnologije opozarjajo na to.

Ceprav zveza sindikatov odločno zahteva, da se beneficirana delovna doba lahko uvede samo kot skrajna mera, kadar se z zaščitnimi organizacijskimi ali drugimi ukrepi ne morejo zagotoviti normalni pogoji dela, preteklo obdobje kaže, da se to stališče velikokrat ne spoštuje. Odločitve o naložbah, pogojih dela in drugih elementih, pomembnih za varno in zdravo delo, so se velikokrat sprejemale mimo samoupravnih organov. Ti organi niso bili pravočasno obveščeni o vseh mogočih posledicah določenih tehnično-tehnoloških rešitev, kar je odraz tehnokratskih odnosov in odločanja v združenem delu. Tudi kadar je šlo za pobude za uvajanje beneficirane delovnega staža, samoupravni organi niso bili vprašani za mnenje, ali pa so bili obveščeni prepozno. V organizacijah združenega dela, v katerih so določena mesta beneficirana, ne spremljajo sistematično pogojev dela, ni pravih naporov, da se pogoji z določenimi ukrepi spremenijo, niti poskusov, da bi se na beneficiranih delovnih mestih skrajšal delovni čas kot ena izmed možnosti za odpravljanje škodljivih posledic, niti se ne uvajajo drugi ukrepi v tej smeri.

Za ta vprašanja so posebno odgovorne strokovne službe v organizaci-

jah združenega dela. Predsedstvo je tudi ugotovilo, da je nezadosten napredek glede pogojev dela v znatni meri tudi posledica tolerantnosti, neprincipielnosti in popustljivosti organov inšpekcije dela. Poudarilo je tudi, da so se v dosedanjí praksi s to problematiko premalo ukvarjale samoupravne interesne skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Na seji predsedstva sveta ZSJ je bilo poudarjeno, da zveza sindikatov podpira nujnost stalnega dela na reviziji delovnih mest in nalog, pri katerih je upoštevana delovna doba s povečanjem. Beneficirana delovna doba ni oblika neke statusne pravice, temveč je pogojena z opravljanjem določenih nalog ali del, ki imajo natančno ugotovljene negativne posledice.

Nesprejemljivo je, je poudarilo predsedstvo, vsako nadaljnje odlaganje sprejemanja družbenega dogovora o urejanju postopka in usklajevanju kriterijev za opredeljevanje del in nalog, na katerih se delovna doba računa s povečanjem. Ta dogovor je treba čim prej zaključiti. Republiški in pokrajinski sveti zveze sindikatov, kot podpisniki dogovora, morajo takoj nadaljevati z usklajevanjem vseh tistih določil dogovora, v katerih so določene razlike. Vsebi- na dogovora mora čim bolj odražati nujnost preventivnega delovanja in odgovornost organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih skupnosti.

V razpravi na predsedstvu so še posebno poudarili, da se v novjšem času pojavljajo zelo negativne težnje na področju invalidskega zavarovanja. Le-te se kažejo v izjemno velikem povečanju delovne invalidnosti, kakor tudi v velikem številu novih invalidskih upokojencev. Take težnje, so ocenili v predsedstvu, ne morejo biti spregledane, ker so ekonomsko škodljive in socialno ter politično nesprejemljive.

Predsedstvo je sklenilo, da je potrebno globlje in vsestransko proučiti aktivnosti glede skrajševanja delovnega časa kot oblike izboljševanja pogojev dela in enega od ukrepov za doseganje hitrejšega zaposlovanja. Ocenili so tudi, da je začeto aktivnost na tem področju potrebno širše organizirati v združenem delu.

Predsedstvo sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je poudarilo, da celovita problematika pogojev dela, in v tem okviru tudi beneficirane delovne dobe, zahteva intenzivnejšo aktivnost in večjo angažiranost vseh sindikalnih organizacij. Zelo pomembno mesto pri tem pripada osnovnim organizacijam zveze sindikatov. Ta problematika pa je takšna, da zahteva konkretno angažiranost tudi občinskih, republiških in pokrajinskih organizacij zveze sindikatov, kakor tudi republiških odborov sindikatov. Predsedstvo je na seji opredelilo tudi svoje obveze na tem področju in opozorilo na obveznosti zveznih odborov sindikatov.

SLAVNOSTNA SEJA VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE OB TRIDESETEM OBČINSKEM PRAZNIKU

(Nadaljevanje s 1. strani)

strank so pripadali, po temeljnih vprašanjih razrednega boja. To pa je pomembno vplivalo na dogodek, ki so sledili in na odziv jeseniškega delavstva na oborožen odpor proti okupatorju, saj je bil odstotek jeseniškega delavstva, ki se je že v prvem letu vključil v oborožen odpor, v odnosu na število prebivalcev, znatno večji kot na ostalih območjih Slovenije.

»Človek ceni in goji vedno najbolj tisto, kar je ustvaril s svojim lastnim delom,« je nadaljeval predsednik. »Tako je bilo tudi v novi domovini, ki je pričakala svobodo porušena, izčrpana in brez pravih materialnih možnosti. Z zagnanostjo vseh tistih, ki so sodelovali pri oblikovanju njene usode že med narodnoosvobodilno borbo, s prizadevanjem vseh delovnih ljudi in s pravičnimi političnimi odločitvami v času najhujših političnih in gospodarskih pritiskov in groženj, smo v teh desetletjih zgradili novo neuvrščeno domovino z velikim političnim ugledom. Stopnja gospodarske rasti je bila to obdobje med najvišjimi na svetu.

Se ob koncu prejšnjega desetletja smo v srednjeročnih planskih dokumentih načrtovali optimistični razvoj z gibanji in rastjo, kakršnih smo bili vajeni prej, tudi na račun tuje akumulacije. Streznitev je sledila pred nekaj leti, ki ni pomenila samo odpovedovanja na področjih osebne, skupne, investicijske in splošne porabe, temveč tudi odstopanje od srednjeročnih načrtov. Zato smo s stabilizacijskimi programi sprejeli usmeritve in se v njih opredelili do ključnih problemov, nalog in možnosti, da se čim prej prebijemo iz sedanjega gospodarske krize.

Osnovni cilj je še vedno ustvariti takšen družbeni proizvod, ki bo kljub pokrivanju zatečenih obveznosti do tujine, omogočal delitvena razmerja, ki bodo zagotavljala nadaljni razvoj gospodarstva in političnega sistema.

Ko smo tik pred sprejemanjem novih srednjeročnih in dolgoročnih planov ugotovljamo, da že odstopamo pri izvažanju obvez iz stabilizacijskih usmeritev, pojavljajo pa se tudi novi problemi, ki jih v podrobnih osnutkih nismo predvidevali.

Devizni nelikvidnosti, ki smo jo do nedavnega smatrali kot ključni problem, se je priključila tudi dinarska nelikvidnost, ki ni prisotna samo v združenem delu, temveč vse bolj pesti tudi banke. Medsebojna zadolženost in pomanjkanje denarja sta tolikšna, da ogrožata izvajanje sprejetih zakonov in drugih obvez, ki smo jih sprejeli za konsolidacijo gospodarstva. Poleg izgub, ki smo jih prinesli iz lanskega leta in katerim so se pridružile še letošnje, vedno bolj izstopa kot ključni problem — finančno neravnovesje bank, do katerega prihaja zaradi bančnega pokrivanja obveznosti do tujine, dolžniki s področja infrastrukture in gospodarstva pa nimajo možnosti pokrivati obveznosti do bank.

Tudi neporavnane tečajne razlike obremenjujejo porabnike družbenih sredstev in so neporavnane obveznosti tolikšne, da jih bo možno reševati

le postopno, v daljšem časovnem razdobju, z velikim naporom gospodarstva.

Zaradi vseh teh obvez izgubljam predstavo, koliko sredstev bo sploh na razpolago v tem in prihodnjih letih za prepotrebne naložbe, ki so nujne, če hočemo posodobiti preveč odpisana osnovna sredstva slovenskega gospodarstva in jih usposobiti za izvozno usmeritev.

Za tem je predsednik Franc Brelih nekaj misli namenil nadaljnjemu razvoju in krepitvi delegatskega sistema in nadaljeval:

»Proizvajalci in uporabniki jekla so že ugotovili nujnost posodobitve jeklarskih kapacitet na Jesenicah za skladen razvoj predelovalne industrije, zato je naložba v jeklarstvo 2 tik pred izvršitvijo.

Z naložbo v karavanški predor, ki je obveza po meddržavnih sporazumih, pa se pripravlja finančna konstrukcija.

Pred začetkom te naložbe pa bo potrebno doseči spremembo zakonodaje, ki bo omogočala racionalno trošenje tujih kreditov, odobrenih za cestno infrastrukturo za nabavo izvoznou usmerjene investicijske opreme, predor pa bi morali graditi z dinarskimi sredstvi.

Zaostreni pogoji gospodarjenja in neskladja v cenah so pustila posledice tudi pri gospodarskih rezultatih v jeseniški občini. Že pri analizi rezultatov v času ko smo dosegali ugodnejše kazalce smo ugotavljali, da se trendi poslabšujejo, saj je bil indeks rasti porabljenih sredstev večji od rasti celotnega dohodka, oziroma prihodka. Po prvem tromesečju tudi nominalno nismo dosegli dohodka, ki smo ga že ustvarili v letu 1983. Glavni izpad je bil v Železarni, kjer je dohodek zdrsnil na 38 % v deležu dohodka ustvarjenega v občini. Tromesečje so v Železarni zaključili z izgubo milijardo dinarjev. V drugem tromesečju se je sicer začelo stanje nekoliko izboljševati, vendar je rast dohodka v občini še vedno na indeksu 104 v primerjavi z enakim obdobjem lani. Ponovno je glavni izpad dohodka v Železarni, kjer je indeks rasti 57, njen delež dohodka v skupnem dohodku občine pa je še vedno pod polovico, čeprav je v Železarni 52 % vseh zaposlenih v gospodarstvu občine.

Taki rezultati imajo velik vpliv tudi na osebno, skupno in splošno porabo v občini.

Rast osebnih dohodkov je presegla dovoljen indeks rasti, glede na družbeni dogovor in doseženo rast dohodka, saj so osebni dohodki porasli za 38 %, kar pa je še vedno daleč pod rastjo, ki jo beležimo v SR Sloveniji in gorenjski regiji, kjer so se osebni dohodki v poprečju povečali za 46 %. Dodatni padec osebnega standarda je v zadnjem obdobju že zaskrbljujoč.

Podobna situacija se dogaja na področju skupne in splošne porabe, saj zaradi omejitev nismo mogli valorizirati programov samoupravnih interesnih skupnosti in se je močno poslabšal položaj izvajalskih organizacij. Stanje je najtežje v šolstvu in zdravstvu, kjer ne bomo mogli pre-

prečiti omejevanja programov.

Zaradi zaostrenega zunanje-trgovinskega položaja Jugoslavije in slabe devizne likvidnosti, tekoče spremljamo gibanje uvoza in izvoza. V jeseniški občini smo v nasprotju z gibanjem dohodka in industrijske proizvodnje v prvem polletju presegli vsa pričakovanja. Izvoz se je povečal za 25 %, na konvertibilno po-

SEKTOR ZA EKONOMIKO IN ORGANIZACIJO V PRVEM POLLETJU

Glede na to, da delavci v TOZD in delovnih skupnostih večkrat ne poznajo vsebine in obsega dela v določenih službah oziroma sektorjih, objavljamo polletno poročilo sektorja za ekonomiko in organizacijo o njegovem delu.

ELEKTRONSKO RAČUNSKI CENTER

V maju je poslovodni odbor sprejel usmeritev, po kateri se ne bodo izvajale nove naloge za zunanje uporabnike.

Nekatere projektne naloge na nivoju Železarne ne potekajo po načrtu; to so fakturiranje, menično poslovanje, S/1 bluming in šaržni karton. Ostale naloge potekajo po planu. Vzroki za zakasnitve so spremembe zahtev uporabnikov in njihovo nezadostno sodelovanje, pomanjkanje strokovnega kadra in premajhna angažiranost sodelavcev centra pri programiranju.

Naloge na nivoju ERC zaostajajo zaradi obremenitev nosilcev z operativnimi nalogami in odhodi strokovnega kadra.

Naloge na področju redne reprodukcije potekajo v glavnem normalno. Naloge na procesnem računalniku so v fazi mirovanja. Od zunanjih uporabnikov je prenehala z delom na našem računalniku Iskra, zaključevali so naloge za trgovsko delovno organizacijo Golica in SOZD Slovenske železarne.

Glavni problemi pri delu v centru so premajhne kapacitete računalnika, odhod strokovnih sodelavcev, neustrezno nagajevanje, premajhna vključitev uporabnikov v obdelavo podatkov.

ODDELEK ZA EKONOMSKE ANALIZE IN PLANIRANJE

Težišče dela je bilo na analizi izvajanja srednjeročnega plana za obdobje 1981—1985 in pripravi dolgoročnega plana do leta 2000. Glede na gospodarski položaj Železarne je bil dan velik poudarek analizam doseženih rezultatov in ocenam do konca leta. Analizirali so izvajanje srednjeročnega plana v letih 1981—1985 in izdelali analizo razvojnih možnosti Železarne do leta 2000.

Sodelavci oddelka so bili vključeni v projektne naloge v okviru Železarne, na ravni SOZD SŽ pa so sodelovali pri analizi gibanja prodajnih in nabavnih cen. V izdelavi je še analiza reproduktivne povezanosti v metalurško-kovinskem kompleksu Slovenije. Pri investicijski dejavnosti so sodelovali z izračuni uspešnosti za investicije: posebni program, vlečna nerjavna žica, VAC žica, povečanje proizvodnje v livarni. Izdelali so še dodatne izračune za projekt jeklarstvo 2.

ODDELEK ZA ORGANIZACIJO DELA

Izdelana je bila vrsta organizacijskih navodil in izboljšav na področju poslovanja, kot so:

— dopolnitev navodil za izvajanje storitev v TOZD in za zapiranje delovnih nalog za zunanje izvajalce,

— analiza osnutka skupnega pravilnika zbiranja odpadnih materialov,

— analiza normativa zaposlenih in izdelava predlogov za spremembe normativa,

— analiza osnutkov predlogov organizacijskih sprememb in organiziranosti v delovnih skupnostih,

— sodelovanje pri projektu reorganizacije združevanja, nadaljevanje dela pri projektni nalogi organizacije centralne priprave dela,

— dokončna uvedba žigosnih ur in sistema žigosanja na vseh lokacijah Železarne,

— sodelovanje pri izdelavi šifrantov izdelkov,

— izdelava ključa šifer za šifrant delovnih področij, nalog in opravil,

— sodelovanje pri skupini za izdelavo nomenklature in novega šifrant R-3,

— opravljanje stalnih nalog pri uvajanju normativnih sprememb in organizacijskih dopolnitvah v TOZD in delovnih skupnostih, izdajanje šifer in vzdrževanje šifrantov R-3 ter ažuriranje interne standardizacije organizacijskih postopkov in dokumentov.

ODDELEK ZA ŠTUDIJA DELA, ČASA IN NAGAJEVANJA

Na področju študija dela in časa je bilo delo oddelka usmerjeno:

— v izdelavo razvida delovnih nalog,

— časovno vrednotenje posredovanih tehnoloških poti za posamezne kvalitete,

— izdelane so bile analize gibanja produktivnosti za leto 1983,

— zasledovanje gibanja OD in stroškov tričlanske družine,

— dopolnjevanje sistema nagajevanja premij za višjo proizvodnjo in produktivnost,

— dopolnjevanje in oblikovanje normativov dela po posameznih proizvodnih napravah,

— vrednotenje novih delovnih nalog,

— izdelava analiz s področja študija dela in časa.

Na področju nagajevanja so bili glavni napor usmerjeni v pripravo samoupravnega sporazuma o delitvi osebnega dohodka. Sodelovali so še pri:

— pripravi delovnega osnutka sporazuma o delitvi čistega dohodka in osebnega dohodka v grupaciji črne in barvaste metalurgije,

— pripravi sprememb in dopolnitev tehnike obračuna osebnega dohodka,

— mesečno so analizirali gibanje osebnega dohodka in utemeljevali višino izplačil ustreznim organom,

Na slavnostni seji, kakor smo že omenili in poročali v zadnji številki Železarja, so občinsko priznanje »1. avgust« prejeli: pihalni orkester Jeseniških železarjev, Planinsko društvo Jesenice, Jela Leštan, Ivo Ščavničar in Jaka Torkar. Posebna priznanja medobčinskega sveta ZZB NOV za Gorenjsko pa so prejeli: Jože Gazvoda, Franc Jerala, Jaka Klinar, Anton Pretnar, Friđerik Ulčar in Jerca Zvan.

Slavnostne seje so se udeležili tudi predstavniki SKUD Triglav iz Nagolda v ZR Nemčiji, ki združuje naše državljane na začasnem delu v tujini, in jim izročili listino o dolgoročnem sodelovanju z občani jeseniške občine.

— pripravljena je bila obširna letna analiza osebnih dohodkov,

— ažurirane so bile osnove obračuna učinkovitosti za delavce v delovnih skupnostih,

— izvedli so prehod na sprotni obračun stimulacije za izboljšanje strukture proizvodnje.

Poleg rednih del na obračunu in kontroli doseganja učinkovitosti so izdelali še številne krajše analize za potrebe SDS, odborov za gospodarstvo in kot odgovore na delegatska vprašanja. Sodelovali so še pri posameznih projektnih skupinah v Železarni, SOZD Slovenske železarne in v grupaciji črne in barvaste metalurgije.

ODDELEK ZA ZAŠČITO INDUSTRIJSKE LASTNINE

V prvem polletju so izdelali potrebne analize, obračunali in pripravili za obravnavo 50 predlogov tehničnih in tehnoloških izboljšav, koristnih predlogov in idej. V pripravljenem gradivu je bilo zajetih 11 na novo prijavljenih predlogov, 20 drugih in 12 tretjih rent, štirje koristni predlogi in tri ideje.

Odbori za gospodarstvo so pripravljeno gradivo obravnavali na 24 sejah ter 46 predlogov pozitivno ocenili in odobrili.

Novatorji v TOZD in delovnih skupnostih so s tehničnimi in tehnološkimi izboljšavami ter koristnimi predlogi ustvarili 49.851.254,00 din inovacijskega dohodka, za kar so prejeli 1.124.763,50 din posebnih nadomestil ali 2,26% od ugotovljenih koristi. Posebna nadomestila so bila izplačana 107 novatorjem.

Poleg teh del in nalog so na novo registrirali in pregledali upravičenost prijave za 50 predlogov. Te predloge je posredovalo 119 avtorjev.

Opravljen so bile tudi vse redne naloge vodenja kartotek (kartoteke avtorjev in kartoteke ekonomskih učinkov). Izdelali so zahtevane analize za potrebe TOZD in delovnih skupnosti. Dosežke naših novatorjev so predstavili na 12. jugoslovanski razstavi izumov, tehničnih izboljšav in novitet RAST YU 84. S štirinajstimi eksponati so dosegli eno zlato, eno srebrno in dve bronasti plaketi.

ODDELEK ZA OPERATIVNO PLANIRANJE PROIZVODNJE

Osnovna dejavnost oddelka je v bilansiranju in razporejanju vložka iz domačih in tujih virov v skladu z gospodarskim načrtom in operativnim programom po količini in asortimentu.

Zaradi izvedbe generalnega remonta na plavžu št. 2 in v TOZD Valjarna bluming štekel so imeli težave s kvalitativnim asortimentom vložka, zato so bili potrebni koordinacijski posegi na ravni vodij temeljnih organizacij in poslovnega odbora.

Skupaj z vodjema temeljnih organizacij Jeklarstvo in Valjarna bluming štekel so izdelali predlog optimalnega programa valjanja v TOZD Valjarna bluming štekel, s katerim so ločili valjanje blumov za TOZD Valjarna žice in profilov ter trakov na valjarskem ograjdu štekel.

Veliko dela je bilo vložnega v podprojekt »centralna priprava proizvodnje« z uporabo elektronskega računalnika. Dela so potekala tudi na izdelavi projekta za izdelavo novega šifrant izdelkov. Naloga »program za izračun vložka v temeljni organizaciji Valjarna debele pločevine z izkoriščanjem odrezkov« je bila testirana in pripravljena za praktično izvedbo.

Nadaljevalo se je delo na nalogi »izračun vložka za TOZD Valjarna žice in profilov, Željarna ter Hladna valjarna Jesenice«.

DRUGA FAZA DOGRADITVE OSNOVNE ŠOLE NA KOROŠKI BELI

Prvega avgusta 1982. leta smo na Koroški Beli postavili temeljni kamen za nove šolske objekte. Lani ob tem času smo izročili namenu zgrajeno prvo fazo, to je kuhinjo, jedilnico in zaklonišče. Letos pa smo za občinski praznik slavili novo delovno zmago. Dograjenih je 14 učilnic, devet kabinetov in študijski center. Bistvena pridobitev je tudi nova oprema, ki bo omogočala sodobnejši pouk. Ta bo lahko vključeval več eksperimentalnega dela, učence pa spodbujal k raziskovalni radovednosti.

Na slovesni otvoritvi se je zbralo mnogo prebivalcev in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice. Učenci osnovne šole Karavanških kurirjev NOB in učenci glasbene šole so pripravili pester kulturni program.

Zbrane je pozdravila ravnateljica šole Doroteja Smolej, o poteku gradnje pa je spregovoril predsednik gradbenega odbora Anton Arh, nove prostore pa je izročil namenu predsednik Skupščine občine Jesenice Franc Brelih.

Ob podobnih slovesnostih se oziramo v preteklost in primerjamo, ocenjujemo. Odkar spremljamo razvoj šolstva, je opazno pomanjkanje šolskega prostora in pomanjkanje denarja za zidavo šol. K sreči vselej prevlada spoznanje, da je del življenja, ki ga mlad človek preživi v osnovni šoli, tisti čas, ko se oblikuje njegovo temeljno znanje, njegov občutek pripadnosti kolektivu, družbenemu okolju. Zato lahko danes kljub številnim težavam in naporom reče-

mo, da je samoprispevek kot način zbiranja sredstev za razvoj šolstva odraz solidarnosti in zrelosti naših občanov. To je tudi eden od vzgojnih vidikov povezovanja šole s krajevno skupnostjo in občani. Nova šola je rezultat tega prizadevanja.

Naša otvoritev se je vključila v program praznovanja občinskega praznika 1. avgusta. Veseli smo, da smo ga počastili z delovnimi uspehi. K temu so pripomogli tudi izvajalci, saj so vsa dela opravili v roku. Gradnjo je prevzel SGP Gradbenec, sodelovali pa so še: Klemens Lenart — Slovenske Gorice, Tectum Ljubljana, KOGP Kranj, Elim Jesenice, Vodovod Jesenice, Marjan Anderle Zirovnica, Obloga Ljubljana in Mira Radovljica.

V imenu krajevnih skupnosti Edi Giorgioni Javornik-Koroška Bela in v imenu kolektiva šole se vsem še enkrat prisrčno zahvaljujemo.

Kolektiv OŠ Karavanških kurirjev NOB

Predstavniki SKUD Triglav iz Nagolda v ZR Nemčiji pri ogledu tehničnega muzeja Železarne (foto I. Kučina)

USTANOVITEV POVELJSTVA »OBERKRÄINER SELBSTSCHUTZ« (GORENJSKE SAMOZAŠČITE) ALI »GORENJSKEGA DOMOBRANSTVA«

Predvsem, da bi mi na Gorenjskem dobili svoje gorenjsko domobranstvo, toda tega (o lastnem vodstvu) niso dovolili. Brodar je sodelavcem tudi razlagal, da bodo domobransko organizacijo morali razpustiti po vsej Gorenjski, kar pa bodo začeli z zveznimi oficirji iz Ljubljane; v ospredju teh da bo Slavko Krek, ki bo še neizkušene domobranske komandante posameznih postojank začel uvajati v delo.

S tem je bil gorenjski domobranski vrh na eni strani podaljšana roka osrednjega vodstva SLS, po drugi strani pa je bil podrejen nemški policiji in varnostni službi. Nemška politično-policijska uprava mu nikoli ni pustila svobodnih rok.

Vse to so organizatorji gorenjskega domobranstva počeli kljub temu, da je celo dr. Alojz Kuhar, ki je bil prva leta vojne glede pozivanja v boj proti partizanom desna roka dr. Mihe Kreka, po londonskem radiu že od 8. septembra 1944 dalje pozival čisto drugače kot dotlej. Slovenskim domobrancem je govoril, naj vsi, »ki se dejansko hočejo boriti za osvoboditev domovine... gredo po najkrajši poti in OF... Tisti pa, ki mislijo, da jim to ni mogoče, naj storijo vsaj eno: naj vržejo stran nemško orožje in naj prenehajo z ubijanjem lastnih ljudi...« (Franežek Sajce: V vrhovih belogardističnega narodnega izdajstva, sobotna priloga »Dela«, 11. oktobra 1969.)

Ne, ti okoreli protiljudski veljaki so delali nasprotno: nemškega orožja so sprejemali vedno več, vedno bolj so pobijali svoje brate, vedno bolj so se pogrezali v močvirje narodnega izdajstva.

Tako je v drugi polovici septembra prišlo do prvega sestanka, ki so jih sklicevali na ravni pokrajinskega domobranskega vodstva. Seveda sta glavno besedo imela Slavko Krek iz centrale SLS in Janež Brodar.

Z Brodarjevim vplivom so hoteli doseči svoje tako Nemci kot centralni buržoazni vrhovi v Ljubljani. A to je ustrezalo tudi samemu Brodarju, ki je bil vaju »sedeti na visokem stolčku«, kot so govorili njegovi poznavalci. Da bo to še bolj razumljivo, si na kratko oglejmo delovanje Janeža Brodarja pred vojno in takoj po okupaciji.

Janež Brodar, rojen 1885. leta, se je kmalu po prvi svetovni vojni priključil klerikalni Slovenski ljudski stranki (SLS). Uveljavljal se je kot kmečki zastopnik in tako je prišel v stik z dr. Antonom Korošcem. Čeprav je ta pred zbranimi politiki v Ljubljani ob neki priložnosti dejal, da je »Brodar človek, ki si ga lahko pridobi vsak tisti, od katerega bo on (Brodar) imel osebne koristi...«

Vendar je prav s Koroščevo pomočjo, vsiljiv, kot je bil, postal celo poslanec in senator. V tem času je na ta račun tudi bogatel, za obči blagor okraja pa ni storil ničesar. S pomočjo raznih državnih fondov si je zgradil moderna gospodarska poslopja in dokupil veliko zemlje. Ko je postal senator, je znotraj kranjskega tabora jugoslovanske radikalne zajednice (JRZ), kjer je zelo vidno vlogo igral tudi dekan Matija Skrbec, prišlo do večjih trenj, kajti tudi drugi bi bili radi postali senatorji.

Razkroj JRZ v okraju Kranj je poleg drugega povzročilo tudi Brodarjevo delo pri podeljevanju jugoslovanskega državljanstva nemškim državljanom. K Brodarju je zahajal tudi zloglasni tovarnar Horak iz Kranja, ki je takrat veljal za Poljaka. Pozneje, ob okupaciji 1941. leta, pa je čez noč postal »čistokrvna Nemec. Brodar naj bi mu izposloval jugoslovansko državljanstvo, poleg tega pa še znanemu dr. Markgrafu, prvemu nemškemu županu v Kranju, pa še ravnatelju Jugosloškega Horvitzu in drugim petokolonašem... Ko je kranjski občinski odbor 1940. leta to odklonil, je Brodar za to pridobil svoje pristaše, župane podeželskih občin v Senčurju, v Besnici, v Predvoru in drugod.

V letu 1941 po prihodu Nemcev je bil Brodar spet na konju. Njegovo obnašanje je bilo več kot hlapčevsko. Z Nemci je navezal stike, kar je bilo v Kranju splošno znano. Usluge, ki jih je bil storil pred vojno kranjskim petokolonašem, niso bile pozabljene. S Horakovo pomočjo je dobil stike z gauleiterjem dr. Friedrichom Rainerjem in ta se je potem večkrat pripeljal k njemu na dom v Hrastje.

Ko je Brodar jeseni 1942. leta pobegnil pred partizani, je dalj časa živel pod Rainerjevo zaščito. Kaj je delal v Avstriji, ni znano, znano pa je, da je pozneje dobil nalogo na Gorenjskem organizirati belo gardo. Ker se ni upal vrniti na Gorenjsko, je imel v Celovcu (in drugod) stalne stike s svojimi starimi pristaši, npr. z Janežom Ovsenikom iz Predoselj, s Francem Novakom iz Pivke in z drugimi; z njimi je snoval belo gardo. Ko je sodil, da je stvar utrjena, se je v spremstvu uniformiranih domobrancev vrnil domov v Hrastje. Veliko posestvo so mu obdelovali domobranci.

A ko se doma spet ni čutil varnega in ker mu je bilo poverjeno vodstvo bele garde na Gorenjskem, se je naselil v Kranju, kjer je imel pisarno pri domobrancih v barakah približno tam, kjer je zdaj nebotičnik. Vzdrževal je tudi pisarno v Celovcu; tam je bila posredovalnica za tiste Gorenjce, ki so prihajali iz nemške vojske na dopust. Odpustnico iz nemške vojske so dobili le, če so se

prijavili za vstop k domobrancem.

Gauleiter dr. Rainer je Janeža Brodarja torej izkoristil za to, da mu je pomagal organizirati domačine za boj proti partizanom in narodnoosvobodilnemu gibanju sploh. Brodarjev prvi sin Ivan, roj. 1918. leta, je že poleti 1944 postal poveljnik domobranske postojanke v Voklem, drugi sin Marjan pa je bil tudi domobranec. »Križaril« je še po vojni in je bil med tistimi, ki so aprila 1948 v Bizoviku pri Ljubljani ubili političnega delavca in narodnega poslanca Franca Mojškerca.

Tretji sin Milan, roj. 1926. leta, pa je bil družinski upornik in tudi sicer dober fant. Padel je kot Titov oficir v bojih za osvoboditev Zagreba maja 1945. Bil je mobiliziranec nemške vojske in je nekaj časa služil v »Wehrmachtu«, a se je na vzhodni fronti dal ujeti in se je nato priključil jugoslovanski brigadi. (O tem je Miran Sattler pisal v »Ljubljanskem dnevniku« 1974. leta. O Milanu Brodarju je pisal tudi njegov gimnazijski sošolec Jože Vidic v knjigi »Po sledovih črne roke«, Borec 1975, str. 199. O tem, da je bil Milan Brodar drugačen od ostalih v družini in da je obsojal njihovo obnašanje, je poleg drugih dal ustne podatke njegov sovaščan Leon Pintar iz Kranja, nekdanji motoristični prvak.)

In kdo so bili tisti, ki so se udeležili tajnega sestanka vodilnega odbora bele garde ali domobrancev za Gorenjsko?

Ob Brodarju in Kreku najprej Janez Ovsenik, soavtor zahtev, ki jih je Brodar predložil Obersturmbanführeru in KdS Aloisu Perstatterju v Krivi vrbi na Koroškem. Ovsenik je bil predvojni predsednik okrajne kmečke zveze in podžupan v Predosljah. Nadalje pa še Alojz Perne, predvojni podpredsednik kmečke zveze, kmet iz Povelj in Alojz Lesjak, tik pred vojno in tudi kasneje ravnatelj gorenjske kmetijske zadruge v Kranju.

Lesjak je bil kot prepričan hitlerjanec tajni agent šefa varnostne službe Rudolfa Messnerja v Kranju in je skrbel, da se ta domobranski odbor ne bi preveč oddaljeval od nemške smeri in se ogreval za Angležje. Poleg teh je bilo še nekaj ljudi, ki naj bi zastopali jeseniško, kamniško in kranjsko okrožje: kamniškega je zastopal Juvan iz Domžal, za kranjskega je Brodar osebno hotel pridobiti Karla Česna, ki je bil zadnji predvojni župan Kranja; ta pa se je temu, čeprav je šel na ustanovni zbor, uprl in ni hotel sodelovati; prisoten je bil tudi Rajko Marenčič iz Križev, s katerim je bila v stiku OZNA kranjskega okrožja.

Sestanek je bil sklican za hrbtno Nemcev v Savnikovi vrtni vili (brez vednosti in privolitve gospodarja), kjer si je svojo pisarno in stanovanje uredil Slavko Krek. Prisotnih ni bilo več kot deset ljudi. Dnevni red: sestavljanje organizacije in trojk. Začet in vodil ga je Janež Brodar, nato pa je Slavko Krek povedal, od kod prihaja in da bo poveljnik Centra gorenjskega domobranstva. Govoril je zelo domišljivo in preteče. Sploh se je obnašal tako, da so ga treznejši navoči ocenili za »hohštaplerja«, ki je naenkrat postal oficir in je smel nositi orožje; videti mu je bilo, da je njegov stric dr. Miha Krek minister.

Nadaljevanje prihodnjic

Zdaj se je dijak zdramil v sončno jutro v kotu na pol zbombardiranega kolodvorskega hotela v Celovcu. Vojaška patrolja ga je zbudila. Eden je nosil nemško uniformo brez emblemov z rdečo-belo-rdečim trakom na rokavu, drugi je bil partizan. Sredi Celovca in slovenska domača beseda! Prebujeni je brez legitimacij. Pove svojo štirinajstnevno epopejo. Beseda ima veljavo. Napotita ga v bližino Rdečega križa. Konzervo dobi. In jo skoraj na mestu požre.

S partizansko napotnico zdaj domov.

Peš.

Po vseh štirih bi lezel domov.

Domov.

Vojne je konec!

Konec?

More kaj takega biti resnica?

Še dvakrat prespi, enkrat pri prijaznih ljudeh tik ob tinjsko-kamenski postaji, drugič za Štarjevasjo. Svet je iz sonca in pomladi. Svet je iz slovenskih besedi. Svet je iz samih neverjetnosti!

Ušiv in v tujih uniformskih capah se vrne domov. Navdaja pa ga veleobčutje, ki je opremljeno z veličastjem, da živi, da je vse to res: Svoboda in pomlad! Doma v Prisoju so vsi živi in zdravi.

Previdno ga seznanjajo, da je bratranec Jožef padel pod Uršljo gor, bratranec Franci za Črno, bratranec Korej končal v kacetu Mautausen, da so brata Stanka in sestrico Adelico ubili pri Peršmanu, da je bratranka Marija umrla v kacetu Ravensbrück, da, da, da je očeta uničil kacet Dachau...

VALENTIN POLANŠEK

29

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

S pradedom Florijanom, staro teto Angelo in starim stricem Johanom jih je 9 iz ožjega sorodstva!

In koliko sosedov, dobrotnikov, rojakov samo iz materine doline Sosednja: Volgarjeva Mici, Prišev Jozi, Gregorjev gospodar, Lenartova Miklavž in Katra, Poldetova hči, Ulaževi fantje, Stazin Polde, Moževa, pa drugi...

In iz očetove doline: Peršmanova družina, Tevžijev oče, Malkina mati, Benetova Mici, Zoranova sinova, Brezev gospodar, Vojdovi sestri, Prevrvjevi, Mikejevi, pa drugi...

In koliko po ostali okolici trga!

Pa v trgu samem!

Kot partizani. Prostovoljni.

Kot vojaki. Pretežno prisiljeni.

Doma je ležalo tudi dvoje Charlottinih pisem, ki jih je naslovila tu sem, ker zadnjih sedem tednov arbjadinstalariji niso dobivali več pošte. Dekle je pisalo, da je pomlad še lepše donela...

Končala je: Kot čakan na svobodo, tako hrepenim po snidenju!

Konec

EDO TORKAR

ZIMA SERŽA POLAJNARJA

I. Tistega dne, ko je prišel Serž v Trst — bilo je konec decembra, tik pred božičnimi prazniki — je iz neba kar naprej lilo. Po cestah in trgih se je v potokih zlivala deževnica in klokotajoč izginjala skozi rešetke mestne kanalizacije. Golobi so čemeli pod napušč streh in drgetali od mraza. Njihovo perje je bilo mokro, sprijeto. Kadar so človeški lasje mokri, dišijo. Tudi golobje perje mora dišati, če je mokro, je sam pri sebi sklepal Serž.

Na ulicah skoraj ni bilo ljudi. Samo avtomobili so ves čas brančali po mokrem asfaltu in težke deževne kaplje so tokle po vetrobranih in emajliranih karoserijah. Samo ribiči v odprtih barkah ob pomolu so vztrajali v dežju, pripravljajoč mreže za nočni ribolov. Morje se je bilo navzelo barve neba in je bilo sivo vse do obzorja.

»Ta sivina... Ta dež... Blesavo!« Serž je spet začutil mokroto v čevljih. Luknje, ki so mu že lep čas zijale pri prstih in za katere mu v suhem vremenu ni bilo mar, je bil sicer jutraj za silo zvezal z žico, a čevlji so seveda kljub temu prepuščali vodo.

»Prekleti škropeti!« je siknil in togotno brcnil v lužo sredi pločnika. Kalna voda je opljusnila šipo bližnje izločbe, v kateri so se bleščali lampijončki in kičasto razsvetljena božična drevesca. Za hip se je nehotе zagledal v svojo zrcalno podobo, ki je motno odsevala v izločbenem steklu. Moker, skuštrani, neobrit, s polvinilasto plahoto na glavi in z napol prazno mornarsko vrečo na hrbtni je bil bolj podoben strašljivi prikazni kot pa živemu človeku.

(Dalje prihodnjic)

PETER PAVLOVEC

27

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

Pa sem šel naslednji dan in sem točno ob sedmih vstopil v direktorjevo pisarno. Sprejel me je sila hladno.

»Kradli ste tovariš Ravnik?« je dejal.

»Da, kradel sem,« sem priznal.

»Zakaj?« je vprašal.

»Nisem imel denarja za nov pas. Naj hlače pritrdim z vrvjo?« sem odgovoril.

»No sicer pa ne bom razpravljal z vami. Šli boste k tovarišici Matildi, ki ima že pripravljeno vašo delavsko knjižico in vse, kar je še potrebno. Lahko greste.«

Zasmejal sem se oče. Zasmejal sem se grdobijam človeškim. Zasmejal sem se nad usodo raje, ki jo tako hitro lahko odslovijo. Pa pravijo, kako humana družba smo — socialistična, samoupravna. Preklete sranje. Direktor je vstal. Bil je v srjaci in videl sem tisti lepi najdražji pas, ki mu ga je moj šef poklonil.

»Zakaj se pa smejete?« je vprašal.

»Čutdovit pas imate tovariš direktor. Če se ne motim, vam ga je podaril moj šef. Pravzaprav bi moral imeti tovarišica Matilda knjižico in vse ostalo tudi za vasa in za mojega šefa,« sem med smehom dejal.

»Kako si drznete? Ven baraba!«

Pa sem šel, kaj tudi bi drugega. Dosegel tako ne bi nič. Te barabe štiti eden drugega. Vrana vrani ne izkljuje oči. To drži oče. Drži pa tudi to, če se gre za obrambo stolčka, si pa te barabe tudi izkljuje oči. Tako sem odšel k tovarišici Matildi in dobil knjižico in vse ostalo. Bil sem spet na cesti. Lepo te pozdravljam, ti pa premisli, ali sem res kradel!

KAKO SEM PADEL Z LESTVE

Preklete sranje oče. Kaj vse se človeku v življenju pripeti? Včasih tudi kaj resnega — s posledicami! Te so včasih hude, včasih manj, kakor se pač vzame. Vse pa imajo svojo težo in lahko vplivajo na nadaljnje življenje prizadetega.

Iz starega skladišča smo se preselili v novega. To bi bilo navsezadnje čisto v redu, če bi bilo novo skladišče boljše od starega. Pa ni bilo, vsaj za naše galanterijsko blago ne. Vrgli so nas v kot ogromne dvorane. Tam so nas zamežili, kot v koncentracijskem taborišču. Na eni strani te dvorane je bil železniški tir, z druge pa rampa za tovornjake. Vrata so bila na obeh straneh skoraj neprestano odprta. Viličarji so švigali sem in tja, skoraj ves dan in preprih je bil strahoten. Imel sem občutek, da nas v našem zamreženem skladišču hočejo uničiti. Po tleh je bil beton, kaj pa drugega, mar naj bi zahtevali parket, tapison. Za rajo je najboljši beton. Fino revmo si nakopljesh ali pa se kaj drugega, potem si pa na plečih zdravstva, ki jamra, da nima denarja in kako preprečiti bolniške izostanke. Za tiste odstavljene direktorje in direktorke in njim podobne se pa takoj najde opravičilo: šok, stres in kaj vem kaj še vse.

Tudi luči so gorele ves dan. Torej spet več dela za okuliste. Kurjave tudi ni bilo in zeblu nas je, kot bi bili v Sibiriji. Prehlade in gripe smo preprečevali kar sami in lahko bi dobivali datek za alkohol, saj smo do malice »šnopčkali«, po malici pa »vinčkali«. Bili smo prepričani, da je to preventiva. Vrag naj vzame vse skupaj: lahko bi postali še alkoholički, če ne bi imeli mere in če bi imeli več denarja. Hvaležen sem podjetju, da me je tako slabo nagrajevalo, kajti alkoholik pa res ne bi rad postal.

Da bi podjetje plačevalo čim manj najemnine po kvadraturi, so police naredili tako visoko proti stropu, da smo rabili lestve, kot za obiranje češenj ali pa popravljanje žlebov. Če sem splezal do zgornje police in pogledal navzdol, se mi je kar v glavi zvrtilo. Nekega zimskega jutra je bilo zunaj okoli petnajst stopinj pod ničlo. Pri nas v skladišču sicer ni bilo petnajst stopinj, bilo pa je tudi pod ničlo. Zeblu me je, čeprav sem imel bundo, škornje in kučmo. Moram priznati, da nam je bundo, škornje, kučmo, telovnik in rokavice dalo podjetje, za premagovanje mraza, in globoko sem hvaležen humanosti vodilnih, ali pa predpisom, saj sem bundo, kučmo in rokavice, pa tudi škornje nosil tudi v času, ko nisem bil v službi.

No, tega jutra sem jemal iz zgornje police blago. Lestev se

je nenadoma čudno zamajala in najbrž zaradi mraza, težke opreme in tudi zaradi lastne nerodnosti sem zgrmel na tla. Da oče, padel sem z lestve na beton in tam obležal. Med padcem sem najbrž zakričal, kajti takoj so pritekli in se zgrnili okoli mene moji sodelavci.

»Kaj je, Gašper?« je vprašal eden izmed njih.

»Padel sem z lestve,« sem dejal.

»O hudiča,« je dejal oni.

»Si poškodovan?« je spet vprašal.

»Ne vem, tako čudno se počutim in zdi se mi, da me tudi boli.«

Res me je bolelo oče, vendar nisem vedel kje. Vse me je bolelo in slabo sem se počutil. Nisem mogel vstati, kar je bilo najhujše. Potem pa so pritekli iz ogrevanih pisarn moji predpostavljeni.

»Kaj se je zgodilo, Gašper?« je vprašal šef skladišča.

»Padel sem z lestve,« sem odgovoril. Videl sem tudi, da je vsak moj odgovor šef skladišča takoj zapisal na polo papirja.

»Kako se je to zgodilo?« je spet vprašal.

»Lestev se je zamajala, potem sem pa padel. Spet je zapisal.«

»Zakaj se je lestev zamajala?«

»Ne vem, kar zamajala se je, pa sem zgubil ravnotežje.«

»Sama od sebe se ni mogla zamajati!«

»Tudi jaz jo nisem sam od sebe zamajal!« sem dejal in si želel, da bi me ta človek pustil na miru. Pa me ni.

»Toda vendar se ni sama od sebe zamajala?«

»Seveda sem jo zamajal, vendar za to nisem kriv. Zgodilo se je kaj vem kako?« Spet je zapisal.

»Kaj se je zgodilo potem, ko se je lestev zamajala?«

»Potem sem padel.«

»In kaj potem?«

»Potem sem letel in priletel.«

»Kam si priletel?«

»Na beton vendar, saj ne morem leteti navzgor?« Od tega globokoumja mojega izpraševalca me je vse nehale boleti in tudi slabo se nisem več počutil. Celu smehljati sem se začel.

»Pojdiva dalje! Kaj te boli, saj imaš poškodbe, kajne?«

»Boli me leva noga in leva roka.« Zapisal je.

»Še kaj?«

»Levi modrostni zob,« sem rekel.

»Levi modrostni zob,« je naglas zlogoval, ko je pisal.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

V počastitev občinskega praznika 5. avgusta, ko je bil na Jelovici leta 1941 ustanovljen Cankarjev bataljon, je bila slavnostna seja Skupščine občine Radovljica, s soboto, 4. avgusta v Almiri. Udeležili so se je tudi predstavniki pobratenih, prijateljskih in gorenjskih občin. Na seji so podelili priznanja in odličja zaslužnim posameznikom in Gasilskemu društvu Bohinjska Bistrica. Že ves teden prej so se vrstile številne športne in kulturne prireditve.

Izvršni svet OS Radovljica je na 91. seji konec julija sprejel odlok o obvezni deratizaciji v občini Radovljica. Člani Izvršnega sveta so presojali uspešnost poslovanja Alpetoura — TOZD Hoteli Bohinj v letu 1983 in v prvem tromesečju 1984. Sprejeli so več sklepov o premoženjsko pravnih zadevah in sklep o manjšem odmiku od zazidalnega načrta Bohinjska Bistrica. Obravnavali so več vlog za finančno pomoč oz. sodelovanje, izrekli mnenja h kandidaturi nekaterih individualnih poslovnih organov ter sprejeli program za odpravo pomanjkljivosti, ki jih je ugotovila generalna inšpekcija za ljudsko obrambo med svojim obiskom v občini Radovljica.

Komisija za kadrovske zadeve in ponovni sprejem pri OK ZK Radovljica je na juljski seji sprejela program dela za obdobje 1984—1985. Ugotovila je, da se sprejemu in ponovnemu sprejemu v ZK v osnovnih organizacijah ZK v občini posveča vse premalo pozornosti. V šestih mesecih 1984. leta so sprejeli le štiri nove in ponovno sprejeli dva nekdanja člana ZK. Sklenili so, da strokovna služba pripravi natančen pregled stanja in sestave članov ZK ter gibanje članstva v zadnjem letu.

Na pobudo odbora za domicilne enote pri občinskem odboru ZKB NOV Radovljica je skupščina občinske organizacije ZKB NOV sklenila ustanoviti koordinacijski odbor, v katerem bodo vključeni združeno vsi nekdanji kurirji in vezisti, ki prebivajo na območju občine Radovljica. Tako bodo uvrstili delovanje in medsebojno povezavo teh borcev. V občini Radovljica je vključeno v koordinacijski odbor za domicilne enote kar osem skupnosti borcev raznih enot, nobena od teh pa nima sedeža v Radovljici, pač pa le v drugih gorenjskih občinah.

Osrednjo pozornost pri obravnavah šestmesečnega periodičnega obračuna in polletnega gospodarjenja v združenem delu radovljiške občine bodo sindikati namenili največjo pozornost likvidnostni situaciji vsake OZD, problematiki zniževanja stroškov ter vsem tistim dejavnikom, ki so odločilni za uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije.

Na zvezni mladinski delovni akciji »Bujština '84«, v prijateljski občini Buje, se dokaj uspešno spoprijema s kubiki težke kraske zemlje 43 članska MDB Stane Žagar iz Radovljice. Razen radovljiških mladincev in mladink je v brigadi tudi 11 mladincev članov planinske sekcije Bjelašnica iz pobratene občine Svilažnac ter še dva druga brigadirja.

V počastitev praznika občine Radovljica so v avli občinske skupščine, 30. julija odprli zanimivo razstavo tapiserij in makramejev Angele Pozderac-Mlakarjeve, domačinke iz Radovljice, ki živi in ustvarja v Czinu. S svojimi izdelki se v Radovljici predstavlja že drugič.

Od 1. avgusta dalje veljajo v občini Radovljica po odredbi Izvršnega sveta nove višje cene kanalsčine in odvoza smeti. Za gospodinjstva je cena kanalsčine 6,35 din od kubičnega metra odpadka, za OZD in druge uporabnike pa 7,55 din. V ta znesek je vključen prispevek za razširjeno reprodukcijo v višini 2,20 din. Stanovanci bodo plačali 1,55 din za odvoz smeti na kvadratni meter stanovanjske površine. Za poslovne prostore je cena odvoza smeti na kvadratni meter 1,95 din.

S popravkom zazidalnega načrta Radovljica—Cankarjevo naselje so ob novozgrajenih garažah, pravokotno na Gorenjsko cesto proti bencinski črpalki, začeli delavci SGP Gorenje graditi objekte za lokale. Tu bodo dobili poslovne prostore Ljubljanska banka, prodajalna Vezanine Bled, Murka Lesce, Kokra Kranj, Planika Kranj, knjigarna, verjetno Mladinske knjige, ribarnica Špecerije Bled, zasebna prodajalna sadja in zelenjave, slaščičarna in gostišče Žita in še nekateri obrtniki storitvenih dejavnosti, predvsem za popravila gospodinjstkih strojev.

Neurje s točo, ki je zajelo nekatere kraje v radovljiški občini 23. in 24. julija, je povzročilo izredno veliko škodo na posevkih in sadnem drvečju v Ribnem, na Selu, v Bodeščah, v Zasipu in v Gorjah. Ponekod je padala toča kot oreh debela, nato pa še ledena sodra, ki je škodo še povečala. Večino njiv bodo morali preorati, ali pa dognojiti z dušičnimi gnojili in posejati s krmilnimi rastlinami.

Če se res po jutru dan pozna, bo letos na Bledu precej več tujih turistov kot lani. Podatki za prvih šest mesecev, lahko bi rekli v predsezonskem času, kažejo, da so imeli na Bledu 241.400 nočitev. To je sicer manj kot lani, ker je prenočevalo kar 15 % manj domačih gostov, tujih pa 19 % več. Bistveno se je povečal promet v juliju, vendar le s tujimi gosti, ki jih je bilo na Bledu v prvi polovici tega meseca več kot 36.600 in le 6.400 domačih. Število nočitev tujcev se je povečalo v juliju za 35 %, domačih pa zmanjšalo za 19 % v primerjavi z enakim obdobjem lani.

Za razliko od prejšnjih let je kulturna ponudba v poletni turistični sezoni v radovljiški občini letos izredno bogata in pestra. Tudi kakovosti ni kaj prigovarjati, kar potrjuje dejstvo, da se predstavljajo široki domači in tuji javnosti vrhunski umetniki in izvajalci. Na Bledu so letos prvič uvedli gledališke predstave na gradu v izvedbi gledališča Tone Čufar z Jesenic. Organizirali so prvič tudi Indriart festival, na katerem so se predstavili sloviti mednarodni glasbeniki, Evritmično gledališče iz Münchna in Slovenska filharmonija ter Slovenski kvintet trobil. V Radovljici je bila že tretjič poletna akademija stare glasbe, nato pa vrsta kulturnih prireditev na osrednjem Linhartovem trgu v starem delu mesta. V Bohinju so priredili vrsto predvsem narodopisnih kulturnih prireditev Pod skalco.

V tovarni Plamen Kropa je zaposlenih 534 delavcev in delavk, ki se vzlic težkim gospodarskim razmeram uspešno prizadevajo za uresničevanje zastavljenih proizvodnih nalog. Iz podatkov za maj je razvidno, da so količinsko za izvoz letos prodali za 300 indeksovni točk več izdelkov, vrednostno pa za 287 točk. Opazno nižji so indeksi prodaje na domačem trgu, kar je pripisati strogim omejitvenim ukrepom zveznega Izvršnega sveta in seveda tudi precej zmanjšani kupni sposobnosti odjemalcev.

Nalog je še dosti, vendar tudi narejenega ni malo. Kažejo se tudi že rezultati teh ukrepov, seveda pa o popolnem ozdravljenju le še ne more biti govora; saj bo potrebno še marsikaj raziskati.

Ob slovesnem podpisu družbenega dogovora so se zahvalili Ivo Pirkoviču, ki je zaslužen za dosedanje uspehe, predvsem za natego in izvajalca Francu Pelku z Bleda.

Zanimivo bo prelistati tiste strani poročila, ki ga pripravljala Ivo Pirkovič v zvezi s to »vojno« okoli sanacije Blejskega jezera. Upajmo le, da to ne bo sprožilo ponovno javne polemike, ki ni bila vedno v korist Bleda, res pa je tudi, da je marsikaj premaknila naprej.

Božo Benedik

KMEČKA OHČET NA BLEDU VEDNO BOLJ PRIVLAČI

Za vrhunec sezone vrhunska prireditve — tako so menili na Bledu in izpeljali letošnjo kmečko ohcet. Izredno prizadevni turistični delavci na Bledu so tudi letos pripravili podoben program, še bolj izpopolnjen in izdelan kot prejšnja leta, saj je vsaka prireditev morala pokazati kaj novega. Zato zaslužijo priznanje turistični in gostinski delavci ter številni kmečki gospodarji z Bleda in okolice in folklorne skupine z Bleda in Ribnega.

Program je bil tudi letos obsežen, saj so se veselili na Bledu kar ves teden. Za uvod je bil sejem domače in umetne obrti, na blejski promenadi pa številne stojnice tukajšnjih hotelov. Tu se je tla množica gostov, pa tudi domačini in okoličani so se v večernih urah kaj radi zbrali na tej »veselici«. Za ples je bilo poskrbljeno na vrtu restavracije Blegaš. Na stojnicah je bilo veliko izvirnega domačega blaga, pa tudi kaj takšnega, kar ne sodi semkaj. To bodo prihodnjič že popravili, pravijo prireditelji.

Ohcet se je pričela v petek, 3. avgusta, z vasovanjem in fantovščino na prireditvenem prostoru pri Festivalni dvorani. V soboto, 4. avgusta, je bilo vasovanje, prevoz bale in »šranganje«; tudi na vabljenje gostov blejskih hotelov na ohcetni sprevod in pojedino niso pozabili. To je bilo za goste vsekakor privlačno. V vseh blejskih hotelih so gostje ta večer dobili »ohcetno večerjo« s posebno ohcetno značko.

Višek je bil seveda v nedeljo, ko sta ženin Boris Kunšič iz Pernikov in nevesta Bernarda Primožič iz Tržiča izrekla svoj »JA« na Blejskem gradu. Nato je bila svečana pojedina z glasbo, petjem in plesom.

Vse se je odvijalo po programu, dovolj pristno in izvirno, saj je to glavni namen blejske prireditve, ki jo iz leta v leto izboljšujejo, ji dodajajo kaj novega, vendar vedno v želji, da bi vse ostalo tako, kot so ohcet doživljali stari Blejci in kot je pripovedovala jubilarntka Tončka Maroltova, ki je tudi letos prisostvovala prireditvi.

Veseli je bilo zadosti, le na stojnicah so malo pretiravali s cenami. Lahko bi pomislili tudi na domačega gosta, ki si na Bledu v gostiščih le s težavo privoščijo kaj boljšega.

Seveda pa je pomembno, da prireditve postaja vse bolj zanimiva, privlačna in tudi izvirna, kar navdušuje vse številnejše goste in domačine!

Božo Benedik

Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo pri občinski skupščini Radovljica je v začetku avgusta poslal vsem delovnim organizacijam in SIS družbenih dejavnosti sklep o pripravi in sprejetju srednjeročnega plana za obdobje 1986—1990. Vsi načrtovalci bodo morali izdelati plan dela in analizo razvojnih možnosti za novo srednjeročno obdobje. Analizo bodo sprejeli samoupravni organi do 20. avgusta.

Iz poslovnega poročila TOZD Zdravstveni dom Radovljica za prvo polletje 1984, ki je bilo v obravnavi na seji delavskega sveta 31. julija, se da sklepati, da je bilo gospodarjenje kljub vsem težavam zelo dobro. Velja posebno poudariti za več kot polovico zmanjšane stroške, zlasti za prevoze z osebnimi vozili, zmanjšano število nadur in izredno varčno poslovanje z osnovnimi sredstvi in materialom. Šele junija je delavcem te TOZD uspelo izenačiti osebne dohodke z drugimi TOZD. Zanimiv je podatek, da je kar 7,9 % celotnega prihodka pridobljeno s sredstvi participacije pacientov. Končno oceno o polletnem gospodarjenju bodo izrekli v avgustu na zboru delavcev.

V spomin na prvo diverzantsko akcijo pri razstrelitvi cevovoda vodne centrale Piškovca, 5. avgusta 1941, letos krajani KS Zasip že osmič slavijo krajevni praznik. Slavnostna seja skupščine KS je bila 3. avgusta v kulturnem domu, pod vodstvom predsednika Zdenka Raceta. Ob tej priložnosti so za služnim krajanom podelili priznanja in diplome. Prireditve, na katerih so sodelovali kulturniki, športniki in gasilci, so se pričele že 30. julija, sklepna prireditev, na katero so prišli tudi predstavniki pobratene KS Podzemelj, pa je bila na Homu v nedeljo, 5. avgusta.

Predvidoma do septembra 1985 bodo v Bohinjski Bistrici zgradili na območju smučarskega centra Kobla prva dva od načrtovanih petih alpskih blokov s po 32 turističnimi stanovanji. Ta bodo lahko za svoje potrebe odkupile OZD oz. družbeni sektor. V zimski pa tudi letni sezoni pa jih bodo lahko namenili turistom.

Člani in mladi člani Rdečega križa v krajevnih organizacijah RK radovljiške občine so bili tudi v preteklem obdobju zelo delovni. Razen sodelovanja na številnih vzgojnih oblikah delovanja so se zlasti izkazali v pridobivanju in organiziranju krvodajalcev, z organiziranjem tečajev prve pomoči, lepo vpeljano sosedsko pomočjo in nego bolnikov na domu. Lani je 73 aktivistov RK opravilo na domovih 670 obiskov bolnikov. Zelo spodbudna je tudi podoba krvodajalstva, saj je lani darovalo kri kar 1.845 občanov.

Kako potrebna so igrišča za tenis za blejski turizem najbolj priča izredno razgibana rekreativna in športna dejavnost na lani odprtih novih igriščih v Zaki. Upravlja jih HTP Bled — TOZD Turizem in rekreacija. Letos se takorekoč dan za dnem vrstijo rekreativna pa tudi turnirska srečanja. Organizirali so tudi teniške tečaje za domače in tuje goste.

V samozaložbi je julija izšla pesniška zbirka »Šopek«, 28 pesmi Ljubice Jančar, invalidke, ki prizadevno deluje kot tajnica Društva paraplegikov Gorenjske in v občinski organizaciji invalidov Radovljica. Zbirka, ki jo je natisnila Knjigovestnica-tiskarna Radovljica v dvatisoč izvodih, je odsev globoke želje in volje avtorice do tovrstnega izražanja občutkov do življenja in ljudi.

PETI AVGUST — PRAZNIK OBČINE RADOVLJICA

Občani radovljiške občine slavijo 5. avgusta svoj občinski praznik. Ta dan se spominjajo 5. avgusta 1941, ko je bil po sklepu vojno-revolucionarne komisije KPS za Gorenjsko na Jelovici ustanovljen Cankarjev bataljon. Ta je postal udarna pest oboroženega odpora proti nacističnemu okupatorju, elitna enota porajajoče se partizanske vojske, ki so jo sestavljali predvsem borci iz vseh gorenjskih krajev.

Cankarjev bataljon je bil hkrati prva večja partizanska enota, ustanovljena leta 1941 na Gorenjskem in v Sloveniji, ki je v neprestanih bojih zadajala sovražniku težke izgube. Iz tega bataljona so se pozneje razvijale nove partizanske čete, bataljoni in odredi, ki so v štiriletni osvobodilni borbi odločilno prispevale k popolnemu uničenju in izgonu zavojevalca do končne osvoboditve naše domovine.

Letošnji občinski praznik Radovljčani praznujejo v znamenju boja za uresničitev gospodarske stabilizacije in racionalizacije poslovanja družbenih dejavnosti, kar pomeni večje in boljše proizvodnjo, povečanje izvoza in zmanjšanje porabe vseh vrst. V tem so, lahko bi rekli, povsem uspešni, kar kažejo polletni rezultati poslovanja, kljub težkim pogojem, ki jih narekuje današnji čas.

Čeprav letošnja proslavljanja niso tako živahna in razkošna kot pred leti, so se svojega praznika delovni ljudje, občani, predvsem pa mladina, spomnili s številnimi športnimi in kulturnimi prireditvami, ki so poteleke že od zadnjih juljskih dni do praznika. Posebno svečano je bilo letos v starem mestnem delu Radovljice, kjer so Linhartov trg zaprli za ves promet, postavili številne stojnice in na oder, na katerem so vsak večer nastopale domače kulturne skupine in gostje z Jesenic.

Slavnostna seja skupščine občine Radovljica, ki so se je udeležili tudi predstavniki združenega dela, družbenopolitičnih organizacij, SIS, društven, prvoborci ter delegacije pobratenih in prijateljskih občin Brus, Buje, Svilažnac, Pale in Apatin ter gorenjskih občin, je bila v soboto, 4. avgusta, dopoldne v Almiri Radovljica. O pomenu praznika in današnji gospodarski in družbeni podobi občine

RADOVLJICA OBRTNA, TRGOVSKA, GLEDALIŠKA . . .

Do 30. septembra bo v Šivčevi hiši v Radovljici odprta razstava pod naslovom **RADOVLJICA OBRTNA, TRGOVSKA, GLEDALIŠKA . . .**, ki jo prirejajo muzeji radovljiške občine v počastitev praznika radovljiške občine. Ida GNILŠAK je ob tej razstavi pripravila naslednji zapis:

Spomini starejših Radovljčanov sežejo do prvih let tega stoletja, v čas, ko je fotografija že imela pomembno mesto v zapisovanju kulturne in zgodovinske podobe kraja. Leta 1900 je imela Radovljica s Predtrgom, ki je bil dolga leta občina zase, 1.139 prebivalcev. Mesto je imelo težave zaradi pomanjkanja vode, kazalo je tudi, da bodo upravni uradi preseljeni na Bled. Tako so bila leta 1901 razpisana gradbena in druga dela za novo uradniško poslopje, ki je bilo v letu 1903 izročeno namenu. Tega leta se je gradila nova šola in zgrajeno je bilo poslopje Mestne hranilnice. Sledila je gradnja Posojilnice in novega zvonika (1906, 1907). Tako potrebni vodovod, »vitalnega pomena za mesto«, so gradili leta 1907. Zanj in za zvonik, pa za radovljiške šolarje je veliko prispevala rojkinja Josipina Hočvarjeva, ki ji je na mestu nekdanjega vodnjaka po naročilu hvala Radovljčanov izklesal spomenik kamnosek Pavlin. Po prvi svetovni vojni je zrasel Ljudski dom (današnja Skupščina občine) in leta 1921 Sokolski dom (današnji Partizan). Med največje pridobitve sodi eno prvih in najlepših letnih kopališč pri nas (leta 1933), ki je s svojim značilnim stolpom postalo skoraj simbol mesta. Načrte zanj je izdelal arhitekt Ivan Vurnik, ki je tudi avtor hotela Grajski dvor. Tedaj se je imenoval Mestni dom in je bil last Mestne hranilnice. Ob gradnji hotela (1935) je mesto izgubilo doberšen del grajskega parka. V tem času je živahna tudi gradnja v Predtrgu, kjer je število hiš naraslo kar za 50. Po vojni se je mesto raztegnilo do sosednjih Lesc. V 60. letih izstopajo novozgrajene stavbe pošte, samopostrežne trgovine ob novi avtobusni postaji, upravnega poslopja, v 70. letih pa gradnja stanovanjskih blokov. Strmo naraščanje prebivalstva — po zadnjih podat-

kih jih Radovljica šteje 5460 — zahteva korenite posege, ki premnogokrat okrnejo podobo mesta.

Stara Radovljica je imela izrazito trgovsko-obrtniški značaj. Številni trgovci v Mestu (današnji Linhartov trg) so zalagali Radovljčane z najraznovrstnejšim blagom. Od obrti je že od leta 1908 dalje cvetela pletarska. Tega leta so ustanovili državno pletarsko šolo pod vodstvom delavnice z Dunaja. Strokovni in praktični pouk je vodil učni mojster Leon Patik. Prostore je imela v graščini. Delavnica je nudila zaposlitev tudi 50 pleterjem hkrati. 1935 je ustanovila samostojno pletarsko delavnico Marica Drnič. Obrt je začela z opremo in orodjem nekdanje pletarske šole. Ko je pred leti zaprla svojo delavnico, je pletarska obrt zamrla.

Prve pletilne stroje so leta 1921 kupili Novakovi, potem ko so opustili gostilno. To je bila prva organizirana pletilska obrt v tem koncu. Poleg vrhnjih oblačil so bili znani po izdelovanju majic za vojno mornarico in kopalnih oblek. Leta 1928 so nekdanje zaporniške celice v Vidičevi hiši podrli in v preurejenih prostorih uredili pletilsko delavnico. Od 35 do 40 delavcev je bilo zaposlenih pri pletilskih strojih in do 30 v šivalnici. Dedič Novakovih, Vidica in drugih pletilskih podjetnikov v Radovljici in v Lescah je današnja Almira.

Josip Bogataj in za njim sin Vinko sta opravljala klobučarsko obrt in svoje izdelke prodajala v lastni trgovini. Štiri rodove že opravljajo strojarsko obrt Maličevi, skoraj toliko časa se z brivsko in frizersko obrtjo ukvarjajo Mrakovi. Med obrtniki se je posebej odlikoval krojaški mojster Josip Pogačnik, ki je za svoje izdelke leta 1909 dobil priznanje v Londonu in Parizu in ki so ga dobro poznale zahtevne gosposke stranke. Tri krojaške mojstre je imel Predtrg. Skoraj v vsaki hiši so znali tudi plesti košare in veliko Pretržanov se je učilo v kamnoseški in podobarski delavnici Vurnikovih, ki so bili poznani tudi po Češkem in Avstrijskem. Leta 1914 je oče arhitekta Vurnika zaprl svojo delavnico. Na Gradišču se je leta 1928 začela sedanjega kamnoseška obrt.

Tudi v Predmestu je bila obrt doma skoraj v vsaki hiši. Pri Wagnerjevih se danes kot eni redkih opravljajo barvarsko obrt, ki jo je začel že stari oče. Klobučarstvo so imeli Fojcovi, Olipi so se ukvarjali s prevozniki, na kar spominja hišno ime Leddar. Okrog 1909 je Anton Dernič odprl podjetje za izdelavo orgel.

Za obrtniško ni zaostajala gostilničarska dejavnost. Pretržani so zahajali k Hirzmanu in h Koku. Kokova gostilna je najbrž dobila ima po francoskem Le coq, kakor jo je imenoval prvi lastnik Della Schiava. Zadnji lastniki so bili Vogelniki (od 1901 ali 1902). V Mestu so obiskovali Hudovernikovo gostilno Pri Klemenu, Lectarja, gostilno Avguštin, gostilno pri Žanu Antona Praprotnika, kasneje so zahajali v Fürsagarjevo kavarno. Podjetni gostilničar Rudolf Kunstelj je leta 1906 zgradil manjšo dvorano za veselice in gledališke predstave. Med obema vojnama so Kunstljevi poleg gostinske opravljali tudi fjakarsko dejavnost. Leta 1948 so zaprli gostilno Dernič pri železniški postaji. Do danes so se ohranile slike pobeglih aristokratov, ki so s slikanjem v gostilni prisluzili hrano.

Že na začetku stoletja je bila živahna društvena dejavnost. Med splošnoizobraževalnimi je od leta 1900 delovalo pevsko in bralno društvo Triglav. Leta 1906 je ustanovilo knjižnico, ki ji je bila priključena čitalnica z vsemi tedanjimi slovenskimi časopisi. Petje je sčasoma prešlo h Gasilnemu društvu. Za družabno življenje je skrbel Zabavni klub (do 1909), ki je pozimi prirejal jorfixe, kjer je za glasbo skrbela radovljiška godba na lok. 1905. leta se je klub z Županovo Micko poklonil 150-letnici Linhartovega rojstva. Prostovoljno Gasilsko društvo se je odlikovalo z razgibano dejavnostjo. Prirejalo je veselice in v izkupičkom prispevalo k nakupu novih brizgaln in avtomobila. Radovljica, ki je »po naravi ustvarjena za letoviško mesto«, je že poleti 1900 gostila 164 tujcev. Za izglede mesta in za vse, kar je bilo v zvezi s turizmom, je skrbelo Društvo za privabitev tujcev, ki je bilo 1908. leta ustanovljeno na pobudo odvetnika in župana dr. Vilfana. Marca 1908 so ustanovili sokolsko društvo. Razvitje prapora naslednjega leta so pospremili z nastopi številnih odsekov na občinskem travniku pred šolo in s koncertom Filharmonije iz Ljubljane. Sokol je sprva gojil le telovadbo, leta 1920 so ustanovili pevski zbor in leto kasneje orkester. Sokolom so 1909. leta sledili Orli, splošna kulturna organizacija, ki je imela telovadni, pevski in igralski odsek.

Gledališka dejavnost se je razmahnila po prvi svetovni vojni na odrih Ljudskega in Sokolskega doma. Gonilna sila medvojnega gledališkega življenja v Radovljici je bil režiser Jaka Špicar, ki je leta 1919 ustanovil gledališki odsek Sokola. Po vojni je njegovo delo nadaljevala Ljotka Horvatova, nekdanja igralka Špicarjeve gledališke skupine. Upirjali so tudi gledališko in tehnično zahtevnejša dela, od Mollierovih Scapinovih zvijač, Veronike Deseniške do Quo vadisa in Pasijona.

Stare Radovljice, ki je še vedno tako živa in pri srcu mnogim njenim meščanom, danes ni več. Povojni čas je mestu pustil še nekaj tradicije, prinesel pa toliko novega in drugega, da bi skupaj z usodnimi vojnimi leti potreboval svoj dokument.

PREGOVORI, DOMISLICE IN REKI V ŠALJIVI PREOBLEKI

Okamenele besede padajo v vodnjak molka. Na pogrebu sanj je govoril molk . . . Bolj ko ubijamo rojstva, hujski je beg iz prostora in časa telesa. Z volkovi v staji je težko graditi lepšo prihodnost. Otroci so naše največje bogastvo: tako veliko, da ne vemo, kam z njim. Popolna razorožitev je samo v objemu ženske. Tisti, ki spreminjajo svet v novo klavnico, pozabljajo, da v tem osončju ne bo več štacune. Stroj + človek — ustrojeni človek. Daj nam Sifz skalo: dobil boš spomenik! V organizirani neumnosti je vedno bohoten cvet zla. Pripadate morda generaciji, ki je bila že ob rojstvu upokojena?

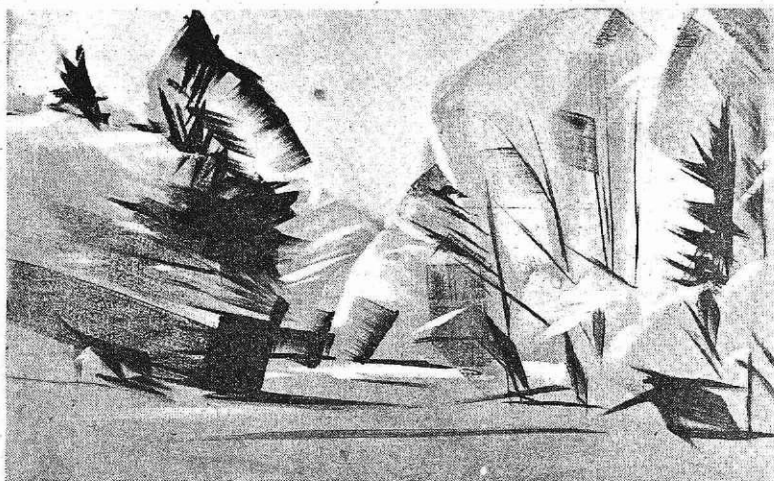
Z resničnim socializmom se srečate na vojaškem pokopališču.

Treba je vedeti, kje zapišeš besedo, da jo ne srečaš na sodišču, v kaznilnici ali na stranišču, kjer postane brezpredmetna.

Če bi mrtvi spregovorili, bi živi molčali do smrti.

Slep je kdor se s petjem ukvarja: z njim se gremo slepe miši.

Benjamin GRACER

Janez Hafner: Ob robu gozda — polje

V RAZSTAVNEM SALONU DOLIK

V razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah bodo jutri, v petek, 10. avgusta ob 18. uri odprli že letošnjo šestnajsto razstavo. S svojimi slikami se bo tokrat predstavil mladi slovenski umetnik, akademski slikar Janez Hafner iz Škofje Loke, otvoritveno prireditev pa bosta s krajšim koncertom obogatila pianistka Beti Demšar in trobentač Franci Richter. Ob slikarjevi razstavi v Škofji Loki, ki bo prenesena na Jesenice, je likovni kritik Andrej Pavlovec zapisal:

»Približno že deset let je Janezu Hafnerju priljubljen in blizu tisti tip asociativnega slikarstva, ki ima svojo osnovo v krajini. V primerjavi z njegovimi deli izpred desetih let lahko v zadnjih dveh, treh letih opazimo nekatere bistvene oporne točke, na katerih sloni razvoj Hafnerjevega slikarstva. Premiki so se dogajali skozi stremeljenje za vse večjo slikarsko svobodo in istočasno, kakor se to čudno sliši, za doseganje skrajne preciznosti.

Govoriti o preciznosti je res nekoliko nenavadno ob opazovanju Hafnerjevih slik. Če že ne vse, vsaj nekatere spominjajo na tako imenovano akcijsko in nekontrolirano slikarstvo, polno naključno navrženih potez s čopičem. Toda slikar ustvarja premišljeno in vsaka njegova poteza s čopičem je domišljena, vsak ton in tudi najmanjša barvna lisa sta rezultat razmišljanja in obvladovanja slikarske tehnike. Uporaba širokega čopiča zahteva tudi široke poteze, s katerimi gradi trdni kompozicijski strukturo slike, da bi nato tako utrjen prostor lahko aktivirala energija poteze, ritem kolorizma in dinamični grafizem. Nemirne poteze v trenutku zarišejo obris pokrajine, dreves, vode; z njimi vtke v razgibano fakturo slike sledove čopiča s prosojnimi namazi in vnaša živahnost v ploskve gostejše nanešene barve. V tako nastalem ozračju slike ni ponovljene poteze, ni doslikovanja in preslikavanja ter je gestualna in kolorična zanesljivost že kar virtuoza in svežina Hafnerjevega slikarstva naravnost presenetljiva.

Omenili smo že krajino kot izhodišče slikarskega snovanja Janeza Hafnerja, toda to ni pokrajina v vsej njeni bogati vidnosti in v smislu slovenskega krajinarstva, ampak je to siromašen in slikarsko nevhvaležen motiv, ki ga je mogoče najti ob robovih gozdov, na jasnih, ob potokih. Slikar je nekaj časa posvečal svoja iskanja prostorskim odnosom v krajini. V najnovejših slikah išče vzdušje in atmosfero pejzaža s karakteristično enostavnostjo in reduciranimi sredstvi, da bi se osvobodil globinskega gledanja in prevesil svoje slikarstvo v ploskovito, a vendar polno razgibano interpretacijo. Pot od enostavnost postavljenih in usklajenih ploskev, s katerimi so »siromašni in slikarsko nezahtevni motivi« dvignjeni na občutljivo organizirano celoto, do dražeče vzemirljivosti nekakšne arabeske zadnjih slik kaže, da se je Hafnerju odprl predmet

obravnave na nov, poseben način. Problem je slikar zaslutil že na razstavi leta 1980, »ko je opustil gradnjo krajine s pomagali, ki ustvarjajo globino oziroma iluzijo prostora. Slikarsko ploskev je pokril od spodnjega do zgornjega roba z barvnimi lisami, ki so abstrahirane oblike sicer znanih predmetov v pokrajini«. To je bil čas, ko je bilo očitno, da slika ne toliko na podlagi racionalnih spoznanj, ker se je prepuščal bolj čustvenim vzgibom.

Zato je očitna kompromisna pot iskanja med razumskim in čustvenim pristopom in postopkom, ki se odraža v Hafnerjevem slikarstvu kot nekakšna »polabstraktna« krajina. Zdi se, da so prav zadnje njegove slike (ko je prišel od skoraj črno-zelenih tonov) morfološko konkretnije vezane na motivno izhodišče. Toda istočasno imamo vtis o povsem nasprotnih težnjah za nekakšnim abstraktnim tretmanom, v katerem se elementi asociacije na posamezne dele krajine skoraj čisto izgube in ostaja le abstraktno naslikana površina.

Ti dve nagnjenji — eno je usmerjeno h konkretnemu motivu in drugo se spogleduje s čisto abstrakcijo — vodita do različnih rezultatov. Verjetno ta razlika daje prednost tistim slikam, ki so močnejše vezane na motiv in objekt, kajti Hafnerjeve kompozicije lebde v neznanem prostoru med mogočima svetovoma. V resnici ne spadata ne v ta in niti ne v oni . . .

Janez Hafner je bil rojen 5. decembra 1950 v Trnju pri Škofji Loki. Študiral je na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je leta 1973 diplomiral pri prof. Janezu Berniku. Podiplomski študij slikarstva je nadaljeval pri prof. Zoranu Didku in končal pri Kiarju Mešku leta 1975.

Samostojno je razstavljal že v Ljubljani (1976), Škofji Loki (1981 in 1984) in Železnikih (1983). Skupaj je od leta 1971 dalje sodeloval na 35 skupinskih razstavah v Sloveniji, Jugoslaviji in zamejstvu. Udeležil pa se je tudi slikarskih kolonij v Škofji Loki, Ivanjici, Izlahah, Novem mestu in Bistrici ob Sotli.

Slikar je doslej prejel nagrade Ex tempore Piran in Ex tempore Lipica ter Groharjevo štipendijo.

Razstava slik Janeza Hafnerja bo na Jesenicah odprta do vključno 22. avgusta, in sicer vsak dan, razen nedelj in praznikov ter sobot popoldan, od 9. do 11. ure in od 16. ure do 18.30.

FRANCU NARADU

Kot že mnogokrat doslej so se v petek, 27. junija, zvečer v gledališču prižgale luči, ki so oznanjale še eno izmed mnogih prireditev. Vse je bilo tako kot že tolikokrat, vendar ne povsem. Stalni obiskovalci prireditev so nekaj pogrešali. Na mestu biljeterja ni bilo več našega tihega, predanega in zvestega Franja! Tako tiho, kot je živel, je tudi za vedno odšel od nas.

Ni dolgo tega, kar smo še skupaj kovali načrte za novo delo, za delo v gledališču, katerega del je bil. Ko smo se ob zaključku sezone poslovili, ni smo niti pomislili, da ga ob naslednjem našem srečanju ne bo več. Bolezen, ki jo je nosil v sebi, je bila samo njegova, ni nas hotel z njo obremenjevati. Zelo težko nam je bilo, ko smo zvedeli, da je odšel in da nas ne bo nikoli več pozdravil s svojim nasmejanim »dobro večer«.

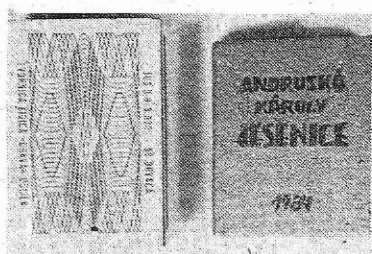
Mnogo let je bil z nami, delil z nami veselje in žalost in se veselil naših uspehov. Zelo veliko število igralcev se je izmenjalo, on pa je ostajal — tih, skromen — a vedno prisoten.

Pogrešali ga bomo, se ga spominjali in vsak večer ob prihodu v gledališče s tiho mislijo počastili njegov spomin. Jeseniški gledališčniki

KNJIŽICA JESENIC Z MINIATURNIMI LESOREZI

KAROLY ANDRUSKO, ki se ga ljubitelji likovne umetnosti na Jesenicah spominjajo po njegovi pestri likovni razstavi na Jesenicah aprila letos, je v zadnjem času svojim 140 knjižicam z miniaturnimi lesorezi in linorezi dodal še dve, in sicer knjižico z motivi Jesenic in knjižico panorame Vogla — Bohinja.

Knjižica Jesenic, vezana v umetno usnje v velikosti 4,7 krat 4 cm, vsebuje 28 miniaturnih ročno odtisanih lesorezov motivov Jesenic, v velikosti 3,5 krat 3 cm. Knjižica Vogel — panorama; v velikosti 7 krat 5,3 cm pa vsebuje z desetih delov lepljen 100 cm dolg ročno odtisnjen linorez, visok 6,6 cm, s panoramo Vogla.

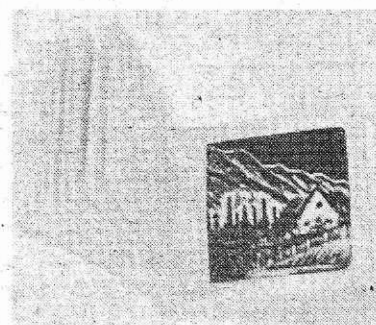

To je izjemno natančno in dovršeno delo. Grafiki in slikar Karoly Andrusko je s svojimi miniaturnimi linorezi in lesorezi prav gotovo edinstven v svetu, ki celotno delo na teh drobnih, malih knjižicah tudi sam opravi. Tako je svojim doslej izdanim 140 knjižicam z miniaturnimi lesorezi z naslovi Slovenija, Exlibris kongres Bled, Bohinj, Ljubljana, Kamnik, Kras, Brkini, Podkoren, Kranjska gora, Jesenice — Vintgar, Planica — Tamar in druge, dodal še naslova Jesenice in Vogel — Bohinj.

Kot grafiki je Karoly Andrusko znan širom Evrope, sicer pa je bil ro-

jen leta 1915 v revni družini v Senti, kjer se je tudi izučil tiskarskega poklica. Je izjemno uspešen ustvarjalec, slikar — grafik, z izredno širokimi umetniškimi možnostmi. Ukvarja se z malo in veliko grafiko, slika v olju, dela v pastelu in akvarelu. Izredno lepe uspehe je dosegel tudi pri umetniški obdelavi exlibrisa.

Karoly Andrusko, velik prijatelj Slovenije in še posebno Gorenjske, izkoristi vsak neposredni stik z našo krajino, da jo ovekoveči z eno svojih bogatih slikarskih tehnik. Tako je zelo koristno izkoristil tudi čas, ki ga je preživel pri nas ob svoji razstavi na Jesenicah v aprilu letos. Morda bi bilo prav, da bi se tudi naše turistične organizacije zanimale za te miniaturne knjižice z motivi naše krajine, ki bi bile najbrž tudi privlačen spominek za turiste oziroma obiskovalce naših krajev.

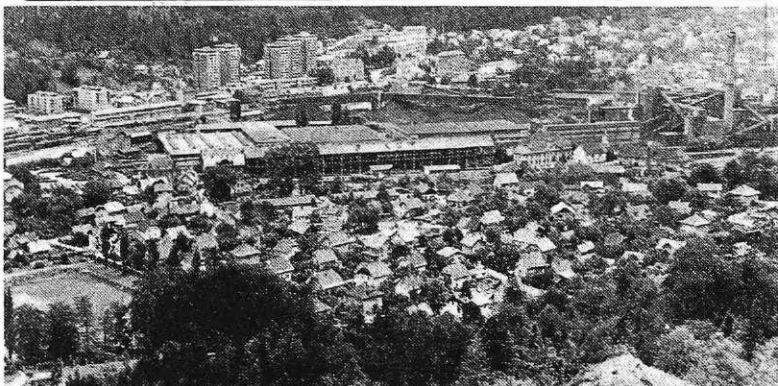

PROGRAM PRIREDITEV OB PRAZNIKU KS PODMEŽAKLA

Prebivalce krajevne skupnosti Podmežakla ter ostale občane vabimo, da se v čim večjem številu udeležijo prireditev, organiziranih ob praznovanju krajevnega praznika Podmežakla — 10. avgustu:

- v petek, 10. avgusta, ob 16. uri tekmovalno v malem nogometu (v športnem parku v Podmežakli);
- v petek, 10. avgusta, ob 16.15 množični tek (od Jekoleta do zgradbe krajevne skupnosti Podmežakla);
- v petek, 10. avgusta, ob 19. uri slavnostna seja skupščine delegatov in krajevne konference SZDL Podmežakla s podelitvijo priznanj 10. avgust in Osvobodilne fronte (v sejni sobi krajevne skupnosti Podmežakla);
- v soboto, 11. avgusta, ob 8. uri tradicionalni pohod na Zakope (zbor pohodnikov na strelišču, odhod z avtobusom ob 9. uri izpred stavbe krajevne skupnosti Podmežakla);
- v soboto, 11. avgusta, ob 10. uri proslava na Zakopih;
- po proslavi tekmovalno v streljanju z zračno puško in tovariško srečanje na Zakopih.

Samoupravni organi in
družbenopolitične organizacije
krajevne skupnosti Podmežakla

Del krajevne skupnosti Podmežakla (foto I. Kučina)

Komisija za delovna razmerja TOZD Vzgojno varstvene organizacije Jesenice

OBJAVLJA DELA IN NALOGE:

DVE VZGOJITELJICI — za določen čas, s polnim delovnim časom, za nadomeščanje v času porodniškega dopusta,
TRI VZGOJITELJICE — za določen čas, s polnim delovnim časom — za šolsko leto 1984/85,
DVE VZGOJITELJICI — za določen čas, s polovičnim delovnim časom, za vodenje zunanje male šole.

POGOJ: Končana vzgojiteljska šola in opravljen strokovni izpit. Znanje slovenskega jezika.

ENO VARUHINJO — za določen čas, s polnim delovnim časom, za nadomeščanje v času porodniškega dopusta,
PET VARUHINJ — za določen čas, s polnim delovnim časom, za šolsko leto 1984/85.

POGOJ: Končana šola za varuhinje, starost najmanj 18 let, znanje slovenskega jezika.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izobrazbi v osmih dneh po objavi del in nalog na naslov: VIZ TOZD Vzgojno varstvena organizacija Jesenice, Tavčarjeva 21, s pripisom: za komisijo za delovna razmerja.

Delavski svet DO Elim Jesenice

razpisuje prosta dela in naloge delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostjo:

vodenje komercialnega sektorja

Kandidati morajo poleg z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- višja šola ekonomsko-komercialne ali tehnične smeri,
- 36 mesecev delovnih izkušenj.

Mandatna doba traja štiri leta.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: ELIM Jesenice, Hrušica 72/c. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

ZAHVALA

Lepo se zahvaljujem Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela za iskrene čestitke ob mojem življenjskem prazniku.

Ivana Štremfelj

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitko ob mojem osebnem prazniku. Društvu želim še mnogo uspeha!

Marija Mavrer

ZAHVALA

Društvu invalidov Jesenice se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem življenjskem jubileju.

Jelka Gogala

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se zahvaljujem za prejeto čestitko ob mojem življenjskem jubileju. Še posebno zahvalo izrekam Štefki Bergantovi za izkazano pozornost.

Ana Kalan

ZAHVALA

Upravnemu odboru društva upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za izkazano pozornost v času moje bolezn.

Društvu želim veliko uspeha pri nadaljnjem delu!

Marija Rztresen

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 11. avgusta, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:

SPECERIJA BLEB — supermarkot Union, Titova 22 in ROŽCA — sam. trgovina 9, Bokalova 5/a.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu avgustu je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice vabi svoje člane, ki za leto 1984 še niso poravnali članarine in prispevka za vzajemno samopomoč, da to storijo še v mesecu avgustu. Obenem prosi vse tiste člane, ki so se na novo včlanili, da v društveni pisarni v času uradnih ur dvignejo članske izkaznice. Uradne ure so vsak torek in petek od 16. do 18. ure.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 30. ŠTEV. ŽELEZARJA

Publicist, obračalka, progres, Rio, Renault turbo, rak, NS, nasilnik, Atalanta, šilo, Aero, bataljon, Tone, brkač, Vasja, Lerida, Andi, NA, Onon, uy, trn, tor, atlant, London, Lav, Aare, krema, Read, VT, Raner, encijan, Avila, Stagira, Tisa.

ČLANOM DU JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Društvo upokojencev Javornik-Koroška Bela vabi svoje člane na piknik in srečolov v nedeljo, 19. avgusta, ob 16. uri na dvorišču doma društva na Javorniku.

Hkrati obveščamo, da bo članski sestanek v soboto, 1. septembra, ob 16. uri.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

10. avgusta, amer. barv. erot. film SVET SEKSA, ob 17. in 19. uri. Film ni primeren za otroke!
11. avgusta, hongkon. barv. akcij. film VELIČASTNI PAR, ob 17. in 19. uri.
12. avgusta, amer. barv. pust. film OTOK PIRATOV, ob 17. in 19. uri.
13. avgusta, ital. barv. akcij. film PONUDI SE DRUGO LICE, ob 17. in 19. uri.
14. avgusta, amer. barv. srhljivka BELI PES, ob 17. in 19. uri.
15. avgusta, amer. barv. srhljivka BELI PES, ob 17. in 19. uri.
16. avgusta, ZAPRTO!

KINO PLAVŽ

10. avgusta, ital. barv. pust. film BARBARSKI MEC, ob 18. in 20. uri.
11. avgusta, amer. barvni erot. film SVET SEKSA, ob 18. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!
12. avgusta, hongkon. barv. akcij. film VELIČASTNI PAR, ob 16. in 18. uri. Ob 20. uri nem. barv. erot. film ZAPELJIVKA, ob 20. uri. Film ni primeren za otroke!
13. avgusta, amer. barv. srhljivka BELI PES, ob 18. in 20. uri.
14. avgusta, ital. barv. akcij. film PONUDI SE DRUGO LICE, ob 18. in 20. uri.

15. avgusta, ZAPRTO!
16. avgusta, amer. barv. kung fu film PRIHAJA NINAJA, ob 18. in 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

10. avgusta, ital. barv. akcij. film PONUDI SE DRUGO LICE, ob 18. uri.
11. avgusta, avstral. barv. erot. dokument. film ABC LJUBEZNI IN SEKSA, ob 20. uri. Film ni primeren za otroke!
14. avgusta, amer. barv. komedija SMEŠNE STRANI ZGODOVINE, ob 20. uri.

KINO DOVJE

12. avgusta, franc. barv. pust. film SEKTA IZ MARAKECHA, ob 20. uri.
16. avgusta, amer. barv. komedija SMEŠNE STRANI ZGODOVINE, ob 20. uri.

RAZSTAVNI SALON DOLIK

V dneh od 11. do 22. avgusta je odprta razstava slik akademskega slikarja JANEZA HAFNERJA iz Škofje Loke.

Razstavo si lahko ogledate vsak dan, razen nedelj in praznikov ter sobot popoldan, od 9. do 11. ure in od 16. ure do 18.30.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice prireja od 17. do 19. septembra tri-dnevni avtobusni izlet v Crikvenico v počitniški dom Železarne Jesenice.

Odhod avtobusa z Jesenic bo 17. septembra ob 6. uri izpred Zdravstvenega doma na Plavžu s postankom na vseh avtobusnih postajališčih do Javornika. Povratek iz Crikvenice pa 19. septembra s prihodom na Jesenice okoli 21. ure.

Cena za upokojence Železarne Jesenice in njihove žene, ki niso bile zaposlene, je 2.000 dinarjev, za ostale upokojence, člane društva, pa 2.400 dinarjev.

V ceno je vračunan prevoz z avtobusom v obe smeri, dva polna penziona in eno kosilo, turistična taksa, organizacija izleta in med bivanjem v Crikvenici krajši izlet v neznano.

Prijave z vplačilom sprejemajo v društveni pisarni vsak torek in petek od 16. do 18. ure do zasedbe mest v avtobusu.

INTEGRAL — DO SAP LJUBLJANA — TOZD MEDKRAJEVNI POTNIŠKI PROMET, DELAVNICE IN TURIZEM JESENICE — KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA

objavlja naslednja prosta dela in naloge:

1. več voznikov

Pogoji: poklicni voznik motornih vozil D kategorije, eno leto delovnih izkušenj;

2. dva sprevodnika

Pogoji: dokončana osemletka, znanje slovenskega jezika;

3. dva avtoličarja

Pogoji: KV ali PK avtoličar, eno leto delovnih izkušenj;

4. več pomožnih delavcev

Pogoj: dokončana osemletka;

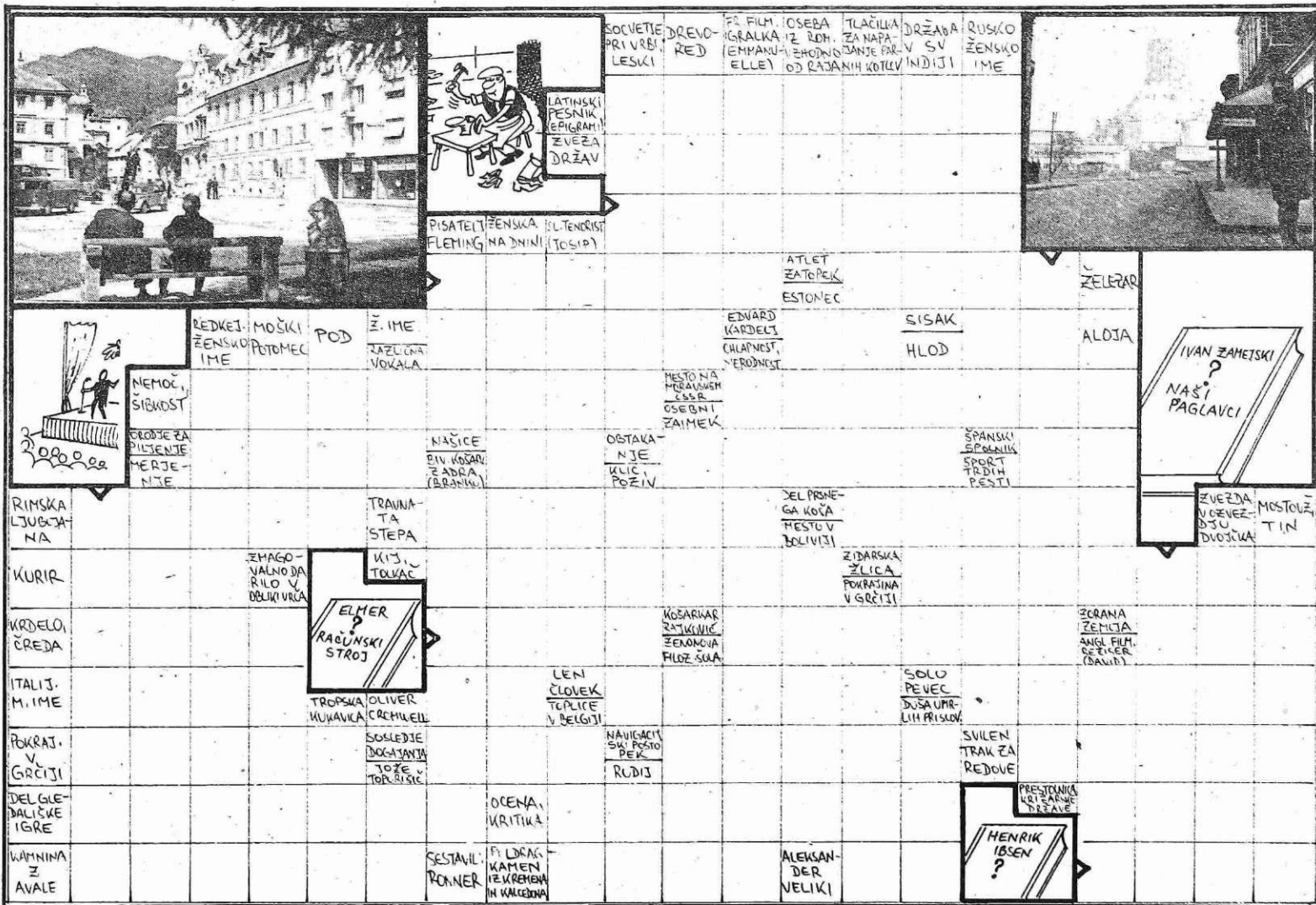
5. vratarja

Pogoji: dokončana osemletka, znanje slovenskega jezika.

Izbrani kandidati bodo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in s kratkim opisom sedanjih zaposlitev pošljite v osmih dneh po objavi na naslov: INTEGRAL, TOZD Medkrajevni potniški promet, delavnice in turizem Jesenice, Titova 67.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po poteku roka za zbiranje prijav.

PADALCI ALPSKEGA LETALSKEGA CENTRA SPET DRŽAVNI PRVAKI

Ni več presenečenje, če leški padalci dobijo skoraj celotno zakladnico kolajn in pokalov padalskega državnega prvenstva. Zaključek letošnjega 32. državnega prvenstva v klasičnih disciplinah in drugega državnega prvenstva v skupinskih likovnih skokih je bil tak, da so zbirali kolajne med moškimi le Leščani, podobno kot na lanskem prvenstvu v Paracu.

Alpski letalski center v Lescach je bil kot organizator prvenstva tako poplačan za trud in izredno organizacijo, ki je bila najboljša od vseh dosedanjih 32. državnih prvenstev. K temu je pripomoglo tudi izredno ugodno vreme, tako da je vseh 97 udeležencev (11 tekmovalcev in 86 tekmovalcev) preživelo nekaj lepih dni na Gorenjskem. Tekmovanje je teklo brez zaostalosti, za kar sta skrbela Drago Bunčič in Srečo Medven, sodniško ekipo pa je izredno vodil Srečo Langus kot glavni sodnik, ki ni dovolil nikakršnih odstopanj od pravilnika tekmovalstva. Zato je bil med tekmovalcem vložen samo en protest, in še ta je bil neupravičen. Skupno je bilo opravljenih prek 1.500 skokov. Zato si Langus zasluži zaupanje Letalske zveze Jugoslavije, ki bi ga morala odrediti za našega zastopnika med sodniki svetovnega prvenstva, ki bo septembra v Italiji.

Prav presenetljivo so bile tudi vojaške posadke obeh letal AN-2, ki so z izrednim poslušom sledile željam in potrebam organizatorja, kar se na preteklih prvenstvih ni vedno dogajalo.

Tekmovanje je dalo nove junake in novega državnega prvaka. To je Bogdan Jug, najmlajši med leškimi asi. Tekmoval je v ekipi vojnega letalstva, ker je letos na odsluženju vojaških obveznosti. Kljub temu lahko rečemo, da je to leška zmaga. Bil je drugi v skokih na cilj in tretji v figurativnih skokih. Srebrno kolajno je presenetljivo osvojil Benjamin Smid. Več kot leto dni zaradi bolezni ni treniral, vendar je že drugo tekmovaljevo po tako dolgem premoru prineslo zmagovalstvo in mu vrnilo zaupanje vase — prvo tekmovaljevo po dolgem premoru je bilo republiško prvenstvo pred tremi tedni. Starejši brat Bogdana Juga — Iztok Jug se je okrasil z bronasto kolajno. Bil je to zares lep družinski nastop. Dušan Intihar ni več tako zanesljiv kot pred dvema letoma. Delal je manjše napake, ki so ga potisnile na četrto nehalno mesto v skokih na cilj in v skupni razvrstitvi. Tudi za

Darka Svetina velja isto kot za Intiharja. Roman Božič in Branko Mirt pa sta z delitvijo sedmega mesta zagotovo razočarana. Oba sta zmagala v eni disciplini, Božič je prvak v skokih na cilj, Mirt pa v figurativnih skokih, oba pa sta v drugi disciplini zasedla 17. mesto, kar ju je potisnilo na rep kandidatur za državno reprezentanco. Prijetno je presenetil Roman Pogačar z desetim mestom in se s tem uvrstil kot osmi Leščan med kandidate za državno reprezentanco. Med Leščane sta se vrnila samo Ljubiša Naumović (Tuzla) in Uroš Šumar (Novi Sad). Se dva Leščana sta tekmovala v ekipi ALC, dva bivša državna prvaka Janez Safarič in Branko Hrast, ki sta si razdelila 16. mesto. Branko Hrast zasluži le nekoliko več pozornosti. Njegov tekmovalni doseg bo v prihodnje težko dosegljiv. V Lescach je Hrast že petnajstič zaporedno sodeloval na državnem prvenstvu. Prvič leta 1970; v vsej tej uspešni športni karieri je bil sedem let stalni član državne reprezentance in tudi državni prvak.

Omeniti je vredno finalno tekmovaljevo v skokih na cilj za posameznike. Po osmih skokih sta bili oddani zlata kolajna Božiču (5 cm) in srebrna Bogdanu Jug (8 cm), za tretje mesto pa so morali na ponovni start trije tekmovalci z enakim rezultatom 14 cm. Vsi so doskočili na en centimeter in ponovno je bilo treba na start za še en skok. Sonce je že zašlo in mrak je onemogočil dobro oceno globinske razdalje. Zato so vsi trije skakali slabše. Po žrebu je skakal prvi Naumović in doskočil več kot meter od cilja. Ko je Smid doskočil na štiri centimetre, je bilo pričakovati, da bo Intihar kot specialist za ciljne skoke izbral svojo priložnost in z boljšim skokom osvojil bronasto kolajno. Ker je bil zadnji na startu, so bili pogoj vidljivosti slabši in doskočil je na osem centimetrov. Ostal je četrti, Smid

pa si je tako z bronom v ciljnem skoku priboril še srebrno za skupno razvrstitev.

V skokih ekip na cilj s štirimi tekmovalci, je prva leška ekipa pričela v stilu svetovnih prvakov. V prvi seriji so vsi štirje tekmovalci skočili v ničlo, v drugi en centimeter in v tretji pet centimetrov od ničle. Če bi tako doskočili tudi v četrti seriji, bi bil to rezultat visoke mednarodne vrednosti. Termični veter nad krogom jih je nekoliko motil pri vodenju in so zbrali kar 16 centimetrov.

Med ženskami Slovenija ni imela zastopnice, kar za našo ekipo ni pohvalno. Najboljša je bila Svetlana Simić iz ekipe letalske zveze Srbije.

Padalci, kandidati za državno reprezentanco, bodo imeli še mesec dni priprav, nato pa bo izbranih pet, ki bodo septembra sodelovali na svetovnem prvenstvu.

REZULTATI:

Skoki na cilj s 1.000 m — MOŠKI: 1. Roman Božič (ALC I) 0,05 m, 2. Bogdan Jug (RV) 0,08 m, 3. Benjamin Smid (ALC II) 0,14 m, 4. Dušan Intihar (ALC I) 0,14 m, 5. Ljubiša Naumović (Tuzla) 0,14 m, 6. ZENSKA: 1. Svetlana Simić (VS Srbija) 0,95 m, 2. Ana Jurica (Novi Sad) 2,03 m, 3. Lucić-Koprivica (Slavica) (AK Vrbas) 2,66 m.

Figurativni skoki z 2.000 m — MOŠKI: 1. Branko Mirt (ALC I) 24,33 s, 2. Iztok Jug (ALC II) 24,77 s, 3. Bogdan Jug (RV) 24,93 s, 4. Benjamin Smid (ALC II) 26,61 s... ZENSKA: 1. Simić 33,17 s, 2. Tucić 34,30 s, 3. Milanović 40,13 s...

SKUPNO POSAMEZNIKI: 1. Bogdan Jug (RV) 5 točk, 2. Benjamin Smid 7, 3. Iztok Jug 9, 4. Dušan Intihar 12, 5. Ljubiša Naumović 14, 6. Darko Svetina 15, 7. Roman Božič in Branko Mirt 17, 9. Uroš Šumar (N. Sad) 19, 10. Roman Pogačar 21 točk...

SKUPINSKI SKOKI NA CILJ: 1. ALC I 0,22 m, 2. ALC II 0,54 m, 3. AK Rudi Čajevac — Banja Luka 0,61 m.

LIKOVNI SKUPINSKI SKOKI: 1. ALC I 8 točk, 2. AK Tuzla 6 točk, 3. AK Zagreb 6 točk...

L. M.

PREHODNI POKAL MESTA JESENIC V NOGOMETU »RUDARJU« TRBOVLJE

V soboto, 28. julija, je nogometni klub Jesenice organiziral v počastitev praznika občine Jesenice nogometni turnir za prehodni pokal mesta Jesenice. Na turnirju so sodelovala moštva iz pobratenih občin Valjevo in Trbovlje, moštvo Sentiakoba z avstrijske Koroške in moštvo Jesenice.

Čeprav so nastopajoča moštva šele v pripravljalnem obdobju za novo prvenstveno sezono, so prikazala ljubiteljem nogometa na Jesenicah dopadljiv nogomet. Predvsem to velja za moštvo trboveljskega Rudarja, ki je prikazalo najboljše igranje in zaslužio osvojiti prehodni pokal mesta Jesenice.

V predtekmovalju so se najprej srečali moštvo NK Jesenice in »ZSK« iz Valjeva. Zmagalo je moštvo domačinov z rezultatom 1:0. V drugi tekmi je moštvo Rudarja iz Trbovelj s težavo premagalo moštvo Sentiakoba šele po boljšem izvajanju enajstmetrovk z rezultatom 5:4, medtem ko se je tekma v regularnem času končala z neodločenim rezultatom 1:1 (0:0).

V tekmi za 3. in 4. mesto sta se srečali poraženi moštvi iz dopoldanskega dela tekmovalja »ZSK« iz Valjeva in Sentiakoba. Po mnogih golih igri v obeh polčasih je zmagalo moštvo iz Valjeva z visokim rezultatom 7:1 (4:0).

V finalni tekmi sta se srečali moštvi NK RUDAR iz Trbovelj in moštvo Jesenice. Po boljši igri je zaslužio zmagalo moštvo Rudarja z rezultatom 2:0 (1:0) in tako osvojilo prvo mesto in prehodni pokal mesta Jesenice, sledijo Jesenice, Valjevo in Sentiakoba.

Poleg praktičnih nagrad moštvo so organizatorji podelili pokal za najboljše posameznike na turnirju. Tako je bil proglašen za najboljšega vratarja na turnirju Ahlin (Rudar), najboljšega strelca Milojevič (Valjevo) in najboljšega igralca turnirja Asim Ibrahimović iz NK Jesenice.

Za uspešno izvedbo turnirja se organizacijski odbor zahvaljuje DO VATROSTALNA ZENICA TOZD JESENICE, ki je prevzela pokroviteljstvo nad moštvo iz pobratenega Valjeva in pokrila njegove stroške bivanja na Jesenicah. Poleg Vatrostalne sta finančno podprla organizacijo turnirja še koordinacijski svet ZSMS Železarne Jesenice in OK SZDL Jesenice.

Udeleženci turnirja so izrekli zahvalo za izredno dobro izvedeno organizacijo turnirja in se razšli z obljubo, da se ponovno srečajo naslednje leto.

B. Š.

PERMANENTNE VSTOPNICE ZA HOKEJSKE TEKME ŽE V PRODAJI

Hokejski klub Jesenice je že dal v prodajo permanentne vstopnice za hokejske tekme v sezoni 1984—1985. Kakor smo že poročali predvidevajo, da bo moštvo HK Jesenice v prihodnji sezoni odigralo 33 tekem, moštvo HK Kranjska gora pa 20 tekem.

Permanentne vstopnice so v preprodaji po znižani ceni, in sicer 1.500,00 din za člane sindikata in ostale posameznike, od 1. septembra dalje pa bodo veljale 2.000,00 din.

Člani osnovnih organizacij zveze sindikata TOZD in delovnih skupnosti Železarne se lahko kupijo permanentne vstopnice preko svojih referentov za šport in rekreacijo v pisarni sindikata Železarne (telefon 3266).

TEKMOVANJE HARMONIKARJEV NA POKLJUKI

Letos bo že 16. tradicionalno tekmovaljevo harmonikarjev Slovenije na Pokljuki, in sicer v nedeljo, 26. avgusta, s pričetkom ob 10. uri pred hotelom Šport. Tekmovanje bo letos organizirano v spomin na preminulega dolgoletnega predsednika in soustanovitelja Turističnega društva Pokljuka Franca Jernejca-Milčeta.

Tekmovanje organizira Turistično društvo Pokljuka in TOZD Alpetour — Simonov zaliv pod pokroviteljstvom tovarne glasbil Mengeš in SOZD Alpetour Škofja Loka.

Na tekmovalju bodo lahko nastopili harmonikarji amaterji z diatonično harmoniko, z izvajanjem dveh pesmi, partizanske in narodne. Nastop posameznika sme trajati največ pet minut. Nastopilo bo lahko največ 35 harmonikarjev. Nastopajoči bodo pred tekmovaljem seznanjeni s pravili tekmovalja. Organizator tekmovalja bo morebitno preveliko število prijavljenih odklonil.

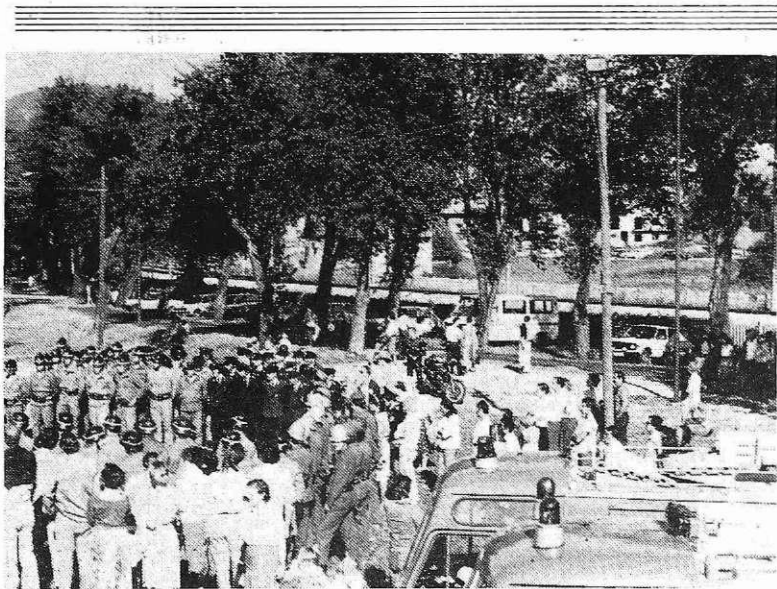
Vsi zainteresirani harmonikarji se morajo za tekmovaljevo prijavi pisno najkasneje do 18. avgusta na naslov: Albin Golja, 64260 Bled, Koritenska cesta 21. Preporno poslanih prijav društvo ne bo moglo upoštevati. Na dan tekmovalja se morajo harmonikarji prijaviti komisiji v »Jelki«, depandansi hotela Šport na Pokljuki, najkasneje do pol desete ure dopoldne, da bodo vplačali 150,00 dinarjev pristopnine.

Tekmovalju bo sledil zabavni program s pestro ponudbo gostinskih storitev hotela Šport na Pokljuki in drugih ponudnikov.

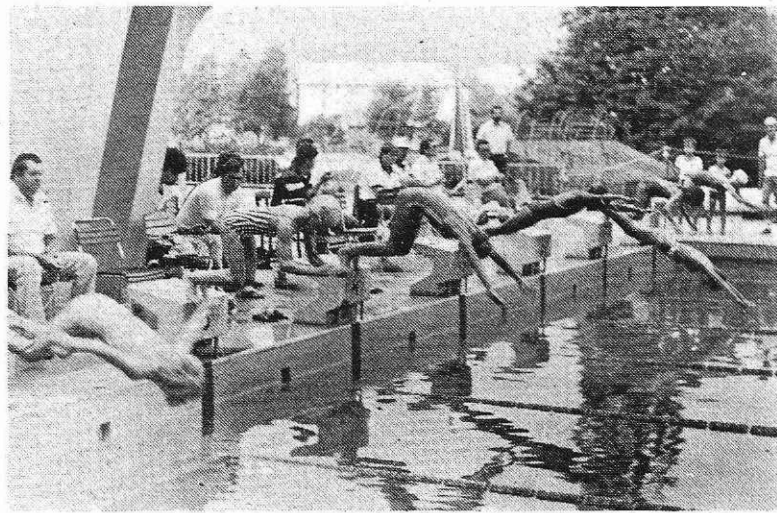
Vabimo vse ljubitelje partizanske in slovenske narodne pesmi, lepe narave in čudovitih planin, da nas obiščejo v čim večjem številu.

Organizator tekmovalja bo poskrbel tudi za avtobusne prevoze, o čemer bo obiskovalce pravočasno obvestil.

Pridite, pričakujemo vas!

V nedeljo, 29. julija, je bilo v Zabnici v Italiji četrto mednarodno tekmovaljevo gasilcev treh dežel: Furlanije in Videmske krajine, Slovenije in Koroške. Iz jeseniške občine so se tekmovalja udeležila gasilska društva iz Podkorene, Jesenice in Zabreznice z moškimi članskimi ekipami ter Gasilsko društvo Smokuc z žensko člansko ekipo. V končni razvrstitvi so gasilci iz jeseniške občine dosegli drugo mesto.

Start na 400 m kralj za pionirke (foto M. Robič)

USPEL MEDNARODNI PLAVALNI MITING V RADOVLJICI

V organizaciji plavalnega kluba Radovljica je bil v soboto, 28. julija, v radovljskem letnem kopališču tretji mednarodni plavalni miting. Udeležilo se ga je nad 120 plavalcev iz 15 klubov. Razen iz Slovenije so nastopili tudi plavalci iz Dubrovnika, Sente, Italije in Madžarske.

Ta plavalna prireditev, ki postaja že tradicionalna, je vzbudila veliko zanimanje domačih obiskovalcev in turistov, ki se jih je zbralo okoli bazena nad petsto. Tekmovalce je pozdravil v imenu organizatorjev predsednik plavalnega kluba Radovljica Jože Rebec, v imenu pokrovitelja občinske skupščine Radovljica pa predsednik Boris Setina.

Miting je popolnoma uspel, za kar gre zahvala prizadevnim članom plavalnega kluba Radovljica, ki so svoje naloge odlično opravili. Med tekmovalci so se kar dobro odrezali tudi plavalci domačega plavalnega kluba. Zdenka Maček je osvojila zlato in srebrno medaljo za prvo mesto kralj na 50 m in drugo mesto kralj 100 m. S tem nastopom se je najuspešnejša domača plavalca poslovila od aktivnega tekmovalja. Medalji sta osvojila tudi Aleš Rebec za tretje mesto na 100 m prsno in Jure Šiftar na 100 m hrbtno.

Tudi tokrat so finančno podprle plavalni miting nekatere delovne organizacije in pokrovitelj — Skupščina občine Radovljica.

JR.

ODGOVORNOST DO PROBLEMOV, KI JIH PRINAŠAJO GOSPODARSKE IN NEGOSPODARSKE NALOŽBE

Pod tem naslovom je »Komunist« v zadnji številki komentiral razpravo, ki je potekala na zborih Skupščine SRS v zvezi s predloženim predlogom zakona o omejevanju negospodarskih investicij. Zakon, ki ga je v sprejem po hitrem postopku predlagal Izvršni svet Skupščine SRS, delegati niso sprejeli.

Tudi gorenjski delegati so enotno nastopili proti temu zakonu. Tak usklajen nastop bi lahko dal slutiti, da imajo tudi gorenjske občine želje po večjih negospodarskih investicijah, ki bi zajemale porabo družbenih sredstev za negospodarske namene, kar ni v skladu z usmeritvami stabilizacijskega programa. Gibanja na področju negospodarske in neproizvodne investicijske porabe namreč bistveno odstopajo od predvidenih okvirjev, opredeljenih v resoluciji o politiki družbenoekonomskega razvoja in temeljnih ciljev družbenega plana ter usmeritev dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije.

Res je bil na pobudo medobčinskega sveta SZDL za Gorenjsko pred zasedanjem zborov skupščine SRS sklican posvet delegatov gorenjske regije. Namen posveta je bil razgovor o programu nadaljnjega gospodarskega razvoja na Gorenjskem.

Zato so bili poleg delegatov navzoči tudi predstavniki Železarne Jesenice, ki so razložili realno stanje izgradnje jeklarne 2, združevanja sredstev porabnikov jekla in drugo. Navzoč je bil tudi predstavnik SOZD Iskra, ki je predstavil predvideni nadaljnji program razvoja elektronike. Predstavnik Temeljne banke Gorenjske je navzočim seznanil o finančnem položaju na Gorenjskem, o višini tečajnih razlik in o deviznem nesorazmerju, kar vse bremeni gorenjsko gospodarstvo. Delegati so dobili tudi nekatere odgovore na zastavljena vprašanja, in tako dobili širšo informacijo s podrobnimi podatki, ki so širšega pomena in imajo vpliv na stanje tudi v njihovih okoljih. Take sestanke in delo delegatov bi bilo treba tudi v nadalje gojiti.

Delegat za Gorenjsko, ki je v imenu vseh gorenjskih občin nastopil proti sprejemu zakona o omejevanju ne-

gospodarskih investicij, je to utemeljeval: »Zaupajmo združenemu delu, da se bo znalo dogovarjati za naložbe, ki so dejansko potrebne in omogočajo naš hitrejši in celovit razvoj, ki ga bomo lahko dosegli le s sodelovanjem in medsebojnim dogovarjanjem gospodarstva in negospodarskega. Predlagatelj pa naj bi izdal ukrepe po veljavni zakonodaji in zaostrel moralno, politično in materialno odgovornost, kjer ne bodo uresničevali planskih ciljev«.

Tako zaupanje pa je potrebno opravičiti tudi zaradi lastnih potreb, oziroma izpeljave zastavljenih gospodarskih ciljev, saj je v pogojih zelo zaostrene likvidnostne sposobnosti organizacij združenega dela in bank ter poslabšanja materialnega položaja delavcev tudi v družbenih dejavnostih potrebna nujna intervencija, ki bo preprečila še nadaljna odstopanja od dogovorjene politike.

Na Jesenicah začnemo z veliko gospodarsko naložbo, ki bo angažirala družbeno sredstva, pa tudi z drugimi pomembnimi gospodarskimi naložbami na Gorenjskem.

Temeljna banka Ljubljanske banke je na zadnjem zasedanju kreditnega odbora odobrila kredite za naložbe — poleg jeklarne 2 še za nadaljnji razvoj v Iskri, Jelovici, Savi Kranj, Elanu, Gozdnem gospodarstvu Kranj in Bled ter za predilnico Tržič. Vse te naložbe so gospodarskega značaja.

Tečajne razlike in devizno nesorazmerje sta veliko breme gorenjskega gospodarstva. Vse to narekuje, da se zavedamo resnosti trenutka, v katerem se nahaja naše gospodarstvo, zato moramo imeti do negospodarskih investicij restriktiven odnos, če odstopajo od dogovorjenih okvirjev.

Od 1. januarja do 30. junija so bile na Gorenjskem začete naslednje negospodarske naložbe: sanacija osnovne šole v Škofji Loki (2,3 milijona din), šolski center na Zlatem polju v Kranju (441,5 milijona din), kino dvorana na Jesenicah (4,07 milijona din), adaptacija Prešernovega gledališča v Kranju (17,63 milijona din), poslovna stavba obrtnega združenja v Radovljici (10,6 milijona din),

adaptacija zdravstvene šole na Jesenicah (5,9 milijona din), preureditev »Čebelič« v poslovne prostore — Sob Radovljica (4,25 milijona din), kar skupaj znes 508,7 milijona din. To sicer ni veliko, v koliko niso to le začetna dela, saj so nekatere postavke absolutno preizkušene za funkcionalno dokončanje. Poleg tega pa niso zajete negospodarske investicije v delovnih organizacijah in nekatere, ki so bile med tem časom že ponovno prijavljene. V primerjavi z lanskim letom je to razmeroma velik skok, velik indeks rasti, predvsem zaradi šole v Kranju, ki bo poučevala učence za elektro in strojno stroko. V Škofji Loki je v izvajanju referendumski program. V celotni Sloveniji pa je slika drugačna, saj predvidevajo, da bo vrednost programa negospodarskih investicij v letošnjem letu 8.200 milijona din.

Resnično gre za vprašanje odgovornosti glede na dejanske možnosti ter usmeritve in dogovorjeno politiko o zmanjševanju vseh vrst porabe.

Š. N.